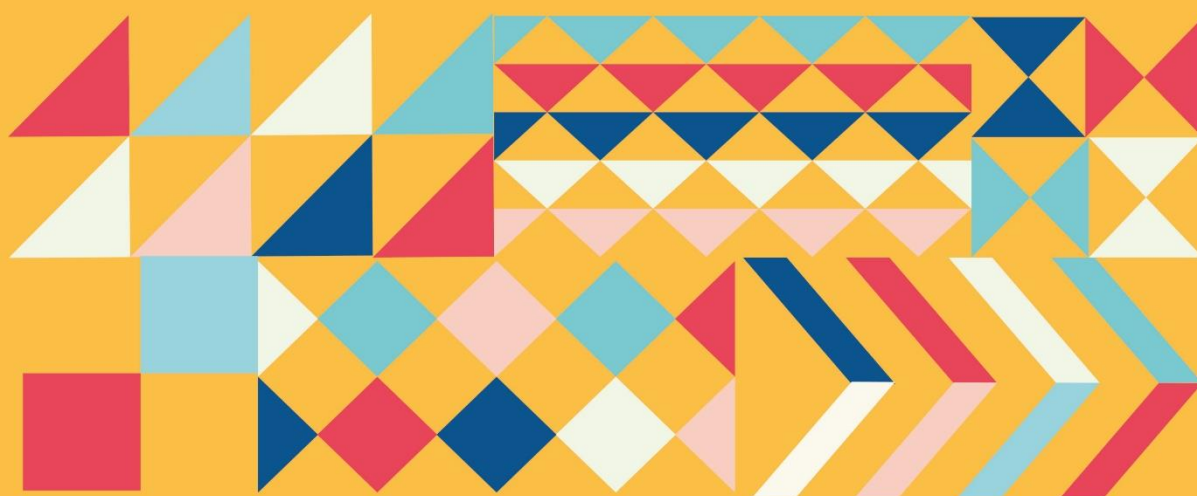




ZARASŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS

BIBLIOTEKOS
VEIKLOS
ATASKAITA

2019



TURINYS

	DIREKTORIAUS ŽODIS	p. 2
I.	BIBLIOTEKOS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS.	p. 3
II.	PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS	p. 4
2.1.	Bibliotekos struktūra	p. 4
2.2.	Gyventojų sutelkimas	p. 5
2.3.	Registruoti vartotojai. Lankomumas	p. 6
2.4.	Dokumentų išduotis	p. 7
III.	BIBLIOTEKOS INFORMACINIAI IŠTEKLIAI	p. 9
3.1.	Fondo formavimas. Gautis. Nurašymas	p. 11
IV.	INFORMACIJOS PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ	p. 14
4.1.	Elektroninės paslaugos	p. 14
4.2.	Duomenų bazės	p. 15
4.3.	Informacinės užklauskos	p. 15
4.4.	Viešoji interneto prieiga	p. 16
4.5.	Gyventojų mokymai	p. 16
V.	BIBLIOTEKOS VIEŠINIMAS	p. 18
5.1.	Bendradarbiavimas, Atstovavimas	p. 21
VI.	KULTŪROS IŠTEKLIŲ PANAUDOJIMAS	p. 25
6.1.	Kraštotyros paslaugos. Krašto kultūros renginiai	p. 25
VII.	KULTŪROS VEIKLOS ĮVAIROVĖ IR PRIEINAMUMAS	p. 27
7.1.	Renginių organizavimas	p. 27
7.2.	Parodų organizavimas	p. 31
VIII.	VAIKŲ IR JAUNIMO KULTŪRINIS ŠVIETIMAS, INFORMACINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMAS	p. 34
8.1.	Registruoti vartotojai vaikai, jaunimas	p. 34
8.2.	Vaikų lankomumas, literatūros išduotis	p. 35
8.3.	Renginiai vaikams	p. 37
8.4.	Parodos vaikams	p. 43
8.5.	Vaikų mokymai	p. 44
IX.	PROJEKTINĖ VEIKLA	p. 45
X.	BIBLIOTEKOS VEIKLOS ADMINISTRAVIMAS IR PRIEŽIŪRA	p. 47
10.1.	Darbuotojų kvalifikacijos kėlimas	p. 47
10.2.	Darbas su personalu	p. 51
10.3.	Metodinė veikla	p. 53
10.4.	Materialinė bazė	p. 54
10.5.	Finansavimas	p. 55
XI	IŠVADOS	p. 56

Panaudota medžiaga iš vadovo ir skyrių tekstinių ataskaitų

Viršelis

Parengė

Direktorės Danutės Karlienės
Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėjos Danutės Kiltinavičienės
Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėjos Saulės Pelekienės
Vaikų literatūros skyriaus vedėjos Vidminos Alubeckaitės
Vyriausiosios metodininkės Stanislovos Bikulčiūtės
Ūkio skyriaus vedėjos Irenos Sventickienės
Vyresn. bibliotekininkės ryšiams su visuomene Inesos Dumbravienės
Dailininkės Rasos Juršienės

Direktorius pavaduotoja Jolanta Lementauskienė

DIREKTORIAUS ŽODIS



Zarasų viešoji biblioteka 2019 metais tęsė ir plėtė bibliotekos informacines, švietimo ir rekreacines paslaugas, aktyviai dalyvavo išsilavinusios ir informuotos visuomenės kūrimo, skleidė bendruomenei žinias, informaciją ir patirtį, užfiksuoja informacijos šaltiniuose, sudarė sąlygas gyventojams naudotis moderniomis technologijomis, mokytis anglų kalbos, skaitmeninio raštingumo, LEGO robotikos, organizavo įvairias edukacines programas, kita.

2019-taisiais buvo renkamos savivaldybių tarybos, Europos parlamentas ir Lietuvos Respublikos prezidentas. Visuomenei buvo sudarytos sąlygos susitikti su kandidatais, dalyvauti debatuose. Buvo paminėtas Baltijos kelio 30-metis, rašytojo Juozo Tumo-Vaižganto (1869–1933) 150-osios gimimo metinės. 2019-aisiais suorganizuota daug įdomių ir turiningų kultūros ir literatūros renginių, parodų. Viešoji biblioteka stiprina sąveiką su vietos bendruomenėmis, kūrybinėmis organizacijomis, atsiliepdama į skirtingų visuomenės atstovų informacinius, kultūrinius, edukacinius ir socialinius poreikius. Buvo įgyvendinti išsikelti prioritetai: atidarytas Šeimos skaitmeninių veiklų centras, nutiesti literatūriniai tiltai su Utenos, Molėtų, Ignalinos ir Anykščių viešosiomis bibliotekomis ir suaktyvintas literatūrinis profesionalių ir vietos kūrėjų sambūris, sukurtas naujas interaktyvus dviračio turas Zarasų ir Utenos miestų gatvėmis. Aktyviai dirbta su Zarasų Vaikų dienos centro ugdytiniais, kad šiuolaikinėmis biblioterapijos priemonėmis būtų mažinama socialinė atskirtis. Veiklas pajvairino bibliotekos teatro trupė „Juodai balta“, literatų klubas „Virš tylos“, Dusetų literatų klubas „Atgaiva“. Išleista Zarasų krašto literatų rinktinė „Ežerų šneka“.

Partnerystėje su Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės Bitės viešąja biblioteka organizuoti kūrybiniai susitikimai su Nacionalinių kultūros ir meno premijų laureatais – režisieriumi A. Mateliu ir rašytoju V. Sventicku. Su Ignalinos rajono viešąja biblioteka aktyviai vykdyta literatūros edukacinė veikla, skirta vaikų skaitymo skatinimui, panaudojant teatro ir dailės veiklas. Džiaugiamės sudarę sąlygas mūsų bendruomenės nariams eksponuoti jų kolekcijas. Kiekvieną ketvirtadienį gimnazistai rinkosi į protmūšius.

2019 metais iššūkiu tapo biudžeto užtikrinimas tam, kad biblioteka vykdytų numatytas veiklas ir užtikrintų darbuotojams atlyginimų didinimą.

Kaip ir kasmet biblioteka iniciavo veiklas papildomų lėšų pritraukimui. 2019 metais buvo įgyvendinami 9 projektai. Ypač patraukli ir naudinga mūsų lankytojams buvo veikla įgyvendinant ES projektus „Gerovės ir pažinimo skaitmeninių inovacijų centrų tinklo šeimoms sukūrimas Rytų Aukštaitijoje ir Pietų Latgaloje“ ir „Šiuolaikinė biblioterapija – socialinei atskirčiai mažinti“.

Modernizuojant ir gerinant viešosios bibliotekos paslaugas bendruomenei, skatinant jų skaitymą perspektyvoje turėsime aktyvinti veiklą daugiafunkciškumą, bendradarbiavimą su įvairiomis įstaigomis ir organizacijomis, savanoriais.

Danutė Karlienė

I. BIBLIOTEKOS TIKSLŲ IR UŽDAVINIŲ ĮGYVENDINIMAS 2019 M.

Viešosios bibliotekos vizija - Kurkime sumanią bendruomenę kartu!

Viešosios bibliotekos misija - suteikti kiekvienam gyventojui prieinamas esmines kultūros, informacijos ir švietimo paslaugas, tenkinančias jo skaitymo, informacijos, kultūros laisvalaikio poreikius. Dirbti bendruomenei, siekiant kokybiškomis paslaugomis tenkinti bendruomenės lūkesčius.

Zarasų viešosios bibliotekos strateginis tikslas – siekti efektyviai panaudoti bibliotekų potencialą, užtikrinant visuomenės narių mokymąsi visą gyvenimą, socialinės ir ekonominės gerovės plėtojimą bei poveikio rajono raidai didinimą.

2019 m. Zarasų viešoji biblioteka įgyvendino Kultūros plėtros ir Neformalaus ugdymo programas pagal Zarasų rajono savivaldybės biudžeto asignavimus valdytojams, patvirtintus Zarasų rajono savivaldybės Tarybos sprendimais 2019 m. vasario 20 d. Nr. T-2 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės 2019 metų biudžeto tvirtinimo“, 2019 m. liepos 5 d. Nr. T-106, lapkričio 15 d. Nr. T-166 ir gruodžio 19 d. Nr. T-195 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės 2019 metų biudžeto tikslinimo“.

Vykdydama 2019 m. metų veiklos planą Zarasų viešoji biblioteka įgyvendino šiuos tikslus ir uždavinius:

I. Tikslas: Stiprinti gyventojų kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei raštingumo ugdymo(si) veiklas, skatinančias visuomenės narių kūrybingumą, socialinį ir ekonominį veiklumą bei motyvaciją dalyvauti mokymosi visą gyvenimą procese.

Tikslo uždaviniai:

- Organizuoti kokybišką vartotojų bibliotekinių aptarnavimą ir prieinamumą bibliotekoje ir už jos ribų, teikti bibliotekoje konsultavimo-informavimo pagalbą;

- Didinti žinomumą apie bibliotekos veiklas ir paslaugas organizuojant sklaidą spausdintinės žiniasklaidos ir interneto kanaluose.

- Stiprinti bibliotekų atstovavimą ir tarpinstitucinę partnerystę su kitomis institucijomis ir bendruomenėmis, siekiant užtikrinti visuomenės poreikių ir bibliotekos vaidmenų darną.

II. Tikslas. Prisidėti prie išsilavinusios, socialiai atsakingos bendruomenės ugdymo, panaudojant viešosios bibliotekos, kaip infrastruktūrinės ir informacinės bazės, pajėgumus.

Tikslo uždaviniai:

- Atnaujinti ir aktualizuoti bibliotekų tinklo fondus, tiriant įsigijimų spausdintų ir elektroninių dokumentų paklausą;

- Didinti bendruomenės narių prieinamumą prie formuojamo LIBIS elektroninio katalogo;

- Skatinti elektroninės mokslo informacijos matomumą ir užtikrinti nemokamą prieigą prie prenumeruojamų duomenų bazių ir elektroninių knygų;

- Gerinti interneto prieigos kokybę ir galimybę naudotis bevielio interneto prieiga;

- Užtikrinti ir tobulinti gyventojų įgūdžius naudotis bibliotekos ištekliais;

- Plėtoti bibliotekų paslaugas, skatinančias inovacijų plėtrą.

III. Tikslas. Skleisti kultūrą, kultūriškai šviesti visuomenę, ugdyti gyventojų pasitikėjimą savimi, skatinti didžiulis savo paveldu bei kūryba.

Tikslo uždaviniai:

■ Užtikrinti kultūrinių paslaugų įvairovę, išnaudojant bibliotekų netradicines erdves, parodines erdves;

■ Realizuoti vartotojo kultūros ir literatūros poreikius užtikrinant tradicinių renginių tęstinumą, suteikti palankias galimybes vartotojo individualių kūrybinių gebėjimų tobulinimui per teatrinę veiklą;

■ Rinkti kraštui svarbią einamąją informaciją, rūpintis šios informacijos skaitmeninimu, atskleisti Lietuvai ir pasauliui Zarasų krašto kultūrinį identitetą virtualioje aplinkoje;

■ Skleisti vietos kūrėjų palikimą, garsinant Zarasų kraštą kaip kūrėjų kraštą, organizuojant krašto kultūros renginius, skirtus krašto kūrėjų jubiliejams pažymėti.

IV. Tikslas. Ugdyti kokybišką, kultūrą atpažįstančią ir tradicijas puoselėjančią jaunąją kartą ir stiprinti bibliotekos galimybes teikti formalus ir neformalus ugdymo paslaugas.

Tikslo uždaviniai:

■ Skatinti skaitymą, literatūros pažinimą organizuojant literatūros veiklas vaikams, paaugliams, jaunimui, įgyvendinant tradicines bibliotekų programas, rengti edukacinius kūrybiškumą skatinančius projektus ir renginius. Plėtoti edukacinę veiklą Zarasų miesto vaikams ir jaunimui už bibliotekos ribų;

■ Tobulinti tradicinę bibliotekos mokymo(si) aplinką, papildant ją elektroninėmis komunikacijos priemonėmis bei skaitmeniniais ištekliais;

■ Didinti neformaliojo ugdymo paslaugų įvairovę, prieinamumą ir kokybę integruojant bibliotekų išteklius bei paslaugas į formaliojo švietimo procesus ir priemones.

V. Tikslas: Stiprinti Bibliotekos paslaugų kokybę, didinant darbuotojų profesinius gebėjimus; tobulinti bibliotekos valdymą, grindžiant jį veiksmingu ir efektyviu veiklų įgyvendinimu ir veiklos rezultatų vertinimu.

Tikslo uždaviniai:

■ Užtikrinti specialistų kvalifikaciją, jų dalyvavimą respublikos profesiniuose renginiuose, organizuojant profesinius susirinkimus, pristatant metodines rekomendacijas, atliekant tyrimus gyventojų paslaugų kokybės gerinimui;

■ Siekti efektyvaus valdymo bibliotekoje;

■ Užtikrinti efektyvią ūkinę veiklą.

II. BIBLIOTEKŲ PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS. BIBLIOTEKINIS DARBAS SU VARTOTOJAIS

2.1. Bibliotekos tinklo struktūra. Atviros valandos lankytojams

2019 m. Zarasų rajono centralizuotame bibliotekų tinkle (toliau – CBS) įvyko nedideli pokyčiai. Dusetų Kazimiero Būgos padalinys pagal jungtinės veiklos sutartį (2018-12-14 Nr.11-143/B-21) tarp viešosios bibliotekos ir Dusetų Kazimiero Būgos gimnazijos tapo mokyklos bendruomenę aptarnaujančiu padaliniu.

Zarasų rajono centralizuotoje bibliotekų sistemoje (toliau – CBS):

■ Viešoji biblioteka. Struktūroje: Skaitytojų aptarnavimo skyrius, Vaikų literatūros skyrius, Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyrius, Ūkio skyrius.

■ 3 miestelių struktūriniai padaliniai: Dusetų Kazimiero Būgos, Turmanto ir Zarasų ligoninės padalinys.

- 13 kaimo struktūrinių padalinių: Antalieptės, Antazavės, Avilių, Baibių, Degučių, Imbrado, Sadūnų, Salako, Samanių, Smalvų, Suvieko, Šniukštų, Štadvilių.
- Nestacionarūs knygų išdavimo punktai.

Atviros lankytojų valandos. Viešoji biblioteka ir padaliniai dirbo vadovaudamiesi Zarasų rajono tarybos 2017 m. gegužės 26 d. sprendimu Nr. T-123 „Dėl biudžetinių kultūros įstaigų darbo laiko suderinimo“. Palyginti su 2018 metais, tinklo bibliotekos lankytojų buvo atviros 0,3 % trumpiau.

Zarasų viešoji biblioteka lankytojų atvira pirmadieniais – penktadieniais nuo 10 iki 19 val., šeštadieniais nuo 10 iki 17 val. 2019 m. Zarasų viešoji biblioteka buvo atvira lankytojų buvo 297 dienas.

Seniūnijų centruose esantys Dusetų Kazimiero Būgos ir Turmanto padaliniai vartotojų atviri pirmadieniais – šeštadieniais po 8 valandas per dieną. 2019 m. miestelio padaliniai buvo atviri lankytojų vidutiniškai 258 dienas.

Kaimo padaliniai lankytojų buvo atviri vidutiniškai po 218 dienų.

Salako, Antalieptės ir Degučių padaliniai vartotojų atviri antradieniais – šeštadieniais po 8 valandas per dieną.

Antazavės, Avilių, Imbrado, Ligoninės, Samanių, Suvieko ir Šniukštų padaliniai atviri antradieniais – šeštadieniais po 6 valandas per dieną.

Baibių, Sadūnų ir Štadvilių padaliniai atviri antradieniais – šeštadieniais po 4 val. per dieną.

Smalvų padalinys – antradieniais – šeštadieniais po 3 val. per dieną.

Nestacionarūs knygų išdavimo punktai. 2019 m. veikė 2 knygų išdavimo punktai prie Zarasų viešosios bibliotekos ir Salako padalinio – Zarasų ir Salako socialinės globos namuose. 2019 m. juose buvo aptarnaujama 10 asmenų. Jiems išduota 138 vnt. knygų: Zarasų socialinės globos namuose 85 vnt., Salako socialinės globos namuose išduotos 53 knygos.

Bibliotekinės paslaugos vartotojų už bibliotekos ribų. 2019 m. knygų pristatymo į namus paslauga buvo teikiama 260 asmenų, dėl sveikatos negalintiems lankyti bibliotekose. Jiems nunešta 2471 vnt. knygų ir periodinių leidinių. Knygas į namus nešė 53 asmenys: bibliotekininkai, šeimos nariai, kaimynai.

2.2. Sutelkti gyventojai centralizuotame bibliotekų tinkle

Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis 2019 m. sausio 1 d. Zarasų rajone gyveno 15274 gyventojai, iš jų kaimo teritorijoje 8573 gyventojai. Zarasų mieste registruota 6142 gyventojai. Palyginti su 2018 metais, užfiksuotas 2,5 % (394) gyventojų skaičiaus mažėjimo rodiklis. Zarasų rajono savivaldybės teritorija išlieka suskirstyta į 10 seniūnijų: Antalieptės, Antazavės, Degučių, Dusetų, Imbrado, Salako, Suvieko, Turmanto, Zarasų miesto ir Zarasų rajono.

2019 m. Zarasų rajono centralizuotame bibliotekų tinkle sutelkta 34,4 % gyventojų, Zarasų mieste – 29,4 % gyventojų. Palyginti su 2018 metais, rajono gyventojų sutelktumo rodiklis sumažėjo 2,2 %, miesto – 5,1 %.

2.3 Registruoti vartotojai. Vartotojų sudėtis. Lankomumas

2019 m. Zarasų CBS paslaugomis naudojos 5258 registruoti vartotojai (2018 m. – 5738), iš jų 1316 vaikų iki 14 metų (2018 m. – 1437). Zarasų CBS per metus užsiregistravo 10,4 %, t. y. 548 nauji vartotojai. Palyginti su 2018 m., registruotų vartotojų rodiklis sumažėjo 8,5 %. Iš vienos pusės tai dėl gyventojų senėjimo, gimstamumo mažėjimo – Zarasų rajono savivaldybė yra ketvirta tarp greičiausiai senstančių savivaldybių Lietuvoje. Iš kitos pusės – veik visos paslaugos bibliotekose prieinamos neregistruotiems lankytojams, todėl nėra poreikio pirkti mokamą skaitytojo pažymėjimą. 2019 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-197 Zarasų rajono savivaldybė atšaukė skaitytojo pažymėjimą iš mokamų paslaugų sąrašo ir vartotojams skaitytojų pažymėjimai bus išduodami nemokamai.

■ Vaikai sudarė 25 % (2018 – 25 %, 2017 m. – 26 %). Viešojoje bibliotekoje – 30,1 %

■ jaunimo grupės vartotojai nuo 15 iki 27 metų amžiaus – 18,2 % (2018 m. – 21 %, 2017 m. – 21,8 %). Viešojoje bibliotekoje – 19,7 %.

■ suaugusieji nuo 28 metų – 56,8 % (2018 – 54 %, 2017 m. – 52,2 %) visų registruotų vartotojų. Viešojoje bibliotekoje – 50,2 %.

Vartotojų grupių lyginamoji trijų metų analizė rodo ryškia jaunimo grupės skaičiaus mažėjimo tendenciją. Tai siejama su rajono gyventojų skaičiaus senėjimu ir naujų darbo vietų nesukūrimu. Laisvosios rinkos instituto tyrimu Zarasų r. savivaldybė 2019 m. buvo 52 vietoje mažųjų savivaldybių indekse. Savivaldybėje buvo vienas aukščiausio nedarbo lygio Lietuvoje – 14,9 proc.

Analizuojant vartotojų grupes pagal profesijas ir užimtumą (dirbantys, nedirbantys), 2019-ųjų metų rodiklių analizė parodė, kad Zarasų CBS dirbantys vartotojai sudarė 45,3 % (2018 m. – 45,2 %) registruotų suaugusių vartotojų, iš jų: tarnautojų – 24,2 %, darbininkų, amatininkų – 19 %, ūkininkaujančių – 2,1 %. Nedirbantys dėl neįgalumo ir registruoti užimtumo tarnyboje sudarė 12,2 %, pensinio amžiaus grupės – 21,3 % registruotų vartotojų. Palyginti su 2018 m., santykinai 1,2 % išaugo pensijinio amžiaus vartotojų grupės rodiklis.

Viešojoje bibliotekoje analizuojant grupes pagal profesijas ir užimtumą, dirbantys vartotojai sudarė 50,3 % (2018 m. – 51,9 %). Iš jų tarnautojai – 27,4 %, darbininkai – 22,7 %, ūkininkai – 0,2 %. Nedirbantys dėl neįgalumo, registruoti užimtumo tarnyboje sudarė 12 % ir pensinio amžiaus vartotojai sudarė 17,5 % vartotojų.

2019 m. suaugusiųjų išsimokslinimo sudėties rodiklių analizė parodė, kad Zarasų CBS vartotojai su aukštuoju išsimokslinimu sudarė 27,9 %, su aukštesnioju – 25,4 %, su viduriniu – 19,7 %, su pagrindiniu ir pradiniu – 6,2 % vartotojų, besimokantys (pilnamečiai gimnazistai, studentai) – 20,8 % vartotojų.

Viešojoje bibliotekoje suaugusieji su aukštuoju išsimokslinimu sudarė 39,9 %, su aukštesnioju – 24,5 %, su viduriniu – 13,7 %, su nebaigtu viduriniu, pagrindiniu, pradiniu – 1,7 % vartotojų, besimokantys – 20,3 %.

2019 m. tinklo bibliotekose apsilankyta 133879 kartus, t. y. vidutiniškai vienas lankytojas apsilankė 25 kartus per metus. Lankomumo rodikliai auga per pastaruosius trejus metus, nes bibliotekos yra vienos iš populiariausių atvirų visuomeninių ir kultūrinių erdvių, siūlo daug aukštos kokybės renginių bei edukacinių literatūros veiklų.

Centralizuotas bibliotekų tinklas	2019 metai	Palyginti su 2018 m. proc. + / -	Viešoji biblioteka	2019 metai	Palyginti su 2018 m. proc. + / -
Atviros valandos lankytojams	24165	- 0,3	Atviros valandos lankytojams	2565	+ 0,4
Registruoti vartotojai:	5258	- 8,3	Registruoti vartotojai:	1819	-15,9
Iš jų registruoti vaikai	1316	- 8,4	Iš jų registruoti vaikai	548	- 8,2
Lankytojai	133879	+ 0,2	Lankytojai	66689	+ 3,1
Išduotis	209478	- 2,4	Išduotis	82640	- 3,5
Išduotis vienam vartotojui	39,8	+ 6,5	Išduotis vienam vartotojui	45,4	+14,7

Miestelių padaliniai	2019 metai	Palyginti su 2018 m. proc. + / -	Kaimo padaliniai	2018 metai	Palyginti su 2017 m. proc. + / -
Atviros valandos lankytojams	5710	- 0,7	Atviros valandos lankytojams	15886	- 0,3
Registruoti vartotojai:	1418	- 1,4	Registruoti vartotojai:	2021	- 5,4
Iš jų registruoti vaikai	354	- 4,5	Iš jų registruoti vaikai	414	- 11,7
Lankytojai	26245	+ 3,9	Lankytojai	40945	- 5,9
Išduotis	42052	+ 2,3	Išduotis	84786	- 3,5
Išduotis vienam vartotojui	29,6	+ 4,1	Išduotis vienam vartotojui	41,9	+ 2,0

2019 m. viešojoje bibliotekoje per dieną vidutiniškai lankėsi 224 lankytojai.

Per dieną viename miestelio padalinyje vidutiniškai lankėsi 34 lankytojai. (Didžiausias lankomumo vidurkis Dusetų K. Būgos padalinyje – vidutiniškai 50 lankytojų).

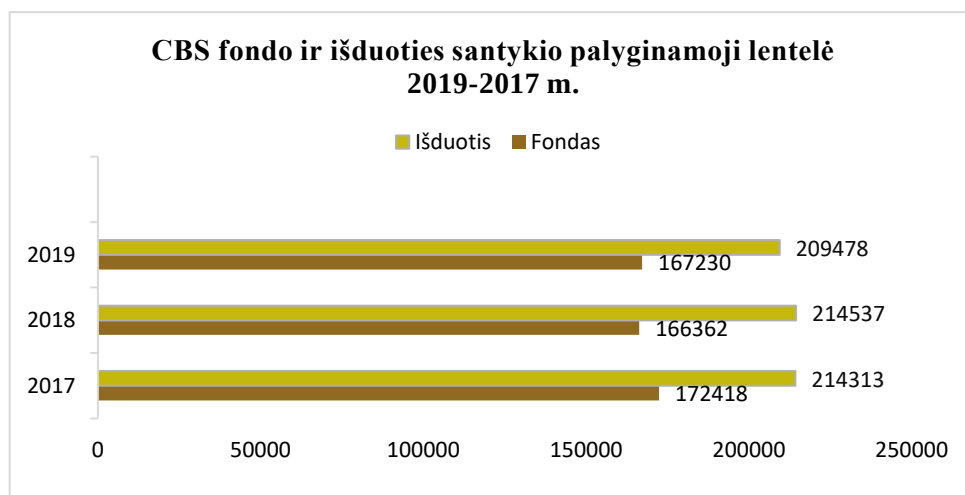
Per dieną viename kaimo padalinyje vidutiniškai lankėsi 14 lankytojų. (Didžiausi lankomumo per dieną vidurkiai Salako padalinyje – vidutiniškai 38 lankytojai, Antalieptės – 26 lankytojai, Samanių – vidutiniškai 20 lankytojų; mažiausi lankomumo per dieną rodikliai Sadūnų padalinyje – vidutiniškai 5 lankytojai, Degučių – vidutiniškai 6 lankytojai).

2.4.Knygų ir kitų laikmenų dokumentų išdavimo paslauga

2019 m. pabaigoje Zarasų CBS fondą sudarė 167230 vnt. knygų ir kitų dokumentų. Palyginti su 2018 m., fondas išaugo 0,5 %.

2019 m. vartotojams išduota 209478 vnt. dokumentų, t. y. 2,4 % mažiau nei 2018 m. Vienam vartotojui per metus išduota vidutiniškai 39,8 dokumentai.

CBS fondo apyvarta yra 1,25.



Zarasų CBS vartotojams į namus išduota 114731 fiz. vnt. dokumentų (54,8 %), vietoje naudotasi 94747 fiz. vnt. dokumentų (45,2 %). Palyginti su 2018 metais, išduoties į namus rodiklis sumažėjo 3,3 %, o naudojimosi dokumentais vietoje išaugo 8,1 %.

Zarasų viešojoje bibliotekoje vartotojams išduota 82640 fiz. vnt. dokumentų, t. y. 3,5 % mažiau nei 2018 m. Į namus išduota 46866 fiz. vnt. dokumentų (56,7 %), vietoje naudotasi 35774 vnt. dokumentų (43,3 %). Palyginti su 2018 metais, išduoties į namus rodiklis sumažėjo 3,2 %, o naudojimosi dokumentais vietoje rodiklis sumažėjo 3,8 %.

Miestelių padaliniuose vartotojams išduota 42052 fiz. vnt. dokumentų, t. y. 2,3 % daugiau nei 2018 m. Į namus išduota 27806 fiz. vnt. dokumentų (66 %), vietoje naudotasi 10791 fiz. vnt. dokumentų (31 %). Palyginti su 2018 metais, miestelių padaliniuose dokumentų išduoties į namus rodiklis sumažėjo 1,3 %, naudojimosi dokumentais vietoje rodiklis išaugo 10,3 %.

Kaimo padaliniuose vartotojams išduota 84786 vnt. dokumentų, t. y. 35 % mažiau nei 2018 m. Į namus išduota 42917 fiz. vnt. dokumentų (50,6 %), vietoje naudotasi 41869 fiz. vnt. dokumentų (49,4 %). Palyginti su 2018 metais, kaimo padaliniuose išduoties į namus rodiklis sumažėjo 4,7 %, o naudojimosi dokumentais vietoje rodiklis sumažėjo 2,2 %.

Literatūros išduoties ir fondo panaudojimo santykis 2019 m.

	Grožinės literatūros išduotis	Grožinės literatūros apyvarta	Mokslo šakų literatūros išduotis su periodika	Mokslo šakų literatūros fondo apyvarta
CBS	88379	0,9	121099	1,8
Viešoji biblioteka	35774	1,0	46866	1,3
Miestelių	21264	1,2	20788	2,0
Kaimo	31341	0,7	53445	2,3

2019 m. **Zarasų CBS** grožinių leidinių išduotis sudarė 42,2 % (2018 m. – 40,9 %) visos išduoties, mokslo šakų dokumentų – 57,8 % (2018 m. – 59,1 %). Iš jų periodinių leidinių išduotis – 30,3 %. Palyginti su praeitais metais, grožinės literatūros išduotis išaugo 0,6 %, mokslo šakų literatūros išduotis sumažėjo 7,4 %.

2019 m. **viešojoje bibliotekoje** grožinių dokumentų išduotis sudarė 43,4 %, mokslo šakų dokumentų – 56,6 % visos dokumentų išduoties. Palyginti su praeitais metais grožinės literatūros išduotis sumažėjo 3,7 % mokslo šakų literatūros išduotis sumažėjo 3,3 %.

LIBIS duomenimis 2019 m. Skaitytojų aptarnavimo skyriuje **grožinės literatūros skaitomiausių kūrinių penketukas:**

1. Palikimas: romanas / Katherine Webb. - Vilnius, 2015 (39 k.)
2. Angelo krioklys: romanas / Kristin Hannah. - Vilnius, 2008 (37 k.)
3. Niekada nepamiršti: [romanas] / Michel Bussi. - Vilnius, 2015 (36 k.)
4. Vidurnakčio rožė: romanas / Lucinda Riley. - Vilnius, 2016 (32 k.)
5. Karūna be karaliaus: senojo Vilniaus trileris / Gina Viliūnė. - Vilnius, 2012 (31 k.)

Skaitomiausių mokslo informacinių leidinių penketukas:

1. Europos parkas: kūryba : [albumas] / Gintaras Karosas. - Joneikiškės (Vilniaus r.), 2010 (83 k.)
2. Mada: nuo pirmųjų laikų iki šių dienų / [iš anglų kalbos vertė Živilė Andriūnienė, Daiva Krištopaitienė ir Irena Jomantienė]. - Vilnius, 2015 (62 k.)

3. Lietuvos laukinės gamtos fotografija, 2011: Lietuvos laukinės gamtos fotografijų konkurso "Gintarinis žaltys 2011" geriausių darbų albumas / [spaudai rengė Jolanta Akmantaitė, Inesa Oranskytė]. - Kaunas, [2012] (50 k.)

4. Vilniaus Kalvarijos / Vilniaus Kalvarijos Šv. Kryžiaus Atradimo parapija, UAB "Adomo Jakšto spaustuvė", Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcija. - Vilnius [i.e. Kaišiadorys, 2002 (46 k.)

5. Lietuvos bažnyčios: iliustruotas žinynas / [sudarytoja Laima Šinkūnaitė]. - Kaunas, 2009 (30 k.)

2019 m. **miestelių padaliniuose** grožinių dokumentų išduotis sudarė 50,6 %, mokslo šakų dokumentų – 49,4 %. Palyginti su praeitais metais grožinės literatūros išduoties rodiklis išaugo 0,8 %, mokslo šakų – 3,9 %.

2019 m. **kaimo padaliniuose** grožinių dokumentų išduotis sudarė 37 %, mokslo šakų dokumentų – 63 %. Palyginti su praeitais metais grožinės literatūros išduoties rodiklis išaugo 5,9 %, mokslo šakų sumažėjo 9,6 %.

2019 m. Zarasų CBS periodinių leidinių išduotis sudarė 50,6 % visos išduoties. Viešojoje bibliotekoje periodinių leidinių išduotis sudarė 42,8 %. Miestelių padaliniuose – vidutiniškai 38,2 %. Lyginant miestelių bibliotekų periodinių leidinių išduoties santykinį rodiklį: Dusetų K. Būgos padalinyje periodinių leidinių išduotis sudarė 16,2 %, Turmanto padalinyje – 53,2 %, Ligoninės padalinyje – 79 % visos išduoties. Toks santykinai aukštas Zarasų ligoninės padalinio periodinių leidinių išduoties rodiklis yra dėl to, kad palatose ligoniai daugiausiai skaito laikraščius ir žurnalus.

Kaimo padaliniuose periodikos išduotis sudarė vidutiniškai 64,3 % visos išduoties. Lyginant kaimų bibliotekų periodinių leidinių išduoties santykinį rodiklį: Avilių padalinyje – 42,6 %, Salako – 43,7 %, Antazavės padalinyje – 47,5 %, Baibių padalinyje – 88,5 % visos išduoties.

Analizuojant išduoties rodiklius, tendencija išlieka panaši – didžiąją dalį išduoties kaimo padaliniuose sudaro periodinių leidinių išduotis. Viešojoje bibliotekoje ir miestelių padaliniuose – ryški grožinės literatūros išduoties augimo tendencija.

2.5. Leidinių užsakymo iš kitų bibliotekų paslauga

Nesant leidinio CBS fonde skaitytojams sudaryta galimybė užsisakyti jį naudojantis tarpbibliotekinio abonemento (toliau – TBA) paslauga iš nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos ir Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos fondų. 2019 m. į Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės Bitės viešosios bei Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekų TBA skyrius išsiųsta 10 užklausų ir gauta 10 dokumentų: iš jų 6 originalai ir 4 kopijos. Skaitytojų aptarnavimo skyriuje šia paslauga naudojosi 9 abonentai. Dokumentai užsakomi per LIBIS elektroninį TBA posistemį, užsakymai vykdomi labai operatyviai, bet paslauga nėra populiari, nes mokama.

III. BIBLIOTEKOS INFORMACINIŲ IŠTEKLIŲ FORMAVIMAS IR POPULIARINIMAS

3.1. Fondo sudarymas ir tvarkymas. Fondo sudėtis

Vienas svarbiausių bibliotekos tikslų – adekvatus, į rajono bendruomenės poreikius orientuotas CBS fondo komplektavimas ir jo sklaida.

Viešosios bibliotekos ir struktūrinių padalinių fondų turinys universalus – knygos (grožinė literatūra, mokslo populiarioji ir pažintinė, informacinė literatūra, enciklopedijos, žemėlapiai), žurnalai ir laikraščiai (dienraščiai ir savaitraščiai, vietinės reikšmės ir respublikiniai leidiniai), medijų priemonės (vinilinės plokštelės, filmai DVD, 3D formatu), elektroniniai ištekliai.

2019 m. fondas buvo atnaujinamas grožinės literatūros kūriniais, moksliniu ir pažintiniu požiūriu vertingais ir reikalingais dokumentais, programine literatūra, kraštotyros dokumentais. Iš fondų šalinami nepopuliarūs, mažiau reikšmingi ir reikalingi leidiniai, kitos nebepaklausios priemonės.

Pagrindinis fondų komplektavimo šaltinis – einamasis komplektavimas, t. y. bibliotekos fondų papildymas naujais dokumentais. Pagrindinis įsigijimo kriterijus – viešieji pirkimai, laikantis Viešųjų pirkimų įstatymo.

2019 m. gruodžio 31 d. Zarasų rajono centralizuotos bibliotekų sistemos (Zarasų CBS) dokumentų fondą sudarė 167230 fiz. vnt. (42231 pav.) dokumentų. Palyginti su 2018 metais, Zarasų CBS dokumentų fondas išaugo 0,5 % arba 868 vnt. Knygų išaugo 1432 vnt.

Knygų fondo padidėjimui įtaką padarė Dusetų K. Būgos gimnazijos bibliotekos fondo perdavimas Dusetų K. Būgos padaliniui. Buvo perduota 3281 fiz. vnt. knygų.

Periodinių leidinių sumažėjo 575 vnt., nes, kylant prenumeratos kainoms, jų užsakoma vis mažiau. Garsinių ir garsinių regimųjų dokumentų fondas pasipildė naujais vaidybiniais ir dokumentiniais filmais, muzikos įrašais, tačiau iš fondo buvo pašalinti susidėvėję, sugadinti, neveikiantys garso ir vaizdo diskai.

2019 m. pabaigoje mainų fonde buvo 4146 vnt. Per metus fondo dydis ir sudėtis nekito. Visas mainų fondas yra rekataloguotas ir suvestas į LIBIS elektroninį katalogą.

Zarasų rajono CBS palyginamoji fondo sudėtis 2019 - 2018 m.				
Metai	Iš viso	Knygų	Periodinių	Elektroninių, garsinių, mišrių, kitų
2019	167230	148257	13665	5308
2018	166362	146796	14243	5323

Zarasų viešojoje bibliotekoje 2019 m. pabaigoje buvo 70209 vnt. (39924 pav.) dokumentų. Palyginti su 2018 m., fondas sumažėjo 537 vnt. Sumažėjo knygų ir periodinių leidinių skaičius.

Miestelių padaliniuose 2019 m. pabaigoje buvo 28322 vnt. (12135 pav.) dokumentų. Palyginti su 2018 metais, fondas išaugo 2232 vnt. Tai lėmė Dusetų K. Būgos padalinio fondo įtraukimas į Dusetų padalinio fondą. Neženkliai sumažėjo periodinių leidinių skaičius.

Kaimo padaliniuose 2019 m. pabaigoje buvo 68699 vnt. (13964 pav.) dokumentų. Palyginti su 2018 metais, fondas išaugo 30 vnt. Labiausiai išaugo knygų skaičius. Kaip ir kasmet sumažėjo serialinių leidinių skaičius, nes, brangstant laikraščiams ir žurnalams, jų užsakoma vis mažiau.

Viešosios bibliotekos ir padalinių palyginamoji fondo sudėtis 2019–2018 m.

	Viešoji biblioteka	+/- su 2018 m.	Miestelių padaliniai	+/- su 2018 m.	Kaimo padaliniai	+/-su 2018 m.
Knygų	57066	-925	26901	2248	64290	138
Serialinių	8544	-86	1146	-20	3975	-80
Garsinių	2205	4	166	0	202	-10
Regimųjų	60	0	32	1	77	-6
Mišrių garsinių	1148	-5	4	0	1	-1

regimųjų						
Vaizdinių	32	0	5	1	2	1
Kartografinių	28	1	26	3	70	2
Spausdintų natų	582	-9	33	0	70	-9
Elektroninių	365	13	0	0	1	-5
Rankraščių	179	5	9	-1	11	0
Iš viso	70209	-1002	28322	2232	68699	30

Analizuojant CBS grožinės ir mokslo šakų literatūros fondą, 2019 m. pabaigoje grožinė ir ikimokyklinio amžiaus vaikams skirta literatūra sudarė 58,9 %, mokslo šakų literatūra – 41,1 %. Teminė fondo sudėtis beveik nepakito. Šiek tiek padaugėjo mokslo šakų literatūros. Tam turėjo įtakos Dusetų Kazimiero Būgos gimnazijos bibliotekos fondo prijungimas.

Teminė fondo sudėtis 2019-2018 m.

	Grožinė ir ikimokyklinė literatūra		Mokslo šakų literatūra	
	2019	2018	2019	2018
CBS	98557 (58,9 %)	98249 (59,1 %)	68673 (41,1%)	68113 (40,9 %)
VB	35368 (50,4 %)	36006 (50,6 %)	34841 (49,6 %)	35205 (49,4 %)
Miestelių	17839 (63 %)	17018 (65,2 %)	10483 (37 %)	9072 (34,8 %)
Kaimų	45350 (66 %)	45245 (65,5 %)	23349 (34 %)	23816 (34,5 %)

Periodiniai leidiniai sudarė 8,2 % CBS fondo – 13665 vnt. (14243 vnt.). Viešojoje bibliotekoje periodiniai leidiniai sudarė 12,2 % fondo (8544 vnt.), miestelių padaliniuose – 4 % (1146 vnt.) fondo, kaimo padaliniuose – 5,8 % (3975 vnt.) fondo dalies.

Vienam vartotojui rajone vidutiniškai tenka 31,8 (2018 m – 29) leidinių. Zarasų viešojoje bibliotekoje vienam vartotojui tenka 38,9 (2018 m. – 32,9) leidinių, miestelių bibliotekose – 20 (2018 m – 18,1), kaimo bibliotekose – 34 (2018 m. – 32) leidiniai.

Vienam gyventojui Zarasų rajone vidutiniškai tenka 11 (2018 m. – 10,9) leidinių. Zarasų mieste – 11,3 (2018 m. – 11,1) leidinių, miesteliuose 9,2 (2018 m. – 8,5), kaimuose vienam gyventojui tenka 11,4 (2018 m. – 11) leidinių.

3.2. Dokumentų gautis. Finansavimo šaltiniai

2019 m. CBS gauta 11366 vnt. (1975 pav.) dokumentų. Fondo atnaujinimas sudarė 6,8 %.

CBS gautis	2019	2018	+ / -
Knygų	7527	4531	2996
Periodinių leidinių	3782	4050	-268
Garsinių	10	41	-31
Mišrių garsinių regimųjų	16	37	-21
Natų	10	28	-18
Kompiuterinių	13	2	11
Rankraščių	5	3	2
Kartografinių	3	0	3
Iš viso:	11366	8692	2674

2019 m. dokumentų gauta 30,1 % daugiau nei 2018 m., nes 3281 fiz vnt. knygų gauta iš Dusetų K. Būgos gimnazijos bibliotekos. Knygų gauta 1923 pavadinimai (2018 m. – 1373), garsinių 10 (2018 m. – 35), garsinių regimųjų 15 pav. (2018 m. – 32).

2019 m. Zarasų viešoji biblioteka įsigijo 2419 vnt. (2018 m. – 2264) dokumentų, iš kurių 1558 vnt. knygų, 813 vnt. periodinių leidinių, 10 vnt. garsinių, 15 vnt. garsinių regimųjų

dokumentų, 4vnt. natų, 1 vnt. kartografinių dokumentų ir 5 vnt. rankraščių. Lyginant su 2018 m., viešosios bibliotekos gautis 6,8 % didesnė. 250 vnt. daugiau gauta knygų, bet 57 vnt. mažiau periodinių leidinių, 50 vnt. mažiau garsinių ir mišrių dokumentų.

2019 m. miestelių padaliniai įsigijo 4821 vnt. (2018 m. – 1664) dokumentų (Atmetus prijungtą Dusetų K. Būgos gimnazijos bibliotekos fondą, miesteliai gavo 1540 vnt. naujų dokumentų), iš kurių 4058 vnt. knygų, 757 vnt. periodinių leidinių, 2 vnt. garsinių, 1 vnt. garsinių regimųjų dokumentų, 4 vnt. natų, 1 vnt. kartografinių. 2019 m. miestelių padaliniuose knygų gauta 3176 vnt. daugiau, negu 2018 m. Periodinių leidinių gauta beveik tiek pat.

Atmetus įjungtą Dusetų gimnazijos bibliotekos fondą, vidutiniškai vienas miestelio padalinys 2019 metais gavo 513 vnt. (2018 m. – 554 vnt.) naujų dokumentų. Knygų vidutiniškai po 259 vnt. (2018 m. - 294 vnt.),

2019 m. kaimo padaliniai įsigijo 4126 vnt. (2018 m. – 4764) dokumentų, iš kurių 1911 vnt. knygų, 2212 vnt. periodinių leidinių, 2 vnt. natų, 1 vnt. kartografinių. Kaimo padaliniuose knygų gautis 430 vnt. mažesnė negu 2018 m. Ženkliai sumažėjo periodinių leidinių gautis. Vienas kaimo padalinys vidutiniškai per metus gavo 318 vnt. (2018 m. – 366 vnt.) leidinių. Knygų – vidutiniškai po 147 vnt. (2018 m. – 180 vnt.).

Einamaisiais metais periodinių leidinių gauta kiek mažiau, nes 2019 m. prenumeratos kaina šoktelėjo aukštyne, o lėšų jų įsigijimui skiriama tiek pat. 2019 m. prenumeruota 229 vnt. (2018 m. – 287 vnt.) 57 pavadinimų periodiniai leidiniai (2018 m. – 58 pav.), dovanų gauta 72 pavadinimų žurnalai ir 15 pavadinimų laikraščiai. Viešojoje bibliotekoje buvo prenumeruojami 46 egz. 45 pavadinimų periodiniai leidiniai, iš kurių 9 pavadinimų laikraščiai. Dovanų VB gauta 72 pavadinimų periodinių leidinių, iš kurių 15 pavadinimų laikraščių.

Dovanų gauta regioninių, teminių žurnalų, tam tikrų organizacijų leidinių: „Artuma“, „Ateitis“, „Brasta“, „Donelaičio žemė“, „Duryš“, „Dainava“, „Kinas“, „IQ life“, „Kariūnas“, „Kelionė“, „Literatūra ir menas“, „Laimiukas“, „Logos“, „Lututė“, „Muzikos barai“, „Metai“, „Naujasis židinyš“, „Nemunas“, „Paukščiai“, „Pašvaitės“, „Santara“, „Šiaurietiški atsivėrimai“, „Tautodailė“, „Teatro žurnalas“, „Miškai“, „Rambynas“, „Dailė + Art“, „Liaudies kultūra“, „Karys“, „Rubinaitis“, „Tipu Tapu“, „Varpas“, „Indraja“, „Žurnalistika“, „30latZNADWILLI“, „Archiforma“ ir kt., laikraščiai: „Žaliasis pasaulis“, „Mokslo Lietuva“, „7 dienos“, „Šiaurės Atėnai“, „Voruta“, „Ganytojas“ ir kt.

2019 m. dokumentų gauta iš viso už 50944,72 eurus.

Finansavimo šaltiniai (Eurais)

	2019	2018	+/-
Kultūros ministerijos skirtos lėšos	13274	13464	-190
Zarasų rajono savivaldybės skirtos lėšos	12650,39	12700	-49,61
Projektai	188,77	0	188,77
Leidiniai, kurių leidybą rėmė Kultūros taryba	2799,44	2421	378,44
Parama	298,44	853	-554,56
Gyventojų parama 2%	210,88	146	64,88
Fizinių ir juridinių asmenų parama bei dovanos (įkainota komisijos)	5091,56	6693	-1601,44
Kitos lėšos	125,21	135	-9,79
Dusetų K. Būgos gimnazijos bibliotekos fondas	16306,03	0	+16306,03
Iš viso:	50944,72	36412	+14532,72

Lyginant su 2018 m., kultūros ministerijos skirtas finansavimas buvo mažesnis 190 eurų, įsigyta 224 dokumentais mažiau, nes knygų kainos nuolat auga.

Zarasų rajono savivaldybė skyrė beveik tiek pat lėšų dokumentams įsigyti lyginant su praėjusiais metais. Iš jų 3853,58 eurų panaudota knygų, garsinių bei mišrių garsinių regimųjų leidinių įsigijimui, 8796,81 eurai – periodinių leidinių prenumeratai. (2019 m. 2-4 ketvirčiams bei 2020 m. 1 ketvirčiui). Savivaldybės skirtos lėšos sudarė 36,5 %, Kultūros Ministerijos lėšos sudarė 38,3 % visų lėšų dokumentams įsigyti. Bibliotekai skirti 2 procentai gyventojų pajamų mokesčio taip pat buvo panaudoti spaudiniams įsigyti. 2019 m. ši suma didesnė, negu 2018 m.

Inventorintų dokumentų įsigijimas pagal finansavimo šaltinį (vnt.)

	2019	2018	+ / -
Kultūros ministerijos lėšomis	1543	1767	-36
Zarasų rajono savivaldybės lėšomis	336	513	-177
Iš jų periodinių leidinių	229 / 55 (pav.)	287 / 58 (pav.)	-58
Projektų lėšos	90	0	+90
Leidiniai, kurių išleidimą rėmė Kultūros taryba	274	231	+3
Fizinių ir juridinių asmenų parama bei dovanos	1978	2095	-117
Gyventojų parama 2%	40	13	+27
Kitos lėšos	42	23	+19
Dusetų K. Būgos gimnazijos fondas	3281	0	+3281
Iš viso:	7584	4642	+2942

2019 m. už vieną knygą vidutiniškai mokėta po 8,74 euro. (2018 m. vidurkis – 7,62 Eur)

Už valstybės lėšas ir piniginę gyventojų paramą viešųjų pirkimų būdu pagal kainos kriterijų įsigyti leidiniai (be periodikos ir serialinių) sudarė 25,3 % visos 2019 m. gauties. 43 % gauties sudarė Dusetų K. Būgos gimnazijos bibliotekos fondo jungimas. 3,61 % sudarė Kultūros tarybos remti leidiniai, 26,08 % sudarė fizinių ir juridinių asmenų dovanos. Knygas dovanojo autoriai, redaktoriai, sudarytojai, literatūrinių renginių dalyviai, skaitytojai, bibliotekos bičiuliai. Skaitytojai dovanojo 707 knygas.

Eilę metų daugiausia viešųjų pirkimų laimi UAB „Alma littera sprendimai“, antroje vietoje išlieka UAB „Patogu pirkti“, UAB „Balto trader“ išlieka trečioje vietoje. Knygos pirktos iš tiekėjų: Baltų lankų leidyba, UAB, Tyto alba, UAB Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Nieko Rimto (UAB), Terra Publica, VšĮ Briedis (leidykla), Svajonių knygos, UAB, Jotema, UAB, Gelmės, VšĮ Vaga, UAB bei individualių leidėjų, bei autorių.

3.3. Dokumentų nurašymas

2019 m. iš viso nurašyta 10498 vnt. leidinių. Zarasų viešojoje bibliotekoje nurašyta 3421vnt. dokumentų. Miestelių padaliniuose nurašyta 2589 vnt. Kaimo padaliniuose nurašyta 4488 vnt. dokumentų.

CBS dokumentų nurašymo palyginamoji lentelė

	2019	2018	+ / -
Knygų	6066	10307	-4241
Periodinių leidinių	4360	4391	-31
Garsinių	16	2	14
Garsinių regimųjų	26	2	24
Natų	14	17	-3
Rankraščių	1	3	-2
Elektroninių	9	24	-15
Vaizdinių	1	2	-1
Kartografinių	0	0	5
Kitokių (brošiūrų)	5	0	5
Iš viso	10498	14748	-4250

2019 m. nurašymas sumažėjo. Baigus padalinių fondų rekatalogavimą daugelyje padalinių fondai tapo optimalūs. Nurašymo priežastys 44,2 % susidėvėję ir 14,3 praradę aktualumą, 41,5 % - periodika.

IV. INFORMACINIŲ PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ IR PRIEINAMUMAS

4.1. Elektroninės paslaugos

Gyventojų aktyvumas naudojantis elektroninės paslaugomis kiekvienais metais auga, o šiandien mūsų visuomenę galime vadinti aktyviais siūlomų elektroninių paslaugų vartotojais. Zarasų viešoji biblioteka daug dėmesio skiria elektroninių paslaugų užtikrinimui ir prieigos gerinimui

Zarasų viešojoje bibliotekoje, naudojantis Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) programine įranga, yra automatizuoti katalogavimo procesai, užtikrintas automatizuotas vartotojų bibliotekinis aptarnavimas, dokumentų užsakymas ir išdavimas, viešoji interneto prieiga, suteikiama galimybė naudotis interaktyviomis elektroninėmis paslaugomis.

Elektroninis aptarnavimas. LIBIS Vartotojų aptarnavimo sistema veikia viešojoje bibliotekoje ir 7 padaliniuose – Dusetų K. Būgos, Turmanto, Zarasų ligoninės, Antalieptės, Antazavės, Imbrado ir Salako. Vartotojai šiose bibliotekose aptarnaujami su LIBIS vieningu skaitytojo pažymėjimu, galiojančiu visose Lietuvos bibliotekose, įdiegusiose LIBIS. Šiose bibliotekose veikia vartotojų automatinio informavimo sistema, siunčianti elektroninius priminimus apie tai, kad baigiasi dokumentų išdavimo laikas ir pasiūlymus automatiškai pratęsti išdavimo terminą. 2019 m. vartotojai automatiškai buvo informuoti 104455 kartus. Skaitytojų skolininkų sumažėjo. Skaitytojų aptarnavimo skyriuje metų pabaigoje jų fiksuota 47.

Elektroninės paslaugos knygų užsakymui ir rezervavimui. Vartotojai turėjo galimybę internetu naudotis dokumentų nuotolinio užsakymo paslauga. Internetu vartotojai iš viešosios bibliotekos ir 6 padalinių fondų užsisakė ir rezervavo 1198 egz. knygų. Tai sudarė 0,6 % visos išduoties sistemoje.

Elektroninė dokumentų paėmimo / grąžinimo savitarnos sistema. Zarasų viešojoje bibliotekoje prie įėjimo į biblioteką įrengtas elektroninis savitarnos knygų grąžinimo įrenginys, kuris užtikrina vartotojams galimybę grąžinti dokumentus bet kuriuo paros metu. Naudojantis šiuo įrenginiu per metus grąžinta 2820 knygų. Kitas elektroninis knygų paėmimo-grąžinimo savitarnos įrenginys veikia Skaitytojų aptarnavimo skyriaus grožinės literatūros abonemente. Jis nėra labai

populiarus dėl dislokacijos vietos. Šiuo įrenginiu labiau naudojasi jaunimas, studentai, o mokslui reikalinga mokslo šakų literatūra išdėstyta bibliotekos priestato III-me aukšte. Savitarnos paslaugomis pasinaudojo 534 vartotojai.

Knygos su radijo bangų (RFID) lipdėmis. Zarasų viešosios bibliotekos knygos, kitų laikmenų dokumentai yra apsaugoti RFID lipdėmis, susietomis su savitarnos ir aptarnavimo technine ir programine įranga, skirta leidiniams ir publikacijoms užsakyti bei gauti viešojoje bibliotekoje.

Elektroninis katalogas. Nuo 2019 m. visas CBS fondas suvestas į elektroninį katalogą, todėl vartotojai turi galimybę rasti išsamią informaciją apie Zarasų rajono bibliotekose esančius publikuotus dokumentus. Prieinamas suvestinis LIBIS elektroninis katalogas suteikia vartotojams informaciją apie Lietuvos bibliotekose esančius šalyje bei užsienyje publikuotus dokumentus. 2019 m. gruodžio 31 d. Zarasų CBS elektroniniame kataloge buvo 94280 įrašų. 2019 m. sukurti 3192 įrašai. Redaguota 3748 įrašai.

2019 m. sutvarkytas ir į elektroninį katalogą įvestas perimtas Dusetų K. Būgos gimnazijos bibliotekos fondas. 2019 m. rekataloguota 3281 dokumentai.

4.2. Prieiga prie prenumeruojamų duomenų bazių

2019 m. vartotojai turėjo galimybę naudotis prieiga prie dviejų užsienio licencijuotų specializuotų duomenų bazių. EBSCO Publishing duomenų bazėje – viso teksto mokslinių straipsnių duomenų bazių paketas humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos, sveikatos apsaugos ir kt. temomis. Naxos Music Library, muzikos duomenų bazėje, pateikiami klasikinės, džiaz, pasaulio tautų folkloro, šiuolaikinės populiariosios, roko muzikos įrašai, kompozitorių ir atlikėjų biografijos, muzikos terminų žodynas ir kita informacija. Per metus dviejose duomenų bazėse atliktos 594 paieškos.

Prenumeruojamoje Infolex – teisinės informacijos duomenų bazėje, pateikiami naujausi teisės aktai, jų atnaujinimai, teismų sprendimai. 2019 m. duomenų bazėje lankytojai atliko 1047 paieškas, t. y. beveik 50 % daugiau nei 2018 m.

4.3. Informacinės užklauskos

Zarasų viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose lankytojams buvo teikiami atsakymai į vartotojų pateiktas individualias informacines užklauskas. 2019 m. vartotojai bibliotekininkams pateikė 9322 (2019 m. – 10952) informacines užklauskas, iš jų 335 – elektroniniu būdu. Bibliotekininkai atsakė į 9193 užklauskas, arba į 98,6 % visų pateiktų užklauskų. Palyginti su 2018 metais, užklauskų pateikta veik 15 % mažiau. Elektroninėmis priemonėmis gauti paklausimai sudarė 3,6 % nuo bendro pateiktų užklauskų skaičiaus. Atsakant į informacines užklauskas biblioteka prisideda prie žmonių gebėjimo formuluoti informacinius poreikius ugdymo, žinių apie viešai prieinamus informacijos šaltinius sklaidos, o moksleiviams suteikia formaliam išsilavinimui reikalingos papildomos informacijos.

Viešojoje bibliotekoje vartotojai pateikė 6072 informacines užklauskas, atsakyta į 6038 užklauskas, arba į 99,4 % pateiktų užklauskų. Miestelių padaliniuose vartotojai pateikė 483 informacines užklauskas, atsakyta į 464, arba 96 % pateiktų užklauskų. Kaimo bibliotekose iš vartotojų gauta 2767 užklauskų. Atsakyta į 2691, arba 97,3 % pateiktų užklauskų.

2019 m. didžiąją dalį – 61,6 % – sudarė teminės užklauskos. Tikslinamosios sudarė 25,2 % , faktografinės užklauskos – 4,6 %, adresinės – 8,5 % pateiktų užklauskų.

Viešojoje bibliotekoje teminės užklauskos sudarė 65,1 %, tikslinamosios – 30,4 %, faktografinės, adresinės, kitos – 4,5 %.

Daugiausia užklauskų pateikė moksleiviai ir studentai. Pateiktas temines užklauskas galima santykinai grupuoti į socialinių klausimų (pvz., apie vartotojų elgseną, konfliktą, smurtą mokyklose, patyčias, agresiją, paauglių nusikalstamumą, smurto prevenciją, pinigų plovimo prevenciją), verslo klausimų (pvz., apie koučingą, verslo planavimą ir organizavimą, židinių ir krosnių mūrijimą, ofšorinį verslą), darbo kokybės gerinimo (pvz., komandinis darbas paslaugų sferoje, kokybinis interviu), medicinos klausimų (apie lytinę brandą ir krizes, emocinį intelektą, hiperaktyvių vaikų auginimą, panikos priepuolius, ligų profilaktiką ir gydymą gamtinėmis priemonėmis, ligonių slaugą, ekstrasensorinį suvokimą), istorinių klausimų (pvz., apie genealoginio medžio paieškas, nacių daktarą Mengele, Vilniaus turgaus istoriją ir pan.) užklauskas. Moksleiviai daugiausiai ieškojo informacijos, susijusios su lietuvių literatūra. Pastebima, kad užklauskos dažnai siejamos su aktualiais Lietuvos socialiniais, aplinkosauginiais ir ekonominiais klausimais ir problemomis.

4.4. Viešojo interneto prieiga

2019 m. viešosios interneto prieigos taškai veikė viešojoje bibliotekoje ir visuose padaliniuose. Zarasų centralizuotame bibliotekų tinkle gyventojams buvo prieinami 123 viešosios prieigos kompiuteriai su interneto prieiga.

Tūkstančiui rajono gyventojų tenka vidutiniškai 8 kompiuterizuotos darbo vietos su interneto prieiga, tūkstančiui vartotojų tenka vidutiniškai 23 kompiuterizuotos darbo vietos su interneto prieiga.

2019 m. viešąją interneto prieigą naudojos 4711 vartotojų. 2019 m. įvyko 28120 (2018 m. – 29093) interneto seansų. Naudojimosi viešosios interneto prieigos paslauga rodiklis sumažėjo. Tai lėmė dvi priežastys. Įgyvendinant projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje infrastruktūroje“ viešojoje bibliotekoje, Dusetų, Turmanto ir Ligoninės padaliniuose buvo naujinama kompiuterinė interneto vartotojų registravimo sistema, neveikusi kurį laiką. Todėl buvo nutrūkusi interneto vartotojų ir panaudos apskaita. Viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose teikiama bevielio interneto paslauga, kuria naudojasi vis daugiau gyventojų, įsigijusių išmaniuosius įrenginius. Šio panaudos rodiklio apskaita nevedama.

4.5. Gyventojų mokymai

Per kelerius metus kompiuterinio raštingumo sąvoka iš esmės evoliucionavo į skaitmeninio raštingumo sąvoką, reiškiančią vartotojo informacinių ir komunikacinių technologijų išmanymą, mokėjimą ir gebėjimą taikyti darbo rinkoje ir buityje naudojamą techninę ir programinę įrangą. Biblioteka, įgyvendindama nacionalinio projekto („Prisijungusi Lietuva“) veiklas, aktyviai prisidėjo prie vartotojų informacinių kompetencijų stiprinimo, teikė konsultacijas informacinio, kompiuterinio, skaitmeninio raštingumo klausimais ir organizavo vartotojams mokymus grupėse ir individualiai. Be to, vyko skaitytojų konsultavimas, kaip naudotis informacijos paieškos priemonėmis (bibliotekos elektroniniu katalogu, fondu, duomenų bazėmis, kitomis medijų priemonėmis). 2019 m. gyventojų mokymams, konsultavimui ir pažintinių ekskursijų organizavimui skirta 3721 val. Mokymus vykdė bibliotekininkai – projekto „Prisijungusi Lietuva“ lektoriai ir e-konsultantai. Apmokyta 1382 dalyviai.

Centralizuotas tinklas	Vartotojams grupinių ir organizuotų individualių apmokymų trukmė (val.)	Ekskursijos (val.)	Individualios konsultacijos (val.)
Viešoji biblioteka	373	88	2716
Teritoriniai struktūriniai padaliniai	507	11	125
Iš viso:	880	99	2841

Mokymai viešojoje bibliotekoje

Kaip ir kasmet Nacionalinės bibliotekų savaitės metu viešojoje bibliotekoje organizuoti mokymai gyventojams. 2019 metais tikslinė grupė pasirinkti senjorai. Visą savaitę kasdien po tris val. jie buvo mokomi naudotis kompiuteriais, planšetėmis, naršyti išmaniuosiuose telefonuose. Mokėsi tvarkyti tekstus, kurti aplankus, atsisiųsti dokumentus, nuotraukas iš interneto, susikurti el. paštą, užpildyti CV. Mokymuose dalyvavo 12 senjorų, Trečiojo amžiaus universiteto lankytojų. Juos organizavo Zarasų viešosios bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė ryšiams su visuomene Inesa Dumbravienė.

Įgyvendinant suaugusiųjų neformaliojo švietimo finansuotą programą spalio–gruodžio mėn. 11 vartotojų grupei buvo organizuoti anglų kalbos (turintiems bazinius pagrindus) mokymai – 30 val., kuriuos vykdė anglų kalbos mokytojas Ugnius Meškas.

Tęsiant projekto „Prisijungusi Lietuva“ įgyvendinimą, nuo rudens organizuoti gyventojų mokymai pradedantiems ir pažengusiems. „**Mokymai nuo pradžių**“ (skaitmeninio raštingumo mokymai kaip naudotis kompiuteriu, išmaniuoju telefonu ar planšete; rengti tekstinius dokumentus; saugiai naršyti internete bei rasti aktualios informacijos; naudotis elektroninėmis valdžios, verslo ir laisvalaikio paslaugomis; dalintis informacija bei bendrauti internetu su artimaisiais ir draugais) – trukmė 18 val. „**Mokymai norintiems pagilinti žinias**“ – mokymų trukmė 6 val. (skaitmeninio raštingumo mokymai temomis: Skaitmeninių nuotraukų apdorojimas, Atsakingas turinio skelbimas internete, Efektyvus laiko planavimas, Būk verslus, Inovatyvus savęs pristatymas). Mokymų lektorė Danutė Kiltinavičienė, LIBIS administratorė, Zarasų VB ir Dusetų K. Būgos padalinyje apmokė 195 gyventojus, daugiausia senjorus ir nedirbančius; mokymai vyko 234 val.

Dalyvauta senjorų antroje teminėje akcijoje „Senjorų dienos internete 2019“ (temomis: Technologijų vitaminai, Pats sau gidas, Bankas tavo delne, Bendravimo mados, Išmanusis daržas), vykusioje spalio mėn., kurios tikslas – skatinti vyresnio amžiaus žmones drąsiai jaustis skaitmeninėje erdvėje, pažinti grėsmes bei netikras žinias, kritiškai vertinti informaciją, saugiai ir atsakingai naudotis aktualiomis e. paslaugomis, nuolat tobulinti savo skaitmeninius įgūdžius. Zarasų viešoji biblioteka ir padaliniai suteikė sąlygas senjorams stebėti 5 tiesiogines transliacijas iš nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos. Užsiėmimuose dalyvavo 167 lankytojai. Mokymus vedė projekto e-konsultantės.

2019 m. viešojoje bibliotekoje organizuoti trys rajono biudžetinių įstaigų vadovų ir specialistų mokymai naudotis elektronine dokumentų valdymo sistema „Avilys“. Mokymuose dalyvavo ir Zarasų viešosios bibliotekos specialistai. Juos organizavo Zarasų rajono savivaldybės Bendrojo skyriaus specialistai.

Struktūrinių padalinių bibliotekininkai per metus informacinio raštingumo mokė ir konsultacijas teikė 856 (2018 m. –746) vartotojams; tam skyrė vidutiniškai po 39,5 val. per metus viename padalinyje.

Ekskursijos. Ekskursijos yra vienas iš būdų pažinti biblioteką, padėti lankytojams suvokti bibliotekos aplinką, išteklius, paslaugas. 2019 m. bibliotekų darbuotojai organizavo 101 (2018 m. – 90) pažintinę ir apžvalginę ekskursiją tikslinėms grupėms, kurių bendras laikas 99 val.

Viešojoje bibliotekoje organizuotos 73 (2018 m. – 68) apžvalginės ir pažintinės ekskursijos, kuriose dalyvavo 1977 lankytojai. Tai svečiai iš Lietuvos ir iš užsienio valstybių. Bibliotekoje lankėsi kolegos iš Panevėžio miesto, Valmieros (Latvija) viešųjų bibliotekų; pedagogų grupės iš Vilniaus, Rokiškio, Kėdainių; senjorų grupės iš Raseinių, Telšių, Šakių, Šiaulių, Nemenčinės, Dagdos (Latvija); neįgaliųjų grupės iš Klaipėdos, Vilkaviškio, Alytaus; tremtinių klubas iš Pasvalio; gimnazistai iš Kuršėnų, Akmenės, Visagino, Vilniaus, Raseinių gimnazijų; „Čičirio“ stovyklos stovyklautojai; bendruomenių nariai iš Vilniaus, Alytaus, Skuodo, Pasvalio, Raseinių, Anykščių ir verslininkų grupės iš Vilniaus, Alytaus, Kauno. Tūristai iš Vokietijos, Latvijos, Estijos.

Padaliniuose organizuota 20 pažintinių ekskursijų, kurių bendra trukmė 11 val. 50 % iš jų – vaikams ir turistams. Kaip ir kasmet daugiausia ekskursijų organizuota Antalieptės padalinyje. Biblioteka yra vienintelė miestelio įstaiga, atvira lankytojams iki vakaro. 2019 metais bibliotekoje organizuota 14 pažintinių ekskursijų. Bibliotekoje apsilankė senjorų grupė iš Vilniaus, dvi grupės mokinių, atvykusios iš Anykščių ir Kaišiadorių mokyklų pasižiūrėti medžio drožėjo Prano



Savicko darbų parodos. Sulaukta svečių iš Vilniaus universiteto, (buvusių chemijos dėstytojų) ir VU studentų jaunųjų „Energetikų“ klubo. Kraštiečiai Rimantas Ragaišis lankėsi su draugais iš Klaipėdos, norėdamas parodyti savo gimtąjį kraštą. Antalieptės bibliotekos gyvenimą 2019 metų vasarą pajavairino pažintis su grafiku, menininku Giedriumi Jonaičiu. Menininko iniciatyva bibliotekoje lankėsi jo studentai ir kolegos iš Modernaus meno muziejaus. Padalinyje viešėjo Japonijos ambasadorius Lietuvoje Jo Ekscelencija Shiro Yama Saki su delegacija. Tai reikšminga ekskursija

padalinyje.

V. BIBLIOTEKOS VIEŠINIMAS

**Bibliotekos interneto svetainė www.zarasubiblioteka.lt
internetu krašto žinyras www.krastotyra.zvb.lt**

Internetinė svetainė yra svarbus skaitmeninės rinkodaros įrankis. Internetu galima pasiekti kur kas didesnę tikslinių vartotojų auditoriją. Viešosios bibliotekos interneto svetainėje www.zarasubiblioteka.lt pateikiama tekstinė ir vaizdinė informacija apie biblioteką, anonsuojami renginiai, naujos knygos, partnerystės renginiai. 2019 metais paskelbta per 550 įrašų. Per metus interneto svetainę, pritaikytą neįgaliesiems ir naudojimuisi mobiliuosiuose įrenginiuose, aplankė 19410 (2018 m. – 19123) virtualių lankytojų. Vartotojai naudojosi virtualiais išteklių – jungėsi prie prenumeruojamų duomenų bazių, elektroninio katalogo leidinių užsakymui ar rezervavimui internetu.

2019 m. kraštotyros žinyną www.krastotyra.zvb.lt aplankė 4314 (2018 m. – 4123) virtualių lankytojų. Krašto žinyne galima surasti naudingos informacijos apie šio krašto žymių krašto žmonių veiklas, krašto įvykius, skenuotų XVIII–XX a. bažnyčios knygų metrikų, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos pagalba suskaitmenintų Zarasų viešosios bibliotekos kraštotyros fondo rankraščių.

Sklaida apie bibliotekos veiklą ir paslaugas

Viešinimas – tai informacijos sklaida, padedanti visuomenei pažinti bibliotekos veiklas, siekis formuoti tikslingą visuomenės nuomonę apie šiuolaikinę biblioteką, populiarinti naujas paslaugas ir produktus ir pan.

2019 metais įvaizdžio formavimui viešumoje buvo naudojama rajono ir regioninė spauda, nacionaliniai leidiniai, internetas. Informacija skleidžiama pasitelkus informacinius pranešimus, skelbimus, kvietimus, knygų skirtukus, dalijami bibliotekoje spausdinti 3D produktai, bibliotekos išleistos knygos. Nuolatinį komunikavimą užtikrina vyresnioji bibliotekininkė ryšiams su visuomene.

2019 m. publikacijų ir informacijų apie Zarasų viešąją biblioteką ir padalinius suvestinė						
Iš viso išplatinta publikacijų	Iš viso parengta originalių publikacijų	Platinta		Radijas, televizija	Parengta bibliotekininkų originalių	Parengta ne bibliotekininkų
		Spauda	Internetas			
955	330	150	540	2	231	99

Regioniniuose ir respublikiniuose leidiniuose išspausdintos, internetinėje erdvėje buvo paskelbtos 254 (2018 m. – 187) originalios publikacijos ir 76 renginių anonsai. Palyginti su 2018 m., viešojoje erdvėje pasirodė 38 % daugiau publikacijų apie biblioteką. Tam įtakos turėjo gausus renginių, edukacinių veiklų ir įgyvendinamų projektų skaičius, tikslingas bibliotekos bendradarbiavimas žiniasklaidos ir elektroninės žiniasklaidos kanalais.

Spaudoje ir interneto žiniasklaidoje. 23 % visos viešinamos bibliotekos informacijos publikavo rajono laikraštis „Zarasų kraštas“, Dusetų krašto laikraštis „Dusetos“, regiono laikraštis „Utenos apskrities žinios“, profesinis žurnalas „Tarp knygų“. Straipsniai, parašyti ne bibliotekos darbuotojų, leidžia geriau išsiaiškinti lūkesčius ir susidaryti nuomonę apie rašančiųjų bibliotekos veiklų vertės matymą.

39 % visų originalių straipsnių apie bibliotekos veiklas ir renginius parašė bibliotekos skaitytojai, bičiuliai, pedagogai, mokiniai: Vilija Visockienė, Giedrė Mičiūnienė, Indrė Klimkaitė, Libertas Klimka, Daiva Matijošienė, Rimutė Morozovienė, Jūratė Stacevičiūtė, Gintarė Laurikėnienė, Marija Varenbergienė, Vasilijus Trusovas, Aksana Vorobjova, Irena Navickienė, Gintarė Laurikėnienė, Aleksandra Pulokienė, Vismantė Sinkevičiūtė, Greta Mikutavičiūtė, Meda Austėja Kazlaitė, Milėja Mačiulytė, Mantas Lukošūnas, Lina Abramavičiūtė, laikraščio „Zarasų kraštas“ redaktoriai Valdas Šerėnas ir Danutė Pulokaitė.

77 % visos informacijos apie biblioteką buvo publikuojama interneto svetainėse: Zarasų rajono savivaldybės interneto svetainėje www.zarasai.lt, viešajame portale www.zarasuose.lt, regioniniuose interneto tinklapiuose: www.etaplius.lt, www.aina.lt, www.regionunaujienos.lt, www.voruta.lt, www.alkas.lt, www.utenoszinios.lt, www.dusetukrastas.info, www.salakas.lt, skaitymo skatinimo portale www.skaitymometai.lt, rajono mokyklų tinklapiuose: www.zarasudarzelis.lt, www.santarve.info, www.azuolas.info, www.sirviomokykla.lt, www.zmm.lt.

Aktyviai informacija dalijosi Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, pildydama Panevėžio regiono bibliotekų tinklaraštį www.pavb.lt. Zarasų viešoji biblioteka buvo minima Ministro pirmininko svetainėje www.lrv.lt, kuomet Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis lankėsi Zarasų viešojoje bibliotekoje.

Kartą per mėnesį bibliotekos būsimų renginių anonsai buvo siunčiami Zarasų rajono turizmo ir verslo informacijos centrui www.visitzarasai.lt, o metų svarbiausi bibliotekos renginiai įtraukiami į rajono renginių plakatus.

Viešinimas televizijoje, Youtube kanale. 2019 m. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija kultūros laidų metu anonsavo vykstančius bibliotekoje renginius.

Spalio 12 d. per LRT televiziją vyko tiesioginė transliacija iš Dusetų – Lietuvos mažosios kultūros sostinės „LRT – kokio visuomeninio transliuotojo nori dusetiškiečiai“. Vedėjas Edvardas Kubilius klausinėjo dusetiškių apie kultūrą bei kasdienybę. Diskusijoje dalyvavo Dusetų K. Būgos vyresnioji bibliotekinkė Elena Gaižiuvienė.

2019 metais buvo sukurti ir patalpinti vaizdo įrašų dalinimosi tinkle „Youtube“ keturi trumpametražiai filmukai, kurių autoriai vyresn. bibliotekininkė Inesa Dumbravienė ir savanoris iš Armėnijos Yuri Abrahamyan:

- Zarasų DigiHub <https://www.youtube.com/watch?v=LyMpXaK12QM&t=29s> / 2019-03-14 (380 peržiūrų);
- Tavo vasaros biblioteka <https://www.youtube.com/watch?v=pCO1VVXyu5E> / 2019-07-11 (73 peržiūros);
- Knygos šventė Zarasų miesto gimtadienyje <https://www.youtube.com/watch?v=VEBrUirIMvQ&t=2s> / 2019-10-28 (53 peržiūros);
- Interaktyviu dviračiu keliaukime Zarasų gatvėmis <https://www.youtube.com/watch?v=THMDpAFIUZw> / 2019-12-06 (63 peržiūros)

Socialinis tinklas „Facebook“. Pastebima tendencija, kad vienas geriausių viešinimo kanalų yra socialinis tinklas „Facebook“. Visa informacija, kuri buvo viešinama bibliotekos tinklapyje, buvo įkeliamą ir į „Facebook“ bibliotekos profilį. 2019 metais viešosios bibliotekos profilį pamėgo 242 nauji vartotojai, metų pabaigoje iš viso jų –1196. Per metus paskelbta per 450 įrašų (2018 m. – 375; 2017 m. – 146).

Ataskaitiniais metais viešosios bibliotekos Ligoninės padalinys susikūrė „Facebook“ profilį „Zarasų ligoninės biblioteka“, kurį spėjo pamėgti 76 vartotojai. Toliau sėkmingai buvo pildomos Antalieptės (turi 955 sekėjus) ir Avilių (turi 255 sekėjus) padalinių paskyros.

Naujiena. 2019 m. buvo sukurtas mobilus Lietuvos-Latvijos bibliotekos ir literatūros gidas – tai **mobili programa (aplikacija)**, pritaikyta mobiliems telefonams. Norintys gali ją parsisiųsti, naudodamiesi Google Play ir Apps Story parduotuvėmis ir įsidiesti savo telefonuose. Į mobiliąją programėlę sistemingai buvo keliami renginių anonsai, naujienos, pildomas naujų knygų TOP dešimtukas, naujausių gautų knygų apžvalgos su teminėmis literatūros kategorijomis, latvių literatūros naujienomis, sukurta knygų reitingavimo galimybė, naujienos apie renginius ir kitas veiklas. Ibeacon (bluetooth) pagrindu bibliotekoje instaliuota 10 daviklių, kurie pagelbės turintiems į programėlę gauti tikslinę, ne visą bibliotekos informaciją. Metų pabaigoje mobilia programėle naudojosi veik 100 interesantų.

Bibliotekos sukurti reklamos produktai. Bibliotekos renginių ir naujų veiklų reklamai, projektų rezultatų ir sukurtų produktų viešinimui bibliotekos dailininkė kompiuterine programa Corel Draw sukūrė per 70 pavadinimų skelbimų. Jų iškabinta 700 vnt. – švietimo institucijose, savivaldybėje, kitose biudžetinėse organizacijose, lauko stenduose, bibliotekos patalpose. 3D spausdintuvu suprogramuota ir atspausdinta 30 vnt. pakabukų su bibliotekos logotipu, kurie buvo

dalijami Šeimos skaitmeninių veiklų centro atidarymo metu. Turmanto ir Štadvilių padaliniams, minintiems įkūrimo jubiliejus, buvo sukurta po 40 vnt. knygų skirtukų.

Savanorė Iryna Zhukova iš Ukrainos parengė tekstus anglų ir rusų kalbomis. Dailininkė sumaketavo lankstinukas apie Zarasų viešąją biblioteką ir jos paslaugas, išleista 80 vnt.

I aukšto galerijoje esančiame skaitmeniniame foto rėmelyje buvo dalijamasi ne tik renginių anonsais, bet ir akimirkomis iš vykusių renginių.

Smart knygų skirtukai. Įgyvendinant projektą „Network DigiHubs“, buvo išleisti išmanieji knygų skirtukai. Skirtukas – viena iš priemonių populiarinti sukurta bibliotekos mobilią programėlę „Ibeacon literatūros ir bibliotekos gidą“, kurią galima atsisiųsti į mobilių telefoną adresu „Zarasų viešoji biblioteka“. Skirtuko viršuje įklijuotas NFC čypas su užkoduota informacija leidžia, uždėjus skirtuką ant mobilaus telefono, pamatyti ekrane rubriką „Pokš“, kurioje interneto dėlionės, keičiamos kas kelis mėnesius.

Naujas leidinys. Viešajai bibliotekai bendradarbiaujant su Lietuvos bibliotekininkų draugijos Zarasų skyriumi, išleista Zarasų krašto kūrėjų rinktinė „Ežerų šneka“. Lietuvos bibliotekininkų draugijos Zarasų skyriaus projektą „Rinktinė „Ežerų šneka“ – zarasiškiams“ (projekto vadovė D. Karlienė), dalinai finansavo Zarasų rajono savivaldybė.

Kūrybos almanache – 32 autorių poezija bei 14 gerai žinomų Zarasų krašto fotografų darbai, kuriuos sutelkė menininkas Alvydas Stauskas. Gruodžio 20 d. įvyko šventinis knygos sutiktuvių vakaras, kuriame dalyvavo poetai, fotografai, bendruomenės nariai, visi – neabejingi poetiniam žodžiui. Skambėjo muzika, kurią kanklėmis atliko Skaidrūnė Baliūnaitė. Po posmą literatų kūrybos skaitė bibliotekos suaugusiųjų teatro „Juodai balta“ grupė.

5.1. Partnerystė. Bendradarbiavimas. Atstovavimas

Bendradarbiavimas, partnerystė tarp institucijų, kaip veikimo, planavimo, kultūros tobulinimo, ir naujų veiklų organizavimo principas, tampa vis labiau įvairesniu, platesniu ir yra kaip sprendimas daugeliui įvairių iššūkių, su kuriais susiduria bendruomenės.

2019-aisiais metais Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija Zarasų viešajai bibliotekai už iniciatyvas telkiant bendruomenę, veiklas, mažinančias socialinę atskirtį, bendradarbiavimą su įvairiomis institucijomis ir asmenimis skyrė nominaciją Partnerysčių biblioteka!

Viešojoje bibliotekoje 2019 m. rinkosi ir veiklas organizavo visuomeninės organizacijos, visuomenės sveikatos biuras, Zarasų švietimo pagalbos tarnyba, Zarasų rajono jaunimo „Apskritas stalas“ dalyviai, Zarasų bitininkų draugija, Zarasų rajono savivaldybė, kitos visuomeninės organizacijos. Nuolatiniais veiklų ir renginių partneriais buvo Zarasų Pauliaus Širvio progimnazija, Zarasų „Ąžuolo“ gimnazija, Zarasų „Santarvės“ pradinė mokykla, Zarasų „Lakštingalos“ mokykla, Dusetų Kazimiero Būgos gimnazija, Salako pagrindinė mokykla, Turmanto pagrindinė mokykla, Antazavės Juozo Gruodžio gimnazija, Zarasų ir Dusetų meno mokyklos.

Kultūrinis bendradarbiavimas. 2019 m. tradicinis literatūros renginys „Poezijos pavasaris“ buvo organizuotas bendradarbiaujant su LR Rašytojų sąjunga ir Rašytojų klubu.

Tarptautinių savanorių veikla. 2019 metais biblioteka tęsė bendradarbiavimą su jaunimo savanoriškos veiklos centru „Deineta“, priimdama savanorius. Savanoriai Iryna Zhukova iš Ukrainos ir Yuri Abrahamyan iš Armėnijos atvyko pagal Europos solidarumo korpuso, naują

Europos Sąjungos programą, suteikiančią jaunimui (18-30 m.) galimybių savanoriaujant, atliekant praktiką, dirbant, įgyvendinant pačių inicijuotus projektus – kurti naudą vietos ar visos Europos bendruomenėms. Viešojoje bibliotekoje jie savanoriauja 9 mėnesius (nuo 2019 gegužės mėn. iki 2020 vasario mėn.). Yuri – profesionalus dailininkas, organizavo dailės klubą pradedantiesiems, parengė tapybos darbų parodą. Iryna – vokiečių-anglų kalbų filologė, organizavo dviejų angliškai kalbančių klubų veiklas.

Bendradarbiavimas su Jaunimo reikalų departamentu. 2019 m. Zarasų viešoji biblioteka atnaujino akreditaciją darbui su Lietuvos savanoriais. Jaunimo savanoriška tarnyba (JST) – tai intensyvi 6 mėn. trukmės programa jauniems žmonėms nuo 14 iki 29 m., kurios metu jaunuoliai 40 val. per mėnesį savanoriauja pasirinktoje akredituotoje priimančioje organizacijoje. Viešojoje bibliotekoje nuo lapkričio mėn. – du savanoriai iš Zarasų.



Bendradarbiavimas su savivaldybės jaunimo reikalų koordinatore. 2019 m. tęsėsi glaudus bendradarbiavimas su Aksana Vorobjova, Zarasų rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatore, kuri savanoriškai buvo bibliotekos tarptautinių savanorių mentore. Jos iniciatyva viešojoje bibliotekoje spalio mėn. įvyko susitikimas su JAV ambasados Lietuvoje laikinuoju reikalų patikėtiniu Marcu Micheliu. Diskusijose dalyvavo Zarasų rajono mero pavaduotojas Arnoldas Abramavičius, svečiams pristatęs dabartinę rajono situaciją. Aksana Vorobjova supažindino su rajone veikiančiomis visuomeninėmis organizacijomis, jų iniciatyvomis. Susitikime dalyvavo Europos Solidarumo korpuso savanoriai Iryna ir Yuri, viešosios bibliotekos direktorė D. Karlienė.

Bendradarbiavimas su Zarasų „Rotary“ klubu. Klubo nariai iniciavo „Rotary“ klubo knygų lentynos atidarymą. Padovanojo 26 vnt. naujausių grožinės literatūros knygų. Knygų lentynos atidaryme dalyvavo Zarasų „Rotary“ klubo prezidentas Ernestas Jurevičius, nariai Ignas Zavadskas, Audronis Barisevičius ir Algirdas Balys.

Bendradarbiavimas su Zarasų jaunimu. 2019 m. tęsėsi glaudus bendradarbiavimas su Zarasų Ažuolo gimnazijos gimnazistais. Visus mokslo metus kiekvieną ketvirtadienį viešojoje bibliotekoje jaunimas organizavo protmūšius. Viešojoje bibliotekoje Nacionalinę viktoriną Zarasuose iniciavo Ernestas Šaltis, Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos gimnazistas, Jaunimo Europos komandos narys Zarasų mieste. Kovo 22 d. vyko „Eurodebatai“ tema „Kaip balsuosiu ne tik kojomis, bet ir galva“, kuriuos moderavo Zarasų „Ažuolo“ Ernestas Šaltys. Spalio 22 d. Zarasų viešojoje bibliotekoje vyko „Eurodebatai“ tema „Aš žalias! Mada ar būtinybė“, kuriuos moderavo Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos moksleivė, Jaunimo Europos komandos narė Zarasų mieste Emilija Račkauskaitė, pakeitusi Ernestą Šaltį. Metų pabaigoje Zarasų rajono jaunimo apdovanojimo renginyje „VO“ 2019 viešoji biblioteka buvo nominuota kaip viena iš gerai su jaunimu dirbančių organizacijų.

Bendradarbiavimas su Ignalinos pasienio rinktine. Viešojoje bibliotekoje organizuotas Ignalinos pasienio rinktinės ataskaitinis susirinkimas. Dalyvavo Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) vado pavaduotojai Vidas Mačaitis ir Antanas Montvydas, VSAT vado patarėjai Raimundas Matulis ir Raimondas Miknevičius. Zarasų viešosios bibliotekos direktorė dalyviams pristatė bibliotekoje vykdomą veiklą, organizuojamus renginius, pademonstravo reprezentacinį filmą apie bibliotekos veiklas ir organizavo ekskursiją po biblioteką.

Bendradarbiavimas su Zarasų švietimo pagalbos tarnyba. Bendradarbiaujant su Zarasų švietimo pagalbos tarnyba, kaip ir kasmet, metų pradžioje ir metų pabaigoje viešosios bibliotekos

patalpose vyko tradicinis Zarasų rajono pradinių klasių mokinių meninio skaitymo konkursas „Žodi, suskambėk“ ir Lietuvos mokinių meninio skaitymo konkurso rajoninis etapas.

Bendradarbiavimas su Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga. Rugsėjo–spalio mėnesį Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės biblioteka kvietė įvairaus amžiaus gyventojus, turinčius oficialiai pripažintas negalias, dalyvauti fotografijų konkurse „Akimirkos su knyga“. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjungos nariai rugsėjo mėn. mokėsi fotografuoti. Mokymus Zarasų viešojoje bibliotekoje su profesionaliu fotografu Valdu Somovu organizavo Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės biblioteka. Tarp nugalėtojų, kurių fotografijos papuošė rengiamą 2020-ųjų metų kalendorių, pateko sąjungos pirmininkė Olga Ludziš.

Izraelio ambasados iniciatyva viešojoje bibliotekoje organizuotas projektas „Izraelio kinas tavo mieste“ pakvietė į kino vakarus. Lapkričio-gruodžio mėn. parodytos 5-ios kino juostos: „Buvau kadaise“, „Testamentas“, „Obuoliai iš dykumos“, „Kalnas“, „Raudoni lapai“ sulaukė zarasiečių susidomėjimo.

Bendradarbiavimas su Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga (toliau – LASS). LASS organizavo visuomenei renginį, kuriame supažindino su sąjungos veikla, koncertavo vokaliniai ansambliai, atidaryta taktilinių knygų paroda „Knyga nematančiam draugui“. Ekspozatai – Lietuvos ir užsienio leidyklose išleistos liečiamosios knygos, studentų ir rankdarbių mėgėjų sukurti vienetiniai liečiamųjų knygų egzemplioriai, įvairūs inovatyvūs leidiniai, laikomi vienais iš efektyviausių regėjimo negalią turinčių vaikų komunikacinių ir bendrųjų gebėjimų lavinimo priemonių.

Bendradarbiavimas su rajono savivaldybe. 2019 m. **Zarasų rajono savivaldybė viešosios bibliotekos priestato III a. įkūrė bendradarbystės erdvę**, kurią darbo atostogų iniciatyvos metu spėjo išbandyti ir įvertinti Londono, Berlyno startuolių kūrėjai bei programuotojai, Vilniaus ir kitų Lietuvos miestų skirtingų profesijų nuotolinio darbo entuziastai. Pasiūlyta moderni darbo aplinka su vaizdu į ežerą, kuri motyvuoja darbuotojus ir didina jų produktyvumą. Zarasų bendradarbystės erdvės lankytojai galėjo naudotis bevieliu internetu, atviromis darbo ir poilsio erdvėmis, vaišintis kava, arbata ir užkandžiais. Dirbti, ilsėtis ar užsiimti joga ant bibliotekos stogo įrengtoje vasaros terasoje.

Donorystės akcijos. 2019 m. bendradarbiaujant su VšĮ Nacionaliniu kraujo centru ir VUL Santaros klinikų kraujo centru viešojoje bibliotekoje gyventojams organizuotos 5 neatlygintinos kraujo donorystės akcijos, kurių metu aktyviai dalyvavo vietos valdžios atstovai, Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos bendruomenė, gyventojai. Savanoris Yuri Abrahamyan kraujo davė dusyk.

Susitikimai su politikais

2019 m. vyko Prezidento, savivaldos ir Europos parlamento rinkimai, todėl viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose vyko gyventojų susitikimai ir diskusijos su politikais, Seimo nariais ir kandidatais į politikus, vyko pilietinio švietimo renginiai.



Balandžio 1 d. Zarasų viešojoje bibliotekoje lankėsi Lietuvos Respublikos Vyriausybės **Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis**. Bibliotekos direktorė D. Karlienė Ministrui Pirmininkui pristatė bibliotekos veiklą, naujausias technologijas, vykdomus projektus. Ministras Pirmininkas trumpai apžvelgė Vyriausybės darbus ir atsakinėjo į susirinkusiųjų klausimus.

Sausio mėn. vyko susitikimas su Lietuvos Respublikos Seimo pirmininku Viktoru Pranckiečiu ir Seimo nare, Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininke Guoda Burokiene.

Sausio mėn. vyko susitikimas su LR Seimo nariu, Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininku Vytautu Baku. Moderavo Kornelija Vitartaitė, Zarasų „Ąžuolo“ gimnazijos moksleivė, visuomeninės organizacijos „Baltosios pirštinės“ ir Zarasų rajono jaunimo visuomeninių organizacijų sąjungos „Apskritas stalas“ narė.

Vasario mėn. vyko susitikimas su keliais Ronaldo Reigano laisvės centro steigėjais – LR Seimo nariu, žurnalistu, buvusiu LR užsienio reikalų ministru Audroniumi Ažubaliu ir LR Seimo nariu, dėstytoju, politologu Laurynu Kasčiūnu. Jie diskutavo apie neužbaigtus darbus – Lietuvos dekomunizaciją.

Kovo mėn. vyko susitikimas su LR Žemės ūkio ministru Giedriumi Surpliu. Ministras pristatė tuo metu ruošiamą Kaimo žemės ūkio plėtros strategiją.

Balandžio mėn. vyko susitikimas su kandidatu į Lietuvos Respublikos Prezidentus Arvydu Juozaičiu.

Gegužės mėn. vyko susitikimas su Vasario 16-osios Akto atradėju, profesoriumi Liudu Mažyliu.

Gegužės mėn. vyko susitikimas su Europos Parlamento nariu, Darbo partijos pirmininku Viktoru Uspaskich ir VDU profesoriumi, biomedicinos mokslo daktaru Vigilijumi Jukna.

Vykstant merų ir savivaldos rinkimams viešojoje bibliotekoje vasario 25-osios vakarą vyko debatai, kuriuos moderavo žurnalistė Rūta Kupetytė. Iš kandidatų į mero postą dalyvavo Arnoldas Abramavičius, Nikolajus Gusevas, Daiva Kelečienė, Kęstutis Stankevičius ir Arvydas Veikšra. Debatai susilaukė didelio zarasiškių susidomėjimo, klausytojai aktyviai uždavinėjo įvairius klausimus dalyviams. Su bibliotekos darbuotojais susitiko LR Seimo narys Algimantas Dumbrava, Zarasų savivaldybės meras Nikolajus Gusevas, Zarasų raj. savivaldybės Administracijos direktorius Benjaminas Sakalauskas, tarybos nariai Petras Papovas, Domijanas Popovas, Balys Vilimas. Vyko susitikimas su Tėvynės sąjungos - Lietuvos krikščionių demokratų partijos kandidatu į merus Arnoldu Abramavičiumi.

Dalyvavimas visuomeninių organizacijų, komisijų veikloje

Direktorė Danutė Karlienė, Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos narė, dalyvavo Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos posėdžiuose, apskrities ir Zarasų viešosiose bibliotekose.

2019 m. direktorė Danutė Karlienė išrinkta Zarasų rajono savivaldybės Kultūros ir meno tarybos pirmininke.

2019 m. direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė išrinkta Zarasų rajono savivaldybės Kultūros ir meno premijų komisijos pirmininko pavaduotoja.

Direktorė Danutė Karlienė išrinkta Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos 2019 metų nominacijos konkurso paraiškų vertinimo komisijos pirmininke, dalyvavo nominacijos konkursui pateiktų paraiškų svarstymo posėdžiuose Vilniuje.

Birželio 15 d. XI organizuotas Aukštaitijos bibliotekinių kultūros ir sporto sąskrydis Biržų rajone, Kirkiluose. Jame dalyvavo Zarasų viešosios bibliotekos darbuotojų komanda: D. Karlienė, S. Pelekienė, N. Pilac, J. Purvinskienė, I. Matulevičienė ir savanorė I. Zhukova.

VI. KULTŪROS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMAS, TRADICIJŲ TĘSTINUMAS

Viena iš priemonių, kuria biblioteka prisideda prie rajono žinomumo ir pripažinimo, yra kraštotyros išteklių viešinimas. Einamosios kraštotyros rašytinių šaltinių rinkimas, saugojimas ir populiarinimas – svarbus vietos bendruomenei, visoms socialinėms grupėms, taip pat ir tautinėms mažumoms, jų vaidmens dabartyje suvokimui ir permąstymui.

Pagrindinė 2019 m. viešosios bibliotekos kraštotyros veikla buvo susijusi su einamosios kraštotyros informacijos kaupimu ir sklaida, krašto kultūros paveldo interneto žinyno pildymu nauja suskaitmeninta medžiaga, projekto „Skaitmeninių paslaugų centrų plėtra – interaktyvios gatvių istorijos“ įgyvendinimu, įtraukiant vietos bendruomenę. Bendradarbiaujant su Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešąja biblioteka, buvo tęsiama kraštotyros literatūros skaitmeninimo veikla.

6.1. Kraštotyros paslaugos

Kraštotyros fondo kaupimas ir populiarinimas. Viešosios bibliotekos kraštotyros fondas 2019 m. buvo papildytas 27 kraštotyros dokumentais. Metų pabaigoje kraštotyros fondą sudarė 3937 vienetai (3271 pavadinimo) dokumentų: knygos, laikraščiai, žurnalai, rankraščiai, kraštotyros darbai, teminiai kraštotyros informacijos iškarpų aplankai, atvirukai, nuotraukos, skaidrės, lankstinukai, informaciniai lapeliai ir kita informacija, susijusi su Zarasų kraštu.

Fondas 2019 m. papildytas išliekamąją vertę ir reprezentacinę reikšmę turinčia leidyba – naujomis knygomis, kurias išleido kraštiečiai: Rimos Simanavičienės „Dusetos. Seniau ir dabar“ (2019), Liberto Klimkos „Užkopus į varpų bokštą“ (2019), Meilutės Močiškytės „Gyvenimas tarp bičių“ (2019), Antano Žiliuko „Nenutikkit, varpai“, (2019), Giedrės Mičiūnienės, Natalijos Oginskienės „Turmantas“ (2019), Marijos Atkočiūnaitės-Varenbergienės „Esu“ (2019), Laimos Raubiškienės „Zarasų krašto savivaldai šimtas metų“ (2019), katalogu „Parodos konkurso Žemės diena-2019 Utena geriausios gamtos fotografijos“ (2019), Ramūno Daškevičiaus „Sartų lenktynių legenda“ (2019), Vygando Žusino „Išeinantieji“ (2018), Petro Valčeko „Naujos lietuviškos išdaigos“ (2017), Zarasų krašto muziejaus albumais „Zarasų miesto aikštė XIX a. pab. – XXI a. pr.“ (2018), Yjeguda Penas (1854-1937), „Tapyba“ (2015) ir leidiniais, kuriuose rašoma apie Zarasų kraštą: Iver Henningsenen „Kaizerio kareivis Lietuvoje“ (2017), Antano Vienuolio-Žukausko „Iš karo korespondento užrašų“ (2019).

Vyresnioji bibliotekininkė kraštotyrai aktyviai rinko informaciją apie savo krašto etninę kultūrą, tradicijas, žymius žmones ir kt. – visa tai pristatydama teminiuose aplankuose. 2019 m. nauja informacija buvo papildyti teminiai aplankai, skirti personalijų ir įvykių jubiliejams: „Gydytojas Dominykas Bukontas“; „Advokatas Antanas Tumėnas“; „Kunigas Jonas Katelė“; „Kraštotyrininkas Vytautas Indrašius“; „Archivyskupas Mečislovas Reinys“; „Poetas Laimutis Balys Švalkus“; „Istorikas Pranas Čepėnas“; „Kalbininkas Kazimieras Būga“; „Poetas Paulius Širvys“; „Poetas beletristas Justinas Tumėnas“; „Salako krašto jūrų muziejaus įkūrėja Jadvyga Vida Žilinskienė“; „Poetas Antanas Vienažindys“; „Dailininkas Arvydas Stauskas“; „Dailininkas Arvydas Každailis“; „Zarasų rajono Garbės pilietis Jonas Nemanis“; „Dailininkas, Zarasų krašto Garbės pilietis Šarūnas Sauka“; „Dailininkė, Zarasų krašto Garbės pilietė Nomeda Saukienė“.

2019 m. bibliotekos interneto žiniatinklyje www.zarasubiblioteka.lt buvo viešinami bibliografinių įrašų sąrašai „Zarasų rajonas Lietuvos Respublikos spaudoje“ (pateikta 40 sąrašų).

Skaitmeninė kraštotyros prieiga. 2019 m. Zarasų krašto kultūros paveldo interneto žinynas www.krastotyra.zvb.lt, papildytas istoriniais dokumentais – metrikų knygomis iš Lietuvos valstybinio istorijos archyvo:

- Daugailių parapijos (1877-1890) m. gimimo metrikų nuorašai (202 pozicijos).
- Daugailių parapijos (1876-1916) m. santuokos metrikų nuorašai (212 pozicijų).
- Panevėžio Vyskupijos Zarasų dekanato 1937 m. mirusiųjų metrikų nuorašai. Aleksandravėlės, Antalieptės, Antazavės, Avilių, Baltriškių, Daugailių, Dusetų, Imbrado, Salako, Smėlynės, Švedriškių, Vajasiškio, Zarasų (139 pozicijos).
- Panevėžio Vyskupijos Zarasų dekanato 1939 m. mirusiųjų metrikų nuorašai. Aleksandravėlės, Antalieptės, Antazavės, Avilių, Baltriškių, Daugailių, Degučių, Dusetų, Imbrado, Salako, Smėlynės, Švedriškių, Vajasiškio, Zarasų (137 pozicijos).
- Panevėžio Vyskupijos Zarasų dekanato Baltriškių bažnyčios 1940–1942 m. santuokos ir mirusiųjų metrikų nuorašai (46 pozicijos).
- Panevėžio Vyskupijos Zarasų dekanato Degučių bažnyčios 1940–1943 m. mirusiųjų metrikų nuorašai (16 pozicijų).
- Panevėžio Vyskupijos Zarasų dekanato Salako bažnyčios (1941-1942) m. jungtinių ir mirusiųjų metrikų nuorašai (93 pozicijos).

Skaitmeninimas 2019 m. Bendradarbiaujant su Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Regioninio skaitmeninimo centru suskaitmenintas 2019 m. kraštiečio kunigo Antano Kartano rankraštis „Turizmas namuose“ T. 1 ir įkeltas į <http://skaitmeninimas.zvb.lt/> svetainę (571 vaizdai). Svetainėje <http://skaitmeninimas.zvb.lt> talpinami 1759 vaizdai.

Elektroninė kraštotyros kartoteka. 2019 m. buvo vykdomas kraštotyros analizinių įrašų kūrimas LIBIS elektroniniame kataloge. Elektroniniai įrašai kuriami nuo 2000 m. Elektroninėje kartotekoje sukaupta informacija apie žymius Zarasų krašto asmenis, įvykius, veiklas, jubiliejines datas, kūrybą ir t.t. Informacijos pagrindas – aprašai iš rajono laikraščio „Zarasų kraštas, Lietuvoje leistų knygų. Analizinių įrašų kataloge buvo 39157. Per metus sukurti 3192 įrašai. 848 kraštotyros analizikos įrašai eksportuoti į Suvestinį katalogą.

6.2. Krašto kultūros renginiai ir parodos

Bibliotekos, siekdamos aktyviau populiarinti turimą kraštotyros fondą, kraštui išliekamąją vertę turinčius leidinius, organizavo žymių kraštiečių jubiliejų, jų kūrybos vakarus, kraštiečių naujų knygų ar krašto kultūrai aktualių knygų susitikimus.

Krašto kultūros renginiais išsiskyrė Dusetų Kazimiero Būgos padalinys. 2019 m. Dusetos buvo Mažoji kultūros sostinė ir minėjo 500 metų miestelio įkūrimo jubiliejų. Todėl ir bibliotekoje didesnis dėmesys buvo renginių pristatymui, naujų kultūros tradicijų kūrimui bei senų atgaivinimui ir puoselėjimui. Šia tema bibliotekoje vyko paroda „Dusetoms – 500“. Dusetų K. Būgos padalinyje vyko Dusetų krašto kūrėjų knygų pristatymai: dusetiškės Angelės Braknienės knygos „Gyvenimo pragiedruliai“, dusetiškės Marijos Atkočiūnaitės-Varenbergienės knygos „Esu“, bitininkės iš Dusetų Meilutės Mociškytės knygos „Gyvenimas tarp bičių“ – su kroatų, gruzinų, amerikiečių, latvių medaus, taip pat žiedadulkių, bičių duonelės degustacija, literatūriniai susitikimai su kraštiete poete Meile Kudarauskaite, kraštiečiu, „Utenio“ redaktoriumi Vytautu Ridiku, profesoriaus Lyberto Klimkos kalendorių parodos „Kalendoriai nuo 1917 metų“

pristatymas, kraštiečio mokytojo, poeto Vytauto Striogos parodos „Jums eilėraščiai - siela manoji“ pristatymas.

Salako padalinyje organizuotas kraštiečio išeivijos poeto Laimučio Balio 100-ųjų gimimo ir 25-ųjų mirties metinių minėjimas. Bendruomenės renginyje bibliotekininkė pristatė poeto kūrybą per literatūros parodą „Tėviškės ilgesio dainius“, skaitovai skaitė poeto eiles, visi klausėsi Laimučio Švalkaus skaitymų, įrašytų į garso juostą. Prisiminimais dalinosi poeto sesuo Vida Žilinskienė.

Antazavės padalinyje surengtos literatūros parodos: „Žodžiai, žodžiai, žodžiai...“, skirta kraštiečio kalbininko Kazimiero Būgos 140-osioms gimimo metinėms ir „Mūsų muzika turi būti didinga“, skirta kraštiečio kompozitoriaus Juozo Gruodžio 135-osioms gimimo metinėms.

Samanių padalinyje suorganizuoti du susitikimai su kraštiete, agronomijos mokslų daktare Alma Valskyte.

Antalieptės padalinys, tęsdamas bendradarbiavimą su Vilniaus universiteto Matematikos fakultetu, organizavo informacinio stendo „Docentas Petras Vaškas“, skirto kraštiečiui, matematikui P. Vaškui, pristatymą.

2019 m. Zarasų viešojoje bibliotekoje vartotojams eksponuotos 6 kraštotyros literatūros parodomis, skirtos kraštiečių jubiliejams paminėti: „Kraštiečio gydytojo antropologo Dominyko Bukanto 100-osios mirties metinės“, „Kraštiečio, katalikų dvasininko, arkivyskupo, teologijos ir filosofijos profesoriaus, diplomato, politiko Mečislovo Reinio 135-osios gimimo metinės“, „Kraštiečio, pedagogo, istoriko, enciklopedininko Prano Čepėno 120-osios gimimo metinės“, „Kraštiečio išeivio, poeto Laimučio Balio Švalkaus 100-osios gimimo metinės“, „Kraštiečio, kalbininko Kazimiero Būgos 140-osios gimimo metinės“ ir literatūros paroda Zarasų krašto literatams – „Vienijanti poezijos galia“.

VII. KULTŪROS VEIKLOS ĮVAIROVĖ IR PRIEINAMUMAS

7.1. Renginiai

2019 m. organizuoti vieši renginiai, prisidedantys prie teigiamo požiūrio į skaitymo vertę ir kultūrą formavimo, gerinantys bibliotekos įvaizdį ir skaitančiųjų santykį su literatūra ir knygomis ir stiprinantys ryšį su organizacija.

Organizuoti literatūros ir muzikos vakarai su pripažintais kūrėjais: rašytojais, poetais, leidėjais, muzikantais, vyko knygų sutiktuvės, diskusijos. Kaip ir kasmet viešojo biblioteka kultūriniam turizmui skirtus renginius organizavo už bibliotekos ribų – Zarasų ežero Didžiojoje saloje ir miesto Sėlių aikštėje. Padaliniai organizavo daugiau bendrų renginių su vietos bendruomenėmis.

Išnaudojant bibliotekų viešas erdves daug dėmesio skirta profesionalios fotografijos, tapybos, keramikos ir kitų meno sričių pritraukimui, organizuojant profesionalių menininkų parodų atidarymus, darbų pristatymus.

Literatūros parodos – taip pat viešasis renginys, kurio metu pateikiami ekspozicijos objektai – knygos, fotografijos, žemėlapiai, siekiant su jais supažindinti. Pagal pobūdį organizuotos teminės, asmeninės; pagal turinį – grožinės literatūros, meno, istorijos ir kt. parodos ir knygų mugė. Mažoji knygų mugė, vykusi Sėlių aikštėje per miesto gimtadienio šventę, sulaukė per 1000 lankytojų.

Daugelis veiklų organizuota su partneriais: asociacijomis, literatų klubais „Virš tylos“, „Atgaiva“. Aktyviai talkino bibliotekos suaugusiųjų teatras „Juodai balta“. 2019 m.

bendradarbiaujant su Ignalinos rajono savivaldybės viešąja biblioteka ir Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešąja biblioteka, organizuoti edukaciniai spektakliai vaikams, kūrybiniai susitikimai su nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatais.

2019 m. Zarasų rajono bibliotekų tinkle organizuota 506 renginiai ir 329 parodos. Viešojoje bibliotekoje organizuota 119 (2018 m. – 77) renginių ir 124 parodos. Miestelių padaliniuose – 99 (2018 m. – 132) renginiai ir 68 parodos. Kaimo padaliniuose – 288 (2018 m. – 190) renginiai ir 137 parodos. 2019 m. 42,8 % visų vykusių renginių buvo orientuota į tikslinę auditoriją – vaikus ir paauglius.

2019 m. bibliotekų renginiuose ir parodose lankėsi 15559 (2018 – 12363) lankytojai. Viešosios bibliotekos renginiuose – 6694 (2018 m. – 6491) lankytojai, miestelio bibliotekų renginiuose – 2852 (2018 m. – 2188) lankytojai, kaimo bibliotekų renginiuose – 6219 (2018 m. – 3684) lankytojų.

Kultūriniam turizmui orientuoti renginiai



Vasaros kurortinio sezono atidarymas. Gegužės 25 dieną į kurortinio sezono atidarymo šventę „Zarasai – tarytum vasara“ suvažiavo bibliotekininkai iš Molėtų, Visagino, Ignalinos ir Utenos. Atvažiavo ne tik pasigrožėti išpūdingais Zaraso ežero Didžiosios salos vaizdais, „Pasakiško pikniko“ dalyviai atsivežė edukacines programas zarasiečiams ir svečiams.

Zarasų miesto šventei skirta programa „Knygos šventė (literatūriniai tiltai Utenos regione)“. Rugpjūčio 15-17 dienomis, kartu su gražia Žolinių švente, buvo švenčiamas penki šimtai tryliktasis Zarasų miesto gimtadienis, prie kurios organizavimo prisidėjo viešoji biblioteka su spalvinga literatūrine ir muzikine programa. Zarasų viešoji biblioteka visus pakvietė į literatūros nakties skaitymus „Atmintis, išsiūta Grįžulo ratais“. Dvyliktus metus vykstančiuose skaitymuose dalyvavo zarasietė poetė Jurgita Jasponytė, rašytojas, vertėjas, literatūros kritikas, 2019 m. „Poezijos pavasario“ ir Maironio premijos laureatas Marius Burokas, aktorė, dramaturgė Daiva Čepauskaitė. Skambėjo teatro bei muzikinės scenos talento Andriaus Kaniavos dainuojamoji poezija. Literatūrinę-poetinę kompoziciją pagal poetų eiles atliko Zarasų vaikai ir jaunimas. Renginio režisierė Gražina Karlaitė.



Kitą dieną zarasiečiai ir literatai iš Utenos regiono – Ignalinos literatų klubas „Lelija“, Anykščių literatų klubas „Marčiupys“ ir Zarasų rajono literatų klubas „Virš tylos“ buvo kviečiami į literatūros ir muzikos popietę „**Ateik, dovanosiu ir Tau**“, vykusią ant bibliotekos stogo. Svečius pasitiko bibliotekininkės, įsikūnijusios į tarpukario ponių personažus, ir dalindamos žymių žmonių mintis apie gyvenimą ir jo prasmę. Bibliotekos savanoris Yuri Abrahamyan pianinu ant stogo atliko muzikines improvizacijas. Netradicinėje erdvėje savo poeziją skaitė klubo „Virš tylos nariai, Metų literato premijų laureatai, poetas, žurnalistas, „Poezijos pavasario“ laureatas Viktoras Rudžianskas. Smuikais griežė Lietuvos smuiko meno etalonas, tarptautinių konkursų laureatas Vilhelmas Čepinskis ir smuikininkė Viktorija Čepinskienė. Lankytojams parengta literatūros paroda „Vienijanti poezijos galia“.

Zarasų viešosios bibliotekos rengiamoje, jau tradicine tapusioje **Mažojoje knygų mugėje**, vykusioje Sėlių aikštėje, dalyvavo leidyklos: „Algarvė“, „Andrena“, „Baltos lankos“, „Gelmės“,

„Stiklo tiltai“, „Kauko laiptai“, „Nieko rimto“, „Raidynėlis“, „Rotas“, „Žara“. Zarasiečiams ir miesto svečiams pasiūlyta įvairiausių leidinių. Sėlių aikštėje visų laukė dainų autorius ir atlikėjas Mindaugas Valiukas bei teatro ir kino aktorė Valda Bičkutė, pristatę interaktyvią literatūrinę ir muzikinę programą „Mažiems ir dideliems“. Jie atliko savo kūrybos dainas, skaitė eiles, kūrė smagią istoriją apie batus.

Tradiciniai literatūros renginiai

2019 m. Zarasų viešoji biblioteka buvo įtraukta į tarptautinio poezijos festivalio **„Poezijos pavasaris 2019“** renginius. Zarasuose „Poezijos pavasario“ šventė vyko jau 35-ąją kartą. Dieną poezijos skaitymai vyko Salako pagrindinėje mokykloje, o vakare viešosios bibliotekos renginių salėje. Dalyvavo poetė Nijolė Daujotytė, poetas, žurnalistas, vertėjas, redaktorius Rimantas Vanagas, poetas, dramaturgas, vertėjas Vitalijus Asovskis, aktorė Dalia Jankauskaitė ir aktorius, dainuojamosios poezijos atlikėjas Giedrius Arbačiauskas.

Zarasų viešoji biblioteka knygos mylėtojus pakvietė į tradicinį **„Prozos rudenį“**, vykstantį spalio mėnesį, skirtą prozininko, dramaturgo, eseisto, nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Romualdo Granausko 80-mečiui. Bendradarbiaujant su Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešąja biblioteka Zarasų viešojoje bibliotekoje suorganizuoti susitikimai su nacionalinės kultūros ir meno premijų laureatais. R. Granausko gyvenimo ir kūrybos kelią zarasiškiams pristatė literatūros kritikas, esėistas Valentinas Sventickas. Lietuvos kino ir teatro aktorius Vytautas Rumšas (vyresnysis) skaitė Romualdo Granausko pjesę apie poetą A. Vienažindį „Rožės pražydėjimas tamsoje“ (1987) ir „Žodžio agonija“ (1999). Antroje renginio dalyje žiūrovai susitiko su Arūnu Mateliu, lietuvių kino režisieriumi ir prodiuseriu, pelniusiu ne vieną apdovanojimą įvairiuose kino festivaliuose. Režisierių lydėjo jo žmona Algimantė, prodiuserė, studijos „Studio Nominum“ vadovė. Zarasiškiai turėjo puikią progą pamatyti jų sukurta dokumentinį filmą „Nuostabieji lūzeriai. Kita planeta.“

Literatūriniai sambūriai

Zarasų rajono savivaldybės viešoji biblioteka įgyvendino projektą „Knygos šventė (literatūriniai tiltai Utenos regione)“ (autorė – direktorė Danutė Karlienė). Per literatūros renginius „Ateik, dovanosiu ir Tau“ į prasmingus kūrybinius sambūrius buvo sujungti penkių regiono rajonų (Zarasų, Molėtų, Ignalinos, Utenos ir Anykščių) literatai.

Molėtų rajone, Etnokosmologijos muziejuje organizuotas literatūros ir muzikos vakaras „Po žvaigždėtu dangum“. Savo kūrinius skaitė poetas, literatūrologas Vainius Bakas, grojo ir dainavo bardas Kazimieras Jakutis, savo kūrybą skaitė Molėtų literatų brolijos nariai.

Ignalinos viešojoje bibliotekoje organizuotas poezijos ir muzikos vakaras, kuriame dalyvavo rašytojas, vertėjas, literatūros kritikas Marius Burokas, dainuojamosios poezijos atlikėjas Domantas Razauskas.

Utenos A. ir M. Miškinių viešojoje bibliotekoje organizuotas literatūros ir muzikos vakaras, kuriame dalyvavo Rašytojų sąjungos nariai, Utenos krašto poetai: Petras Panavas, Alvydas Katinas, Regina Katinaitė-Lumpickienė, Vytautas Kazėla, Rūta Mikulėnaitė-Jonuškienė, Stepas Eitminavičius. Muzikinius kūrinius atliko aktorius, bardas Giedrius Arbačiauskas.

Anykščių L. ir S. Didžiulių viešojoje bibliotekoje vykusiame literatūros ir muzikos vakare savo kūrinius skaitė poetas Donaldas Kajokas ir poetė, aktorė Daiva Čepauskaitė, muzikinius kūrinius atliko saksofonistas Visvaldas Jonušas, jam talkino Stanislovas Aglinskas (pianinas). Lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Dangira Nefienė ir muziejininkas, žurnalistas

Tautvydas Kontrimavičius pristatė naująją Algirdo Ražinsko, literatų klubo „Marčiupys“ nario, knygą „Kassandra: įrašai be datų“. Savo kūrybą pristatė Anykščių rajono literatai..

Organizuotas poezijos vakaras Dusetų K. Būgos bibliotekoje su poete, prozininke, aktore, pedagoge Marija Meile Kudarauskaite bei literatų klubo „Atgaiva“ nariais.

Kūrybiniai susitikimai

Vasario mėn. vyko knygos „Špylkos ir šlepetės“ pristatymas. Knygą pristatė knygos autorė, žurnalistė Nijolė Koskienė. Autorę atlydėjo jos bičiulės, knygos dailininkė Virginija Vilkas, skaitovė Indrė Gruodienė. Renginį moderavo zarasietė, doc. Irena Baliulė.

Dusetų Kazimiero Būgos padalinyje sausio mėn. vyko popietė „Dievas sukūrė mus tyčia“ su filosofijos daktaru, žurnalistu, religijotyrininku, 2010-ųjų „Metų tolerancijos žmogumi“, Stasio Lozoričiaus premijos laureatu, rašytoju Andriumi Navicku.

Birželio mėn. zarasiečiai susitiko su knygos „Gulago partizanai“ autoriais Goda Karazijaite ir Pauliumi Saudargu. Vyko ir dokumentinio filmo pristatymas.

Artėjant Lietuvos kariuomenės dienai, bendradarbiaujant su susitikimo iniciatore, kraštie, Lietuvos didžiosios kunigaikštienės Birutės karininkų šeimų moterų sąjungos nare Indre Triponaite Kuiziniene, organizuotas jaunimo susitikimas su lietuvių kilmės JAV jūrų pėstininku, pulkininku, turinčiu šaknų ir Zarasų krašte, Dariumi Novickiu. Lektorius dalijosi savo tarnybos patirtimi, papasakojo apie karininko profesiją, savo gyvenimo ir šeimos istoriją.

Antalieptės padalinyje vyko susitikimas su dailininku, grafiku Arvydu Každailiu.

Etnokultūriniai renginiai

Balandžio mėn. Zarasų kultūros diena organizuota Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje. Zarasų viešosios bibliotekos, Zarasų krašto muziejaus, Zarasų kultūros centro, „Ažuolo“ gimnazijos, Kultūros centro–Dusetų dailės galerijos darbuotojai, krašto menininkai pristatė savo išskirtinumus, lankytinus objektus, tradicijas ir renginius. Delegaciją lydėjo rajono meras N. Gusevas.

Spalio mėn. Sankt Peterburgo nacionalinės regioninės lietuvių kultūrinės autonomijos pirmininko, menotyros mokslų daktaro, Zarasų krašto Garbės piliečio, profesorius Gintauto Želvio iniciatyva viešojoje bibliotekoje vyko tarptautinė konferencija „Pokrovo skaitymai: sentikių kultūros palikimo ir dvasinio išsaugojimo problemos“ ir sakralinės ir liaudies muzikos koncertas. Atlikėjai: Sankt Peterburgo N. A. Rimskio-Korsakovo konservatorijos senosios rusų muzikos ansamblis „Znamenije“ (meno vadovė –Tatjana Švec) ir folkloro ansamblis.

Spalio mėn. D. Bukonto skvere atidengtas paminklas Zarasų krašto žydams, Holokausto aukoms. Po paminklo atidengimo viešojoje bibliotekoje vyko koncertas „In memoriam“ Zarasų krašto žydų holokausto aukoms atminti. Dalyvavo Borisas Kirzneris (smuikas), Darius Bagdonavičius (akordeonas), Povilas Jurkša (trombonas).

Sceninio meno renginiai

Bibliotekos suaugusiųjų teatro „Juodai balta“ veikla. Aktyviai tęsė veiklą viešojoje bibliotekoje susibūrusi teatro trupė „Juodai balta“, vadovaujama vyresniosios bibliotekininkės renginių organizavimui, režisierės Gražinos Karlaitės. Kovo 8 d. vakarą zarasiečiai rinkosi į premjerą Zarasų viešojoje bibliotekoje. Režisierės G. Karlaitės režisuota komedija „Girti“, pastatyta pagal pasaulyje pripažinto rusų dramaturgo Ivano Vyrypajevio pjesę, buvo vienas

labiausiai laukiamų ir intriguojančių spektaklių Zarasuose. Su šiuo spektakliu aplankyta Utena, Trakų Vokė, Dusetos, Panevėžys, o metus vainikavo lapkričio 15 – 18 dienomis projekto „Lietuva be sienų“ rėmuose viešnage Vokietijoje, Lampertheim-Hüttenfeld miestelyje, pačioje Europos širdyje įsikūrusioje Vasario 16-osios gimnazijoje.

Tarptautinė premjera. Spalio mėn. zarasiečiams, pirmiesiems Lietuvoje, bibliotekoje parodytas tarptautinis, naujas Lietuvos ir Prancūzijos scenos menininkų spektaklis „Spąstai“. Profesionalios aktorės Kristina Mauruševičiūtė ir Jūratė Trimakaitė (taip pat spektaklio režisierė) vizualiuose, siurrealistiniuose „Spąstuose“ visapusiškai tyrinėjo manipuliacijos temą. Choreografiją sukūrė aktorė, choreografė Sigutė Mikalauskaitė.

Spektakliai šeimoms. Viešojoje bibliotekoje vyko teatro spektaklis „Raudonkepūrė“. Ši interaktyvų edukacinį spektaklį atvežė Vilniaus „Raganiukės“ teatras. Raganiukė – aktorė Inga Stonytė ir Tigras – aktorius Linas Barauskas. Vilniaus kamerinio teatro spektaklis vaikams ir visai šeimai „Laimė yra lapė“ parengtas pagal daugelį nominacijų pelniusią E. Daciūtės ir A. Kiudulaitės knygą „Laimė yra lapė“. Spektaklyje vaidino aktoriai Daiva Rudytė ir Paulius Valaskevičius, muzikinių kompozicijų autorius Jonas Krivickas. Vilniaus dailių amatų asociacijos senųjų amatų dirbtuvių aktorė Ieva Stašelytė ir dailininkė Šarūnė Pečiukonytė parengė šešėlių teatro spektaklį vaikams „Kaip Ežiukas ir Meškiukas keitė dangų“ (Plačiau žr. skyriuje Renginiai vaikams p. 39).

Profesionaliosios muzikos koncertas. Kalėdiniu laikotarpiu biblioteka skaitytojams dovanojo muzikos koncertą „Gruodžio pasaka“. Renginyje dalyvavo operos solistė Ona Kolobovaitė, Ji atliko garsiausias arijas, populiariąją muziką.

Nacionalinė bibliotekų savaitė

19-osios nacionalinės bibliotekų savaitės „Ateik – sužinok ir išmok“ metu visos Zarasų rajono bibliotekos kvietė lankytojus pasinerti į kūrybinių ieškojimų ir atradimų pasaulį, praleisti laiką su knyga, pabendrauti. Gyventojais vyko skaitmeninio raštingumo mokymai, knygų pristatymai, susitikimai, popietės. Savaitės metu suorganizuotas 31 renginys, dalyvavo 336 lankytojai.

Renginiai su bendruomenėmis padaliniuose

Smalvų padalinys su bendruomene organizavo Sekmines, kraštiečių šventę, Advento vakaronę. Antalieptės padalinys – Jonines ir kaimo festivalį „Basomis“. Turmanto padalinys prisidėjo prie miestelio šventės organizavimo. Suvieko padalinys su seniūnija organizavo Vasario 16 –tosios minėjimą, Kovo 11-tosios minėjimą, šventę Jonines, kaimo festivalį.

7.2. Parodų organizavimas

2019 m. Zarasų CBS buvo organizuojamos literatūros parodos, vyko profesionalaus ir mėgėjų meno darbų parodų atidarymai, gyventojų asmeninių kolekcijų pristatymai.

2019 m. centralizuoto tinklo bibliotekose organizuota 329 (2018 m. – 313) parodos. Iš jų: 31,6 % literatūros parodos, skirtos lietuvių autorių jubiliejams, 7,9 % – užsienio autorių jubiliejams, 16,7 % – literatūros parodos valstybinėms ir kalendorinėms šventėms, 16,7 % – teminės literatūros parodos, 4,6 % – kraštotyros, 22,5 % – profesionalaus ir mėgėjų meno: tapybos darbų, fotografijų, karpinių, drožinių, tautodailės darbų, rankdarbių, puokščių ir kitų darbų.

Profesionalaus meno parodos viešosios bibliotekos erdvėse

Zarasų viešosios bibliotekos priestato I aukšto galerijoje siekiama skatinti menininkų socialinę, kūrybinę veiklą, pritraukti naujų vardų ir tapti įvairesniems visuomenei.

2019 m. viešojoje bibliotekoje visuomenei pristatyta 10 profesionalaus meno parodų.

Metų pradžioje atidaryta menininko Šarūno Šimulyno grafikos darbų paroda, skirta jo 80-ųjų gimimo metinių paminėjimui. Renginio atidaryme dalyvavo dailininko žmona Regina ir dukra dailininkė Ula Šimulynaitė.

Kovo mėn. atidaryta menininkės Aušros Mačiulytės tapybos ir keramikos darbų paroda „Prisikėlimas“. III a. eksponuota tekstilinių vėliavų paroda „Lietuvos didieji“, kurioje menininkė Sofija Kanaverskytė pristatė iškiliausių XIX a. pab. – XX a. asmenybių atvaizdų ciklą.

Balandžio mėn. pristatyta Dusetų meno mokyklos dailės skyriaus mokinių ir mokytojų, dailininkų Romualdo Pučeko ir Eugenijaus Raugo piešinių ir keramikos darbų paroda.

Gegužės mėn. organizuotas gamtos fotografų klubo „Žalias skėtis“ parodos atidarymas. Gamtos fotografų klubas „Žalias skėtis“ pristatė jau devynioliktą tarptautinę gamtos fotografijų parodą – konkursą skirtą pasaulinei Žemės dienai paminėti. Parodoje eksponuota per 60 fotografijų, tarp kurių Zarasų rajono fotografų – Stanislovo Sinkevičiaus, Rimanto Bikulčiaus, Alvydo Stausko, Rimo Lelecko, Algimanto Navicko, Gintauto Antanavičiaus, Genadijaus Kovaliovo, Mindaugo Ilčiuko, Luko Gudžiuko, Normantės Ribokaitės, Reginos Barzdaitės, Vilijos Visockienės, Gitanos Kavaliauskaitės – darbai.

Rugpjūčio mėn. eksponuota jungtinė mandalų ir gėlių paroda „Šviesos ir spalvų harmonija“ – Irinos Aleksandrovnos Petrosianc (profesionalios muzikantės, pedagogės, kūrybinės mokyklos, įsikūrusios Maskvoje, vadovės) pieštos mandalos bei gėlių fotografijos, kurias tapybiškai apipavidalino jos mokiniai – Vilniaus kūrybinė grupė.

Rugsėjo mėn. atidaryta jaunųjų skulptorių objektų, instaliacijų, skulptūros projekto paroda „GURRRGUTIS 8/9“, kurią pristatė šio tęstinio jau dešimtojo projekto kuratorė Regina Šimulynienė. Dailininkė, dizainerė Ula Šimulynaitė pristatė plakatų ekspoziciją autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos tema „Nei kartu nei saldu“.

Spalio-gruodžio mėn. veikė keramiko Vytauto Valiušio juodosios keramikos darbų paroda

Spalio mėn. eksponuota menininko Zoran Dordevic (Đorđević) iš Serbijos fotografijų paroda.

Gruodžio mėn. atidaryta Zarasų fotografų – Gintauto Antanavičiaus, Rimanto Bikulčiaus, Vasilijaus Kukonenkos, Algimanto Navicko ir Stanislovo Sinkevičiaus – darbų paroda „Penki žvilgsniai – šeši žingsniai“.

Literatūros parodų organizavimas

2019 m. skaitytojams rengtos literatūros parodos supažindino su kūrėjų, švenčiančių jubiliejus, rašytiniu palikimu, pažymėjo Lietuvai svarbias istorines datas, įvykius, šventes, priminė naujus faktus apie Lietuvos ir pasaulio asmenybes, nusipelnusias savo kūryba, mokslinė, menine ir visuomenine veikla.

Viešojoje bibliotekoje literatūros parodos eksponuotos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus abonemente, mokslo šakų literatūros skyriuje, mediatekoje, Vaikų literatūros skyriuje. Parodos buvo trumpai anonsuojamos, fotografuojamos ir talpinamos į bibliotekos interneto svetainę ir į mobilią programėlę.

Valstybinėms ir kalendorinėms šventėms pažymėti parengtos parodos: „Ant aukuro laisvės atėję...“ – Laisvės gynėjų dienos, „Kai žvaigždė į žemę nusileido“ – Šv. Valentino dienos, „Man

Lietuva – šešiolikta vasario“ – Lietuvos valstybės atkūrimo dienai, „Lietuvos dvasios pergalė“ – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai, „Pasišventę lietuviškai spaudai“ – Knygnešio dienai, „Opera iš arčiau“ – Teatro dienai, „Su pavasariu pabuski, prisikelki“ – Šv. Velykoms, „Iš kur žodžio gyvybė“ – Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienai, „Mama gražiausias žodis žemėj, į jį sutelpa visi kiti“ – Motinos dienai, „Tremties keliais“ – Gedulo ir vilties dienai, „Vasarvidžio Rasos šventė“ – Joninėms, „Dainuoja ir groja Lietuva“ – Muzikos dienai, „Susikaupimo metui artėjant“ – Vėlinėms, „Kai ateina širdin vėl Kalėdos“ – Šv. Kalėdoms ir kitos. Teminės literatūros parodos buvo skirtos Vietovardžių metams, Lietuvių kalbos dienoms, tarptautinei šokio, teatro, kino, pasaulinei paukščių dienai, pasaulinei fotografijos dienai ir kitoms datoms pažymėti.

Literatūros parodomis pažymėti lietuvių rašytojų, įžymių veikėjų jubiliejai: vienam savičiausių XVIII a. Europos poetų, lietuvių literatūros klasikui Kristijonui Donelaičiui 305; lietuvių poetui, kritikui Valdemarui Kukului 60, lietuvių poetui, prozininkui, vertėjui Mykolui Karčiauskui 80, lietuvių prozininkui, kritikui, poetui, publicistui Jonui Biliūnui 140, lietuvių prozininkui, dramaturgui, publicistui Juozui Baltušui 110, prancūzų rašytojui Onore de Balzakui 220, rusų poetui A. S. Puškinui 220, lietuvių poetui Jonui Aisčiui (Kossu-Aleksandravičiui, Aleksandriškiui) 115, lietuvių prozininkui, poetui Jonui Mačiukevičiui 80, lietuvių literatūros klasikui, prozininkui, literatūros istorikui ir kritikui, publicistui Juozui Tumui-Vaižgantui 150, lietuvių poetei, vertėjai Salomėjai Nėriai (Bačinskaitei-Bučienei) 115, Lietuvos karininkui, rezistentui, partizanų vadui, dimisijos brigados generolui Jonui Žemaičiui-Vytautui 110, Lietuvos knygotyrininkui, bibliofilui Domui Kaunui 70, Signatarui Česlovui Kudabai 85, tarpukario Lietuvos Respublikos politikui, prezidentui Antanui Smetonai 145 (Prezidento A. Smetonos Metams).

Mediatekoje eksponuotos garsių muzikantų ir kompozitorių gyvenimą ir kūrybą atskleidžiančios literatūros parodos: Lietuvos profesionaliam operos teatro organizatoriui, operos dirigentui, kompozitoriui, pedagogui Juozui Tallat Kelpšai 130, rusų kompozitoriui Michailui Glinkai 215, lietuvių choro dirigentui, pedagogui, kompozitoriui Lionginui Abariui 90, lietuvių kompozitoriui Juozui Gruodžiui 135, vargonininkui, kompozitoriui, pedagogui ir choro dirigentui Juozui Naujaliui 150.

Asmeninių kolekcijų parodos viešojoje bibliotekoje

Kaip ir kasmet skaitytojai dalinasi savo asmeninėmis kolekcijomis, jas eksponuodami bibliotekos stiklo vitrinose. 2019 m. Skaitytojų aptarnavimo skyriuje buvo eksponuojamos zarasetės Jolitos Kazulėnienės riešinių paroda „Dvylika mėnesių“, zarasetės Jolantos Lašaitės karpinių paroda „Septynios čiulbančios pavasario dienos“, zarasiškės Žibutės Pupeikienės sukurtų katinų kolekcija, zarasiškio Jono Navicko medžio dirbinių paroda „Šaukštai“. Vaikų literatūros skyriuje Pauliaus Širvio progimnazijos 7c klasės mokinio Danieliaus Pučkos kolekcija iš modelino „Žaidimų ir filmų herojai“, Antazavės Juozo Gruodžio gimnazijos meninio projekto „Lengas į ateitį“ darbai, Antazavės Juozo Gruodžio gimnazijos kūrybiniai darbai iš atliekų „Lėlių teatras“.

Meno darbų parodos padaliniuose

Dusetų K. Būgos bibliotekos fojė įrengtoje parodų erdvėje buvo parengtos ir atidarytos 3 meno parodos: menininkės Gintės Abukauskaitės-Mažiulienės tapybos darbų „Gamtos ažūras“, fotografo Roberto Kiburto, iš Utenos, fotografijų iš paukščio skrydžio paroda „Bažnyčių fotografijos“, Daivos Stasiškienės iš Dusetų rankų darbo lėlės „Sėkmę nešantys naminukai“.

Antalieptės padalinyje visą balandį veikė dusetiškės kūrybinės amatų grupės „Dusetėlė nuo Sartų“ narės, Daivos Stasiškienės sėkmę nešančių Naminukų paroda ir tautodailininkės, veiklios ir visuomeniškos moters, Astos Barzdienės rankdarbių paroda „Kai nėra laiko, bet yra fantazijos“. Medžio darbų meistras, kryždirbys Pranas Savickas Antalieptės padalinyje eksponavo drožinių kolekciją, susietą su senovės lietuvių buities darbais. Ši paroda sulaukė didelio susidomėjimo ne vien dėl savo autentiškumo, bet ir dėl menininko amžiaus – 2020 metais švęsiančio 90 metų jubiliejų. Antalieptės padalinyje eksponuota zarasiškio mokytojo, fotografo Gintauto Antanavičiaus fotografijų paroda.

Ligoninės padalinyje parengta skaitytojos Auksės Kazlauskienės rankdarbių paroda „Žiemos švenčių belaukiant“.

Turmanto padalinyje organizuotos 3 dailės parodos. Dailininko Renijaus Pernavo (1965 – 2017) darbų parodą pristatė kuratorė Asta Meškėnaitė ir Užpalių kultūros centro renginių organizatorė Birutė Minutkienė. Renginyje buvo skaitomos eilės, kurias dailininko paveikslams parašė literatė Giedrė Mičiūnienė. Eksponuota dailininkės Reginos Steponavičiūtės-Skomskienės akvarelių paroda „Gimtojo krašto peizažai“ ir visaginietės Beatrisos Rutkauskaitės piešinių paroda „Meninė nuotaika“.

VIII. VAIKŲ IR JAUNIMO KULTŪRINIS ŠVIETIMAS, EDUKACIJA, INFORMACINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMA

8.1. Registruoti vartotojai vaikai, jaunimas

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis 2019 m. sausio 1 d. Zarasų rajone gyveno 1872 (2018 m. – 1926) vaikai nuo 0 iki 14 metų (imtinai). Palyginti su 2018 m., vaikų skaičius sumažėjo 2,8 %.

2019 m. sausio 1 d. Zarasų mieste gyveno 833 (2018 m. – 832) vaikai nuo 0 iki 14 metų amžiaus.

2019 m. Zarasų rajono centralizuotoje bibliotekų sistemoje registruota 1316 vaikų iki 14 metų (2018 m. – 1437 vaikai). 2019 m. centralizuotoje bibliotekų sistemoje sutelkta 70,3 % rajone gyvenančių vaikų.

2019 m. Zarasų CBS vaikai iki 14 metų sudarė 25 % (2018 m. – 25 %) visų rajono bibliotekų centralizuota sistema besinaudojančių vartotojų. Lyginant su kitomis vartotojų grupėmis, santykinis registruotų vaikų skaičiaus procentas išliko stabilus.

Zarasų viešojoje bibliotekoje registruota 548 vaikai iki 14 m. (2018 m. – 597 vaikai). Sutelkta 65,8 % (2018 m. – 72 %) mieste gyvenančių vaikų nuo 0 iki 14 metų. Palyginti su 2018 m., vaikų užregistruota 8,2 % mažiau. Įsigaliojus Asmens duomenų apsaugos įstatymui dalis Analizuojant vartotojų sudėties rodiklius, 2019 m. viešojoje bibliotekoje registruotų vaikų amžiaus grupė sudarė 30,1 % visų viešojoje bibliotekoje registruotų vartotojų.

Miestelių padaliniuose registruota 354 vaikai iki 14 metų (2018 m. – 371 vaikai). Jie sudarė 25 % (2018 m. – 25,8 %) visų miestelių padaliniuose registruotų vartotojų. Palyginti su 2018 m., vaikų užregistruota 4,6 % mažiau.

Kaimo padaliniuose registruota 414 vaikų (2018 m. – 469 vaikų). Jie sudarė 20,5 % (2018 m. – 22 %) visų kaimo padaliniuose registruotų vartotojų. Palyginti su 2018 metais, registruota vaikų 11,7 % (55 asm.) mažiau. Neigiamą pokytį nulėmė vis mažėjantis gimstamumas kaimo teritorijoje.

Jaunimo grupės sutelkimas

Lietuvos Statistikos departamento 2019 m. sausio 1 d. dienos duomenimis Zarasų rajone gyvenančių jaunuolių nuo 15 iki 27 m. skaičius – 2264 (2018 m. – 2420). Palyginti su 2018 m., rajone užfiksuotas 6,4 % jaunimo grupės rodiklio mažėjimas. Zarasų CBS sutelkta 42,3 % (2018 m. – 50 %) gyvenančių tos amžiaus grupės žmonių. Mažėjantis sutelktumo rodiklis rodo, kad jaunimui bibliotekos nėra svarbios.

2019 m. bibliotekų centralizuota sistema naudojosi 958 (2018 m. – 1204) jaunimo grupės (15-27 metų) vartotojai. Palyginti su 2018 metais, šios grupės vartotojų registruota 20,4 % mažiau. Jie sudarė 18,2 % (2018 m. – 21 %) visų registruotų vartotojų. Kasmet ženkliai mažėjantis registruotų jaunimo grupės vartotojų skaičius rodo ryškią tendenciją – jaunimo grupės skaitytojai pereina į suaugusiųjų grupę, o potencialūs šios amžiaus grupės gyventojai netampa registruotais bibliotekų vartotojais.

Zarasų viešojoje bibliotekoje registruoti 358 (2018 m. – 458) jaunimo grupės (15-27 metų) vartotojai; t. y. 21,8 % mažiau nei 2018 m. Jie sudarė 19,7 % viešojoje bibliotekoje registruotų vartotojų.

Miestelių padaliniuose registruota 269 (2018 m. – 323) jaunimo grupės vartotojų; t. y. 16,7 % mažiau nei 2018 m. Jie sudarė 19 % visų registruotų vartotojų miestelių bibliotekose.

Kaimo padaliniuose registruota 331 (2018 m. – 423) jaunimo grupės vartotojai; t. y. 21,7 % mažiau nei 2018 m. Jie sudarė 16,4 % visų registruotų vartotojų.

8.2. Vartotojų vaikų lankomumas ir literatūros išduotis

2019 m. vartotojai vaikai iki 14 m. Zarasų r. centralizuotoje bibliotekų sistemoje apsilankė 36492 kartus. Mažesnis registruotų vaikų skaičius lėmė ir mažesnę lankytojų skaičių.

Viešojoje bibliotekoje vaikai apsilankė 13740 k. Kaip lankytojai, vaikai lankėsi ir kituose viešosios bibliotekos skyriuose, naudodamiesi kavos klubo ar Wi-fi paslaugomis, bet atskirai lankomumas nebuvo tiksliai skaičiuojamas. Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriuje vaikai apsilankė 11050 kartų (2018 m. – 10166 k.), t. y. 1,1 % daugiau nei 2018 m. 2019 m. didesnį lankomumą Vaikų literatūros skyriuje rodiklį nulemti galėjo išplėtos projektinės veiklos ir partneriavimas kitų bibliotekų projektų renginiuose.

Miestelių padaliniuose vartotojai vaikai apsilankė 5799 kartus (2018 m. – 5978 k.) t. y. 3 % mažiau nei 2018 m.

Kaimo padaliniuose vartotojai vaikai apsilankė 16958 kartus (2019 m. – 17855 k.), t. y. 5 % mažiau nei 2018 m.

2019 m. CBS vartotojų vaikų lankomumo rodiklis – vidutiniškai 28 apsilankymai per metus (2018 m. – 34): viešojoje bibliotekoje – vidutiniškai 25 apsilankymai per metus, miestelių padaliniuose – vidutiniškai 16 apsilankymų per metus, kaimo padaliniuose – vidutiniškai 40 apsilankymų per metus.

2019 m. Zarasų rajono **centralizuotoje bibliotekų sistemoje vaikams išduota 57772** (2018 m. – 54632) fiz. vnt. dokumentų, t. y. 5,7 % daugiau nei 2018 m. **2019 m. išduotis vaikams sudarė 27 % visos išduoties.**

Grožinės literatūros išduotis sudarė 35334 vnt. arba 62,7 % visos išduoties. Tai 3,1 % daugiau nei 2018 m. Mokslo šakų literatūros su periodika išduotis sudarė 22438 vnt. Tai 10 % daugiau nei 2018 m. (37,3 % visos išduoties). Periodinių leidinių išduota 29247 vnt., t. y. 11 %

daugiau nei 2018 m. Periodinių leidinių išduotis vidutiniškai sudarė 50 % visos išduoties vaikams. Iš jų: viešojoje bibliotekoje 42 %, miestelių padaliniuose 26 %, kaimo padaliniuose 65 %.

Zarasų viešojoje bibliotekoje vaikams išduota 18217 vnt. dokumentų (2018 m. – 15238 fiz. vnt.), t. y. 19 % daugiau nei 2018 m. Grožinės literatūros išduotis sudarė 73 %, mokslo šakų išduotis – 27 % išduoties.

Analizuojant 2019 m. Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros fondą, jį sudarė 21654 fiz. vnt. dokumentų. Grožinės ir vaikų literatūros fondas 2019 metų pabaigoje – 17124 fiz. vnt. arba 79 % fondo dalies.

Analizuojant viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriaus 2019 m. išduotį vaikams, skaitomiausių knygų reitingų lentelės viršuje jau ne pirmi metai stebimi mokiniams rekomenduojamos literatūros sąrašų leidiniai: V. Tamulaičio „Skrudėlytės Greitutės nuotyčiai“ (V., 1992) 50 išduočių, Kęstučio Kasparavičiaus „Trumpos istorijos“ (V., 2006) 42 išduotys, Dž. R. R. Tolkieno „Hobitas, arba Ten ir atgal“ (V., 1985) 39 išduotys, M. Tveno „Tomo Sojerio nuotyčiai. Heklberio Fino nuotyčiai“ (V., 1988) 37 išduotys, Kęstučio Kasparavičiaus „Dingęs paveikslas“ (V., 2007) 37 išduotys, Antuano de Sent-Egziuperi „Mažasis princas“ (V., 1982) 34 išduotys.

Populiariais mokslo šakų literatūros leidiniais Vaikų literatūros skyriuje 2019 m. buvo: filosofijos, psichologijos tema: Steve Biddulph „Laimingų vaikų paslaptis“ (V., 2010) 10 išduočių; A. Žukauskienės „Raidos psichologija“ (V., 2012) 7 išduotys; G. Chapman „Penkios vaikų meilės kalbos“ (V., 2001) 6 išduotys; religijotyros fonde – I. D. Klimkaitės dovanotų žurnalų „Magnificat vaikams“ 15 išduočių. Visuomenės mokslų skyriuje populiarios knygos: Julijos Račiūnaitės „Penkiese po Lietuvą“ (V., 2019) 10 išduočių, Jodee Blanca „Prašu, liaukitės iš manęs tyčiotis“ (V., 2013) 10 išduočių; Nuria Roca „Jausmai: nuo nevilties iki laimės“ (V., 2004) 10 išduočių. Gamtos mokslų srityje populiarios knygos: Selemono Paltanavičiaus „Gamtos metų ratas“ (V., 2017) 12 išduočių; Piotr Socha, Wojciech Grajkowski „Medžiai“ (V., 2018) 9 išduotys; „800 stebinančių faktų apie gyvūnus“ (V., 2017) 7 išduotys; Carolle Stotl „Tarpgalaktinis gidas“ (V., 2017) 7 išduotys. Medicinos, technikos ir žemės ūkio skyrių populiariesni leidiniai: Dan Green „Žmogaus kūno fabrikas“ (V., 2014) 6 išduotys; „Paslapčių knygelė: aš ir mano šuniukas“ (V., 2014) 6 išduotys; „Tikrai? Oho...Tai bent!“ (V., 2011) 6 išduotys; Violeta Babič „Knyga kiekvienai mergaitei“ (V., 2011) 6 išduotys. Meno literatūros populiari knyga buvo „Origami: Kati namai ir jų aplinka“ (V., 2001) 11 išduočių; istorijos mokslų populiarios knygos: „Kakės Makės enciklopedija apie Lietuvą“ (V., 2018) 11 išduočių; „Lietuvos istorija. D.1“ (V., 2017) 11 išduočių; „1000 istorijos įdomybių“ (V., 2016) 7 išduotys. Iš periodinių leidinių populiariausi: „Naminukas“ 118 išduočių; „Lututė“ 96 išduotys; „Laimiukas“ 68 išduotys; „Flintas“ 46 išduotys; „Justė“ 45 išduotys; „Bitutė“ 34 išduotys.

Miestelių padaliniuose vartotojams vaikams išduota 10791 fiz. vnt. dokumentų (2018 m. – 10254 vnt.), t. y. 5,2 % daugiau nei 2018 m. Grožinės literatūros išduotis sudarė 62,9 %, mokslo šakų literatūros išduotis – 37,1 % išduoties vaikams.

Kaimo padaliniuose vaikams išduota 28764 fiz. vnt. dokumentų (2018 m. – 29140), t. y. 1,3 % mažiau nei 2018 m. Grožinės literatūros išduotis sudarė 47 %, mokslo šakų literatūros išduotis – 53 % išduoties vaikams.

2019 m. CBS vaikų skaitomumo rodiklis – vidutiniškai 44 dokumentai 1 vartotojui vaikui: viešojoje bibliotekoje – vidutiniškai 33 dokumentai; miestelių padaliniuose – vidutiniškai 30 dokumentai; kaimo padaliniuose – vidutiniškai 69 dokumentai.

8.3. Renginiai vaikams

Organizuojamais renginiais vaikams ir jaunimui, siekiama sudaryti galimybes susipažinti su svarbiausiomis literatūros aktualijomis, paskatinti naudotis inovatyviomis bibliotekų paslaugomis, ugdyti vaikų ir jaunimo kultūrinę savimonę.

Edukacinėse veiklose vaikams kūrybinėmis dirbtuvėmis ir susitikimais su rašytojais bei iliustruotojais siekiama lavinti estetinį vaikų skonį ir ugdyti skaitymo įgūdžius ir kūrybingumą.

Zarasų viešojoje bibliotekoje vaikams sukurta jauki ir draugiška aplinka – veikia žaisloteka, 3D kinas; jaunimui – mediateka, kavos klubas, terasa bendravimui.

INOVACIJA. 2019 metais kovo 15 d. vaikų ir jaunimo erdvėje atidarytas naujas Šeimos skaitmeninių veiklų centras. Šeimoms sukurtos keturios priemonės: interaktyvus turas su dviračiu po Pietų Latgalą ir Rytų Aukštaitiją. Mindami dviratį lankytojai gali aplankyti šio sėliško regiono žymiausias vietas. Yra įtraukti viliojantys elementai – minant dviratį galima rinkti taškus už greitį. Parengtas virtualus turas „Utena – Daugpilis – Zarasai – Preilė“. Užsidėjus virtualios realybės akinius galima pasižvalgyti po šiuos keturis miestus ir susipažinti su gražiausiomis žmonių mėgstamomis vietomis, pažaisiti virtualų žaidimuką, skirtą dėmesiui lavinti. Parengta kompiuterinė priemonė į judesius reaguojančioms Kinect



viktorinoms kurti. Lankytojai gali ne tik naudotis Kinect įranga ir parengtomis viktorinomis, bet ir patys kurti viktorinas pagal įvairiausius edukacinius poreikius. Bibliotekos darbuotojai baigė LEGO Mindstorms robotikos, Kinect, 3D programavimo, Atvirųjų ženkliukų kursus, turi sukurta metodines priemones ir mokslo metais vedė edukacinius užsiėmimus gyventojams. Edukaciniai LEGO robotikos ir 3D programavimo užsiėmimai grupėms vyko trečiadieniais. Dalyvavo per 600 dalyvių.

2019 m. Zarasų CBS vaikams buvo organizuota 359 renginiai (2018 m. – 377), iš kurių 115 parodų: 40 literatūros personalijų, 27 teminės, 15 valstybinės ir kalendorinės šventės ir 33 netradicinės – vaikų kūrybos darbų. **Renginiai vaikams sudarė 43 % visų per metus organizuotų renginių.**

2019 m. Zarasų viešojoje bibliotekoje vaikams organizuota 104 renginiai (2018 m. – 92), iš kurių 51 paroda. Didžiąją dalį parodų (52 %) sudarė vaikų kūrybinių darbų parodos. Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyrius aktyviai bendradarbiavo su Zarasų „Santarvės“ pradinė mokykla, Zarasų Pauliaus Širvio progimnazija, Zarasų švietimo pagalbos tarnyba, Turmanto pagrindinė mokykla, Antazavės Juozo Gruodžio gimnazija, Zarasų „Lakštingalos“ mokykla.

Struktūriniuose padaliniuose vaikams organizuota 255 (2018 m. – 285) renginiai, iš kurių 88 parodos.

2019 m. organizuoti geriausios Metų knygos vaikams bei paaugliams rinkimai, Vaikų knygų diena, Nacionalinė bibliotekų savaitė, Šiaurės šalių literatūros savaitė.

Nemažai renginių vyko už bibliotekų ribų.

Daugelio vaikų renginių veidas – viešosios bibliotekos personažas Zuikis Nulėpausis (bibliotekininkė Liudmila Vaitavičienė), buvo kviečiamas į renginius mokyklose, dalyvavo Utenos regiono bibliotekų organizuojamuose renginiuose.

Vaikams organizuotuose renginiuose apsilankė 7668 (2018 m. – 8359) lankytojai: viešosios bibliotekos renginiuose – 3873 (2018 m. – 3098), miestelių padalinių renginiuose – 1388

(2018 m. – 1610), kaimo padalinių renginiuose – 2407 (2018 m. –3651) lankytojai. **Viename renginyje dalyvaudavo vidutiniškai 21 dalyvis.**

Renginių ir edukacinių veiklų vaikams kaleidoskopas Vaikų literatūros skyriuje ir padaliniuose

Kūrybiniai tridieniai Zarasų viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose

Šio projekto tikslas – suteikti galimybę socialinės atskirties ir kitų grupių vaikams ir jaunimui bei suaugusiesiems kultūros edukacijai ir Lietuvos istorijos pažinimui, ugdant kūrybiškumą su profesionaliais menininkais edukatoriais. Projekto „dalyviai susipažino su nominuotais literatūros kūriniais, kūrė su profesionalia menininke, rengė informaciją apie renginius. Literatūros kūrinio inscenizavimo tridienyje dalyvavę įvairaus amžiaus vaikai susipažino su kelias nominacijas laimėjusiu literatūros kūrinio, kurdami spektaklį – su teatro pradžiamokslu, įgijo kalbėjimo, choreografijos, personažų charakterių atskleidimo pradmenų. Projekte dalyvavo 412 asmenų: vaikų, jaunuolių, suaugusiųjų.



Zarasų miesto šventėse rengtose kūrybinėse dirbtuvėse / laboratorijose dalyvavę zarasiečiai ir svečiai susipažino su įvairiomis knygų iliustravimo technikomis atsiradusiomis prieš kelis šimtmečius, bet patraukliomis ir šiais laikais.

Švenčiant Tarptautinę vaikų gynimo dieną Salako bibliotekoje organizuotos kūrybinės dirbtuvės / laboratorija „Lapės ir dramblio draugystė“. Iš sukurtų koliažų Salako pagrindinėje mokykloje ir Salako bibliotekoje buvo parengtos parodos. Dalyviai susipažino su nominuotais literatūros kūriniais, kūrė su profesionalia menininke.

Birželio 27-29 dienomis vyko literatūros kūrinio inscenizavimo tridienis „Nuo teksto iki spektaklio“ Zarasų viešojoje ir Salako bibliotekose. Dalyviai su teatro aktore Kristina Mauruševičiūte ir aktore choreografe Sigita Mikalauskaite per tris dienas Zarasų viešojoje bibliotekoje sukūrė inscenizaciją, kurią birželio 29 dieną atliko Salako vykusioje bendruomenės šventėje. Literatūros kūrinio inscenizavimo tridienyje dalyvavę įvairaus amžiaus vaikai susipažino su kelias nominacijas laimėjusiu literatūros kūrinio, kurdami spektaklį – su teatro pradžiamokslu, įgijo kalbėjimo, choreografijos, personažų charakterių atskleidimo pradmenų.

Kūrybinės dirbtuvės / laboratorijos „Knygos atgyja: istorija ir dabartis II“ parengtos ir organizuotos Zarasų miesto šventėje. Zarasų viešosios bibliotekos edukacinėje erdvėje parengta ebru technika sukurtų kūrinių paroda „Vandens veidas“. Bibliotekos interneto svetainės foto galerijoje patalpintas albumas „Knygos atgyja: istorija ir dabartis II“.

Bibliotekos specialistams ir mokyklų bibliotekininkams organizuota Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų ir jaunimo departamento direktorės Aldonos Augustaitienės paskaita „Knygos, meno ir šokio darba“.

Jaunųjų lankytojų edukacijai įsigytos mokomosios priemonės-dėlionės, pagamintos pagal žymių iliustratorių – Taidos Balčiūnienės iliustracijas lietuvių poeto Kazio Jakubėno knygos „Abėcėlė“ ir Aušros Kiudulaitės – knygos „Laimė yra Lapė“ (teksto autorė Evelina Daciūtė). Kūrybinės dirbtuvės / laboratorijas vedė Knygų šalies kūrybinės studijos „Tu gali sukurti knygą“ menininkai knygų iliustratoriai, grafikai – Sigutė Chlebinskaitė, Rūta Mozūraitė, Rasa Vasilevičiūtė, Lauksminė Steponavičiūtė, Linas Spurga. Knygų iliustratorė Aušra Kiudulaitė, VšĮ „VYTA“ edukatoriai.

Menų dūzgės kūrybingai vaikystei

Partneriaujant Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos projekte „Menų dūzgės kūrybingai vaikystei“, surengti 9 bendri renginiai. Svarbūs ir reikšmingi vartotojams vaikams buvo susitikimai su profesionaliais lietuvių menininkais.

Kovo 26 dieną lankėsi lietuvių vaikų rašytoja, knygų iliustratorė Lina Žutautė. Ji supažindino vaikus su savo knygomis, surengė kūrybines dirbtuves, kurių metu moksleiviai bandė išlaisvinti ir atskleisti savo kūrybinius gebėjimus.

Balandžio 25 d. vyko susitikimas su dailininke Aušra Kiudulaite ir rašytoju Mariumi Marcinkevičiumi. Vaikams surengtas knygos „Draugystė ant straublio galo“ pristatymas ir kūrybinės dirbtuvės.

Gegužės 28 dieną viešojoje bibliotekoje vyko teatro spektaklis „Raudonkepurė“. Šį interaktyvų edukacinį spektaklį atvežė Vilniaus „Raganiukės“ teatras. Raganiukė – aktorė Inga Stonytė ir Tigras – aktorius Linas Barauskas. Renginyje dalyvavo trečiaklasiai iš miesto „Santarvės“ pradinės mokyklos.

Lapkričio 15 dieną surengtas šešėlių teatro pasirodymas „Kaip Ežiukas ir Meškiukas keitė dangų“. Šešėlių teatro spektaklį vaikams parengė Vilniaus dailiųjų amatų asociacijos senųjų amatų dirbtuvių aktorė Ieva Stašelytė ir dailininkė Šarūnė Pečiukonytė.

Lapkričio 18 dieną vyko Vilniaus kamerinio teatro spektaklis vaikams ir visai šeimai „Laimė yra lapė“. Jis parengtas pagal daugelį nominacijų pelniusią E. Daciūtės ir A. Kiudulaitės knygą „Laimė yra lapė“. Spektaklyje vaidino aktoriai Daiva Rudytė ir Paulius Valaskevičius, muzikinių kompozicijų autorius Jonas Krivickas. Spektaklį žiūrėjo per 100 „Santarvės“ mokyklos pradinukų.

Kartu surengti 4 edukaciniai renginiai „Pasakiškas piknikas“, kuriuose dalyvavo Ignalinos, Anykščių, Visagino, Utenos ir Zarasų bibliotekų darbuotojai. Gegužės 25 dieną į kurortinio sezono atidarymo šventę „Zarasai – tarytum vasara“ suvažiavę bibliotekininkai iš Molėtų, Visagino, Ignalinos ir Utenos atsivežė edukacines programas zarasiečiams ir svečiams. Rugpjūčio 10 dieną Zarasų viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyrius su edukacine programa „Knygos draugas skirtukas“ dalyvavo Visagine, rugpjūčio 15 dieną su edukacine programa „Knygos draugas skirtukas“ – Stripeikiuose, Ignalinos rajone, rugsėjo 7 dieną – su edukacine programa „Kitokios knygos“ Utenoje.

Pramogų biblioteka

Igyvendinant projektą „Šiuolaikinė biblioterapija – socialinei atskirčiai mažinti“, kurio tikslas – mažinti socialinę atskirtį tarp vaikų gyvenančių Zarasų mieste per kultūrinių ir interaktyvių veiklų organizavimą, visus metus buvo organizuojamos kūrybinės dirbtuvės. Organizuojant projekto veiklas buvo bendradarbiaujama su Zarasų vaikų dienos centru „Draugai“, kurio steigėjas Visuomeninė organizacija „Gelbėkit vaikus“ yra projekto partneris.

Vaikai, panaudojant kompiuterines technologijas – 3D maketavimą, fotografavimą, piešimą – išmoko dirbti su kompiuterinėmis programomis, planšetėmis, sukūrė filmukus. **Sukurta „Pramogų biblioteka“**, kurioje šeimų stalo žaidimai, erdviniai konstruktoriai, šviesos stalas, priemonės darbui ant šviesos stalo, padidintos realybės knygos, edukacinė bitutė robotas "Bee Boot" ir žaidimų kilimėliai "Pasaulio žemėlapis", "Lobių sala". "Gyvatėlės žaidimas", "Pasakos". „Dėmesio ir koncentracijos ugdymo laboratorijoje“ sukurta dėmesio sutelkimo ir emocijų ugdymosi aplinka su kompiuterizuota vieta ir programine įranga.

Skaitymo įgūdžių lavinimui

Vasaros skaitymų programa. Mokinių vasaros atostogų metu viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriuje ir padaliniuose vyko skaitymo skatinimo programos „Vasarą skaitome kiTAIP“ renginiai. Programoje dalyvauti užsiregistravo 269 vaikai; organizuoti 93 edukaciniai skaitymo ir kūrybos užsiėmimai. Juose dalyvavo 952 lankytojai. Dalyviai perskaitė 1795 knygas ir bibliotekas papuošė 358 darbeliais. Veiklos paviešintos 39 žinutėmis. Pagrindinė veiklų kryptis buvo siejama su rašytojo J. Tumo Vaižganto ir Vietovardžių metų tematika. Vaikų literatūros skyriuje pasižymėjo programos „Vaikai, Mikutis ir Vaižgantas“, skirtos rašytojo Juozo Tumo-Vaižganto 150-osioms gimimo metinėms paminėti, renginiai: „Katytės išdaigos ir pirštukai“, „Nuo skruzdėlių iki drugelių“, „Draugaujame ir rūpinamės jais“, „Susipažinkime: Lietuvos ir kitų kraštų gyvūnai literatūroje, fotografijoje“. Dalyviai susipažino su rašytojo biografijos faktais, kūriniais apie gamtą, piešė, lankstė, tyrinėjo gamtą, susitiko su veterinarijos gydytoja A. Kryžikiene ir kaniterapijos dalyve kalyte Perla. Tema „Zarasų kraštas ir vietovardžiai. Zarasų vardas raštuose ir padavimuose“ buvo skirta dalyvių supažindinimui su Zarasų kraštu, jo apylinkėmis, padavimais, legendomis, istoriniais faktais apie kraštą. Organizuoti renginiai: „Zarasų vardas raštuose ir padavimuose“, „Apsilankykime Salako apylinkėse“, „Kuo turtingas Dusetų kraštas“, „Interaktyvi pažintis su Stelmuže“. Dalyviai klausėsi legendų ir padavimų apie Zarasų, Salako, Dusetų, Stelmužės vietovių pavadinimų kilmę, moksleivių sukurtų pasakojimų apie Zarasus. Patys kūrė pasakojimus apie kaimų kilmę. Vyko į pažintinę ekskursiją „Zarasų maršrutas“ – mindami interaktyvų dviratį, žaidė interaktyvų žaidimą „Zarasų gatvės“.

Lietuvių kalbos dienos. Šios dienos viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose minimos nuo 2016 m. (nuo vasario 16 d. – iki kovo 11 d). 2019 m. Vaikų literatūros skyriuje organizuota viktorina-žaidimas, Imbrado ir Degučių bibliotekose vyko piešimo popietė „Piešiame gražiausią lietuvišką žodį“, Ligoninės bibliotekoje vyko viktorina „Neieškok žodžio kišenėje“, Samanių bibliotekoje – viktorina „Gimtosios kalbos diena“, Baibių bibliotekoje – popietė „Tegul žodis skamba gražiai, lietuviškai, šviesiai“, Antazavės bibliotekoje – paroda-viktorina „Antazavės krašto vietovardžiai“. Dusetų jaunieji skaitytojai buvo išvykę į Nacionalinę Martyno Mažvydo biblioteką ir dalyvavo susitikime su rašytoju, dailininku Kęstučiu Kasparavičiumi.

Literatūros edukacinės veiklos Vaikų literatūros skyriuje. Bendradarbiaujant su Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų ir jaunimo literatūros departamentu, Zarasų viešojoje bibliotekoje lapkričio mėn. surengtas šeštų klasių moksleivių „Literatūrinis protų mūšis“, kurį vedė nacionalinės bibliotekos atstovai. Žaidimą sudarė keturi turai, kuriuose buvo parengti klausimai moksleiviams apie knygas, jų personažus, literatūrines vietas.

Literatūros edukacinės programos „**Kurkim pasaką kartu**“, skirtos Tarptautinei vaikų knygos dienai paminėti, metu organizuoti 4 renginiai. Renginių dalyviai – Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos I–IV kl. moksleiviai – susipažino su pačių moksleivių kurtomis knygomis, kūrė sulankstomas knygeles, jose piešiniais, atspaudais kūrė pasakas ir pasakojo sukurtas istorijas.

Edukacinės programos „**Auk su knyga**“ tikslas – supažindinti moksleivius su literatūros kūriniais. Surengtos popietės „Sukurk žiemos istoriją“, „Vėjo kelionė“, „Trys paršiukai ir pirštukai“, „Paukštelius kviečiame“, „Mano pirmoji knyga“ ir kt. Dalyviai – ikimokyklinio amžiaus ir pradinė klasių vaikai – susipažino su literatūros kūriniais juos skaitydami, klausydami, sprendami kryžiažodžius, iliustruodami piešiniais, nupieštais spalvotais pieštukais ir piešimo pirštais būdu, popieriaus darbeliais.

Edukacinės programos „**Pažintis su šešėlių teatru**“ metu organizuoti 4 renginiai. Juose dalyvavę pradinį klasių vaikai susipažino su šešėlių teatru vaidindami pagal lietuvių pasaką „Dangus griūva“. Atlikdami savo roles jaunieji aktoriai mokėsi valdyti personažus, susipažino su šiam teatrui reikalingomis priemonėmis. Sužinojo, kad su literatūros kūriniais galima susipažinti ir kitaip, per teatrą.

Edukacinės programos „**Pažintis su literatūra kitaip**“ dalyviams organizuoti 3 renginiai „Vaisiai ir daržovės literatūroje ir interaktyviai“. Jais buvo siekiama populiarinti bibliotekos paslaugas, parodyti, kad su knyga galima susipažinti kitokiais būdais ir priemonėmis. Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos antraklaisiai skaitė liaudies pasaką „Ropė“, žaidė ją vaidindami, dalyvavo interaktyvioje viktorinoje su KINECT įranga „Vaisiai ir daržovės“.

Šiaurės šalių literatūros savaitė. 22-ajai Šiaurės šalių literatūros savaitei „**Šiaurės šalys ir biblioteka**“ paminėti viešojoje bibliotekoje organizuoti 5 teminiai renginiai.



Pauliaus Širvio progimnazijoje penktokams Vaikų skyriaus darbuotojos surengė garsinius skaitymus „Pepės gimtadienis“. Ketvirtokus pakvietė į skaitymus ir vaikų metų knygos rinkimų leidinių apžvalgą bibliotekoje. Antrų –ketvirtų klasių moksleiviai šventė Pepės gimtadienį Zaraso ežero pakrantėje, išpuoštoje degančiomis žvakutėmis ir šiaurės šalių vėliavomis. Turmanto bibliotekoje vyko garsiniai skaitymai „Pepė Ilgakojinė, saldainiai ir pliušiniai žaislai“. Ligoninės biblioteka, kurios darbuotoja dažnai įsikūnija į personažą Pepę, Pepės Ilgakojinės gimtadienį organizavo Zarasų vaikų dienos centro „Draugai“ lankytojams ir Imbrado bibliotekos lankytojams.

Pilietiškumo renginiai. Europos dieną, gegužės 9-ąją, vyko šventė „Viena Europa – viena širdis“. Nuo pat ryto vyko sodinukų mainų mugė „Sau ir draugui“. Į šią gerumo akciją įsitraukė ne tik Zarasų miesto gyventojai, bet ir Zarasų profesinės mokyklos mokiniai bei „Santarvės“ mokyklos pradinukai. Mažuosius mokinukus šventėje pasitiko bibliotekos Zuikis Nulėpausis (bibliotekininkė Liuda Vaitavičienė), kuris pasveikino vaikus su Europos diena, trumpai primindama Europos Sąjungos istoriją ir Europos dienos reikšmę. Vaikams bibliotekos kiemelyje buvo organizuotas piešinių konkursas „Viena Europa – viena širdis“ ir Zuikio Nulėpausio dirbtuvėlės. Vaikai spalvotomis kreidelėmis ant asfalto piešė Europos šalių mozaikas, iš dėlionės gabalėlių dėliojo Europos Sąjungos žemėlapi, vėrė Europos sodus. Vyko žaidimas „Žinai žodį – randi Europą“, kur vaikai galėjo pademonstruoti įgytas žinias apie Europos Sąjungą. Ištvermingiausieji buvo pakviesti sudalyvauti fotosesijoje po bibliotekos priestato balkonu sudarę gyvąjį 15-kos skaičių, simbolizuojantį Lietuvos įstojimo į ES 15 metų jubiliejų. Bibliotekoje gimnazistai Ernestas Šaltys ir Gabrielė Šakalytė organizavo mobilius žaidimus jaunimui „Atrask teisingai ES“ naudojant mobiliąsias Actionbount ir Kahoot programėles. Mediatekoje jaunimui buvo demonstruojami „#EUandME“ kampanijos filmukai.

Valstybės datoms atminti surengti vaikams parengti renginiai: kūrybinės popietės „Atmintis gyva“, „Sausio Neužmirštuolė“, „Atvirukas Lietuvai“, literatūros valandėlė „Lietuvos ir Tito šventė“, rytmetis „Kovo 11-ąją švenčiam“. Dalyviai piešė Neužmirštuoles, kūrė atvirukus su Lietuvos simbolika, dėliojo dėliones, piešė Lietuvos portretą pūsdami dažus, kūrė fraktalinius piešinius.

Gedulo ir Vilties dieną Avilių bibliotekoje buvo skaitomos ištraukos iš tremtinių atsiminimų, vaikams pristatytas genocido ir rezistencijos centro tinklapis, pasakota apie Avilių kaimo tremtinius. Salako bibliotekoje parengtoje istorinių dokumentų parodoje buvo eksponuojama Zarasų miesto Garbės piliečio Algirdo Vapšio dovanotas „Vasario 16-osios

signatarų nuotraukų aplankas", signatarų pasirašyto Akto kopija, Lietuvos valstybės atributika ir knygos šia tema.

Vaikų gynimo diena. Birželio 1-ąją, minint Tarptautinę vaikų gynimo dieną, organizuotos edukacinės dirbtuvės Sėlių aikštėje (Zarasų mieste). Zarasų viešosios bibliotekos komanda: Pepė Ilgakojinė (bibliotekininkė Nijolė Pilac), Zuikis Nulėpausis (bibliotekininkė Liudmila Vaitavičienė) ir bibliotekininkė Zina Černovienė šventėje dalyvavo su parengtomis edukacinėmis veiklomis „Pasveikink vasarą mirioramoje“ ir „Kitokios knygos: paklausk, pavartyk, pamatyk“. Vaikai su tėveliais susipažino su interaktyviomis knygomis papildytais realybe, piešdami kūrė ritininę knygą-mirioramą.

Salako bibliotekoje vyko šventė, kurioje dalyvavo vaikai nuo ikimokyklinukų iki septintokų. Iliustratorė Aušra Kiudulaitė pristatė paveikslėlių knygą „Laimė yra lapė“, papasakojo jos atsiradimo istoriją, kvietė renginio dalyvius papasakoti kas jiems yra laimė. Vaikai kūrė koliažus. Antalieptės bibliotekoje didesnio susidomėjimo sulaukė renginys „Tėčiai ir seneliai skaito vaikams pasakas“. Vyriškiai pasakas interpretavo vaidindami vilkus ir lapės. Kartu su vaikais sukūrė mini spektaklį. Avilių ir Imbrado bibliotekose vyko popietės „Piešiame ant asfalto“.

Tradicijoms ugdyti ir puoselėti skirti renginiai

Vaikų literatūros skyriuje surengti 4 renginiai svarbiausioms kalendorinėms šventėms: rytmetis „Užgavėnės pas mus“, popietė „Pavasario šventė – Velykos“, kūrybos valanda „Velykiniai darbeliai“, popietė „Naujametiniai žaidimai“. Programa **„Žiemos švenčių belaukiant“** rengta moksleivių supažindinimui su žiemos švenčių Kalėdų, Naujųjų metų tradicijomis Lietuvoje ir užsienio šalyse. Organizuota 4 renginiai: „Susikaupimo – Advento – metas“, „Šventinis atvirukas“, „Nuoširdžiai sveikinu“, „Stebuklų naktis“. Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos mokiniai ir bibliotekos lankytojai klausėsi pasakojimų, pasakų apie tradicijas ir papročius, gamino Advento vainikus savo namams, kūrė sveikinimų atvirukus artimiesiems.

Užgavėnių, Velykų, Advento tradicijos prisimintos padaliniuose. Turmanto padalinyje edukacinis užsėmimas „Užgavėnių šurmulyš“, Imbrado padalinyje – edukacinis užsėmimas „Kaukių kūrimas Imbrade“. Velykų šventei – Smalvų padalinyje didžiausio ir gražiausio margučio marginimo konkursas „Vaikų Velykėlės“; Turmanto padalinyje tradicinis didžiojo Margučio puošimo renginys ir „Vaikų Velykėlių“ konkursas. Ligoninės padalinyje – popietė „Nuo margučių iki Google sistemos“. Advento laikotarpiu Antalieptės padalinyje šeimos dalyvavo snaigių iš popieriaus karpymo edukacijoje „Švenčių magija“, Imbrado padalinyje – edukacinės pamokėlės vaikams „Kalėdiniai karpiniai iš popieriaus“, Baibių padalinyje – edukacinės veiklos „Kuriamo snaiges“, Suvieko padalinyje vakaronė šeimoms „Ką žinau apie adventą“, Dusetų K. Būgos padalinyje – rekolekčių valanda su broliu Gonzagu iš Baltriškų vienuolyno. Avilių padalinyje – popietė „Advento papročių ir tradicijų puoselėjimas“.

Laisvalaikiui muzika. Bendradarbiaujant su Zarasų muzikos mokyklas viešosios bibliotekos mediatekoje buvo organizuojami vaikų muzikos renginiai, kuriuose koncertuodavo Meno mokyklos Muzikos skyriaus auklėtiniai: muzikos popietė „Su žydinčiais sodais“, skirta nacionalinei bibliotekų savaitei, muzikos valandėlė, skirta lietuvių kompozitoriaus Eduardo Balsio 100-osioms gimimo metinėms pažymėti, muzikos valandėlė skirta kompozitoriaus Juozo Naujalio 150-osioms metinėms pažymėti. Renginius vedė Zarasų meno mokyklos mokytoja Jūratė Stacevičiūtė.

Mediatekoje vaikams prarastos 5 edukacinės pamokėlės: „Muzikos įrašų evoliucija“, muzikinės pasakos „Muzikantas, Perkūnas ir velnias“ dekoracijų gamyba, „Piešimas su siūlu pagal muziką“, advento vakarai „Padovanok istoriją“, „Pasidaryk kaukę“.

Neformalus vaikų ugdymas. Biblioteka yra viena iš neformaliojo vaikų ugdymo organizavimo vietų Zarasų rajone. 2019 m. buvo parengtos 3 neformaliojo vaikų švietimo programos.

Neformaliojo vaikų švietimo programa „Vaikų meno studija „SAULĖ“, įgyvendinta Avilių bibliotekoje, skirta 6 – 17 metų vaikams. Programos tikslas – turiningo laisvalaikio organizavimas ir kryptingas literatūrinis-meninis ugdymas. Daug dėmesio buvo skiriama literatūriniam ir meniniam ugdymui. Vaikai kūrė lėles stalo teatrui, buvo mokomi laisvai jaustis scenoje prieš auditoriją. Dalyvavo 6 – 17 metų amžiaus 16 vaikų. Užsiėmimai vyko vasario – gegužės ir spalio – gruodžio mėnesiais vieną kartą per savaitę, iš viso 28 užsiėmimai, kurie vyko 56 valandas. Neformaliojo vaikų švietimo užsiėmimus vedė mokytoja Jolanta Andrijauskienė.

Neformaliojo vaikų švietimo programa „**Informacinės medžiagos pateikimas panaudojant kompiuterinės grafikos programas**“ buvo vykdoma Dusetų Kazimiero Būgos bibliotekoje. Užsiėmimų metu vaikai buvo mokomi pasinaudoti informacija ir skatinami tobulinti informacijos rengimo ir sklaidimo priemonės – naudoti grafinius vaizdus informacinės medžiagos pagyvinimui ir informatyvumo padidinimui. Jie buvo mokomi apdoroti vaizdus, gautus fotografuojant skaitmeniniu fotoaparatu ar mobilaus telefono kamera, maketuoti vizitines kortelės, lankstinukus, reklaminius skydelius, laikraštį. Mokymų metu mokiniai įgijo informacinių technologijų dalykinių, iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijų. Mokymai vyko 7 mėnesius, po 1 kartą per savaitę, iš viso 28 kartus, 56 valandas. Programoje dalyvavo 16 vaikų. Užsiėmimų vadovė informatikos mokytoja Aldona Žiliukienė.

8.4. Parodos vaikams

2019 m. Zarasų CBS vaikams buvo parengta 115 literatūros ir vaikų kūrybos darbų parodų.

Vaikų literatūros skyriuje buvo parengtos ir pristatytos 64 parodos, iš kurių 27 – vaikų kūrybos darbų parodų pristatymai. Vaikų literatūros skyriuje 17 literatūros personalijų parodų buvo skirta rašytojo Petro Cvirkos, rašytojo, poeto, vertėjo Mykolo Karčiausko, rašytojo Jono Biliūno, žurnalisto, gamtininko, rašytojo Leonardo Grudzinsko, rašytojo ir iliustruotojo Pauliaus Juodišiaus, rašytojo Jono Mačiukevičiaus, rašytojo, visuomenės veikėjo, kunigo Vaižganto ir rašytojos, iliustratorės Linos Žutautės kūrybai populiarinti. Užsienio autorių jubiliejams pažymėti organizuotos literatūros parodos skirtos amerikiečių rašytojui Džeromui Deividui Selindžeriui, anglų rašytojai Lindai Chapman, vokiečių rašytojui Erikui Kestneriui, anglų rašytojui Artūrai Konan Doiliui, amerikiečių rašytojui Džeimsui Fenimorui Kuperiui, Čilės rašytojui Luisui Sepulvedai, rusų rašytojui Ivanui Kozlovui, anglų rašytojui Danieliui Defo, anglų rašytojai Pamelai Lyndon Travers.

Skyriuje kalendorinėms šventėms, valstybinėms datoms ir atskiroms temoms atskleisti buvo parengta 20 literatūros parodų: „Naujų metų kraitelė: paršiukai pasakose ir iliustracijose“, „Žiema literatūros kūriniuose“, „Lietuvos sauis“ – Laisvės gynėjų dienai; „Tėvynė šneka – aš girdžiu“ – Lietuvos valstybės atkūrimo dienai; „Raudona, žalia ir geltona“ – trijų vėliavos spalvų knygų paroda; „Knygos padeda neskubėti“ – Tarptautinei vaikų knygos dienai; „Tu mano saulelė“ – Motinos dienai; „Duok, tėti, man ranką“ – Tėvo dienai; „Atostogos su knyga“ – turiningam vaikų laisvalaikiui vasarą; „Ar esi saugus?“ – saugiam elgesiui kelyje ir kitos.

Vaikų kūrybos darbų parodos. Viešosios bibliotekos priestato edukacinėje vaikų erdvėje įrengtoje galerijoje atidarytos 27 vaikų meno darbų parodos: grupinių – 23, personalinių – 4. Vyko aktyvus bendradarbiavimas su Zarasų meno mokyklos dailės dėstytojomis – dailininkėmis Petrone Sekoniene, Ramune Sladkevičiūte Dainiene, Santarvės pradinės mokyklos mokytojomis Stanislava Daunaravičiene ir Laimute Lumbiene.

Personalinės vaikų parodos: „Gyčio svajonių ir fantazijos šalis“ – moksleivio Gyčio Pumpučio piešinių paroda. Išgalvoti personažai“ – vilniečio gimnazisto Kipro Stankevičiaus kompiuterinės grafikos kūrinių ir eskizų paroda. Parodos atidarymo metu Zarasų P. Širvio progimnazijos mokiniai su dailininke Rasa Vasilevičiūte mokėsi piešti didindami ir mažindami pasirinktus personažus, atspausdus monotipijos būdu. „Paukščiai – laiškanėšiai“ (siuvinėti paukščiai) – personalinė P. Širvio progimnazijos moksleivės Airingos Šapalaitės tekstilės darbų paroda. „Dovydo hobis“ – P. Širvio progimnazijos moksleivio Dovydo Cvetkovo pieštų automobilių piešinių paroda.

Grupinių parodų pristatymai: „Japonija“ – Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos moksleivių linoraižinių; „Senovinis portretas. Žmonės prieš 100-ą metų“ – Zarasų meno mokyklos mokinių pieštų portretų; „Povai“ – Zarasų meno mokyklos neformaliojo ugdymo grupės mokinių piešinių; „Mano močiutės kambarys“ – Zarasų meno mokyklos dailės skyriaus mokinių piešinių; „Aplikacijų paroda“ – Zarasų meno mokyklos Dailės skyriaus 3-5 kl. mokinių aplikacijos kūrinių; „Knyga nematančiam draugui“ – Lietuvos aklųjų bibliotekos fondo taktilinių knygų; siūtų raidžių „Mano raidė“ – P. Širvio progimnazijos 5 b ir c klasių mokinių tekstilės darbų; „Draugystės rankytės“ – Zarasų P. Širvio progimnazijos 6 c moksleivių siuvinėtų darbų; „Su gimtadieniu, Pepe“ – Zarasų „Santarvės“ pradinės mokyklos 1c kl. mokinių pagamintų atvirukų Pepei Ilgakojinei; „Menų savaitės kūriniai“ – Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos Magučių ugdymo skyriaus ugdytinių ir pedagogų darbų; „Vandens veidas“ – projekto „Kūrybiniai tridieniai Zarasų viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose“ dalyvių piešinių ant vandens; „Lietuvos sauis“, „Trys paršiukai“, „Mano paukštelis“, „Mūsų raidelės“, „Velykiniai kiškučiai“, „Pūsti portretai“, „Mano drugelis“, „Taškuota boružėlė“, „Augintiniai“, „Paukšteliai“, „Kalėdų kojinės“, „Šventiniai linkėjimai“ – edukacinių renginių, vykusių bibliotekoje, dalyvių piešinių ir darbų, sukurtų įvairiomis technikomis parodos.

8.5. Vaikų mokymai

Vartotojų vaikų mokymai vyko grupėms ir individualiai, jungė žaidimų elementus, vyko viktorinų principu ir pažintinių ekskursijų metu. Naujiems vartotojams, registruojant juos į biblioteką, buvo suteikiamos esminės žinios apie vidaus tvarkos taisykles, bibliotekos teikiamas paslaugas, vartotojų teises bei atsakomybę.

Viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose 2019 metais vartotojų vaikų mokymams skirta 184 valandos, apmokyta 583 dalyviai. Iš jų kompiuterinio ir skaitmeninio raštingumo mokymams buvo skirta 160 val.

Vaikų literatūros skyriuje organizuotos informacinės viktorinos ir informaciniai susitikimai. Sausio mėnesį surengti 4 mokymai (9 val.) pradinių klasių moksleiviams „E. paslaugos: Zarasų viešosios bibliotekos interneto svetainė“.

Saugesnio interneto savaitei paminėti skirtas renginys „Junkis, kurk ir dalinkis pagarbiai: kurkime geresnį internetą kartu“. Dalyvavo 29 ketvirtų klasių moksleiviai.

Protų mūšis – viktorina „Skaitmeninė savaitė: skaitmeninės technologijos“ parengta „Skaitmeninei savaitei 2019“ paminėti. Dalyvavo 46 ketvirtų klasių moksleiviai.

Balandžio mėnesį bibliotekoje surengtos dvi netradicinės pamokos: „Zarasų miesto įmonės ir objektai internete“ ir „Knygų namai. Knygos vieta lentynoje“. Jose dalyvavo 41 pirmų ir ketvirtų klasių moksleivis.

„Žmogus ir gyvūnai“ – Pasaulinei gyvūnų dienai paminėti. Dalyvavo Zarasų valstybinės maisto ir veterinarinės tarnybos veterinarijos gydytoja-inspektoriė Auksė Kryžiotienė, papasakojusi apie gyvūnų teises, elgesį su jais.

„Saugus elgesys gatvėje“ – Pasaulinei dienai žuvusiems eismo įvykiuose paminėti, suteikti žinių, padedančių išvengti nelaimių. Dalyvavo Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Zarasų rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus tyrėjai Rosita Gurskaja ir Liudvikas Komka.

„Švęskime saugiai“ – artėjant naujametiniams renginiams, siekiant vaikus ir jaunuolius supažindinti su saugesniu elgesiu, naudojant pirotechniką. Dalyvavo Zarasų priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos inspektorius Arūnas Daunaravičius.

Ekskursijos. Vaikų literatūros skyriuje per metus surengtos 5 apžvalginės ir pažintinės ekskursijos vaikams temomis „Zarasų biblioteka“, „Paslaugos edukacinėse erdvėse“, „Kas naujo žaislotekoje?“, „Bibliotekos erdvės ir paslaugos“. Dalyvavo per 100 dalyvių. Ekskursijų dalyviai – Zarasų mokyklų ugdytiniai, Zarasų vasaros užimtumo stovyklos vaikai, Visagino ir Dagdos miesto (Latvija) vasaros stovyklos auklėtiniai, Kauno vandens sporto mokyklos auklėtiniai ir Kaltanėnų (Švenčionių raj.) dienos centro lankytojų grupė.

IX. PROJEKtinė veikla paslaugų plėtrai ir kokybei

2019 m. Zarasų viešosios bibliotekos direktorė ir specialistai parengė, tęsė ir įgyvendino 8 projektus.

2019 m. užbaigtas projekto „Gerovės ir pažinimo skaitmeninių inovacijų centrų tinklo šeimoms sukūrimas Rytų Aukštaitijoje ir Pietų Latgaloje“ (Creation of Network of Family Digital Activity Hubs for Wellbeing and Education Support in Eastern Aukštaitia and Southern Latgalia), finansuoto Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos 2014-2020 metų Europos fondų lėšomis, įgyvendinimas (83017 Eur). Kartu su projekto partneriais Utenos A. ir M. Miškinių viešąja biblioteka (pagrindinis partneris), Latvijos Daugpilio ir Preiļi viešosiomis bibliotekomis atidaryti Šeimos skaitmeninių paslaugų centrai. Zarasų viešosios bibliotekos skaitmeninių paslaugų centre veikia interaktyvus dviratis, virtualios realybės ir Kinect technologijos, Lego robotikos komplektai, 3D spausdinimo pieštukai, sukurta mobilioji aplikacija „Ibeacon Lietuvos–Latvijos bibliotekos ir literatūros gidas“. Visa metodinė medžiaga prieinama internetu bibliotekos svetainės elektroniniame žurnale „Veiklų gidas“.

Įgyvendintas projektas „Šiuolaikinė biblioterapija – socialinei atskirčiai mažinti“, finansuojamas iš 2014–2020 m. ES fondų investicijų Lietuvoje (15185 Eur). Projekto tikslas – mažinti socialinę atskirtį tarp vaikų, gyvenančių Zarasų mieste, per kultūrinių ir interaktyvių veiklų organizavimą ir skatinti savanorystę. Visus metus edukacinės veiklos vyko kiekvieną savaitę temomis: "Pramogų biblioteka", "Kūrybinės dirbtuvės", "Dėmesio ir koncentracijos ugdymosi laboratorija". Iš viso vyko 51 užsiėmimas, 204 valandas, dalyvavo 15 projekto dalyvių. Sukurta kompiuterizuota vieta ir programinė įranga emocijoms valdyti, įsigyta naujų žaislų, žaidimų. (išsamiau žr. skyriuje Renginiai vaikams).

Įgyvendintas projekto „Knygos šventė (literatūriniai tiltai Utenos regione)“, dalinai finansuoto Kultūros rėmimo fondo lėšomis (8600 Eur), tikslas – sujungti penkių regiono rajonų

(Zarasų, Molėtų, Ignalinos, Utenos ir Anykščių) literatus į prasmingus kūrybinius sambūrius ir supažindinti su žymiais profesionaliais Lietuvos literatūros ir muzikos kūrėjais, vietos kūrėjais ir leidyklų naujienomis. Projekto įgyvendinimas suteikė galimybę Utenos regiono gyventojams ir literatams susitikti su poetais zarasieta poete Jurgita Jasponyte, rašytoju, vertėju, literatūros kritiku Mariumi Buroku, aktore, dramaturge Daiva Čepauskaite, poetu Viktoru Rudžiansku, smuikininkais Vilhelmu ir Viktorija Čepinskiais, aktoriumi Mindaugu Valiuku ir teatro ir kino aktore Valda Bičkute, klausytis poeto Vainiaus Bako ir bardo Kazimiero Jakučio, poeto Mariaus Buroko ir bardo Domanto Razausko, poetų Stepo Eitminavičiaus, Petro Panavo, Vytauto Kazielos, Reginos Katinaitės Lumpickienės, Rūtos Mikulėnaitės Jonuškienės. aktoriaus, bardo Giedriaus Arbačiausko; poeto Donaldo Kajoko, poetės, aktorės Daivos Čepauskaitės, saksofonisto Visvaldo Jonušo; poetės Meilės Kudarauskaitės, literatų klubų narių.

Įgyvendintas projekto „Kūrybiniai tridieniai Zarasų viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose“, dalinai finansuoto Kultūros rėmimo fondo lėšomis (4200 Eur), tikslas – įtraukti visus bendruomenės narius, ypač vaikus ir jaunimą į aktyvias kūrybines veiklas, supažindinančias su vertingiausiais literatūros kūriniais, jų istorija, raida, kitomis meno šakomis glaudžiai susijusiomis su knyga ir suteikti galimybę visų socialinių grupių nariams atskleisti savo kūrybiškumą. Įgyvendinant projektą buvo organizuotos kūrybinės dirbtuvės / laboratorijos, literatūros kūrinio inscenizavimo tridienis, paskaita apie knygos ir menų darną, įsigyta mokomųjų priemonių-dėlionių. Kūrybinės veiklos vyko Salake, Zarasuose. (Plačiau žr. skyriuje Renginiai vaikams, p.38).

Įgyvendintas projekto „Skaitmeninių paslaugų centrų plėtra – interaktyvios gatvių istorijos“, dalinai finansuoto Kultūros rėmimo fondo lėšomis (5700 Eur), tikslas – inovatyviomis priemonėmis sukurtas naujas turas, atskleidžiantis Zarasų ir Utenos miesto gatvių istorijas. Mindami dviračio pedalus lankytojai gali pakeliauti po dvidešimt Zarasų ir Utenos miestų gatvių – minti greičiui ar klausytis pasakojimų.

Įgyvendintas projekto „Europos diena „Viena Europa – viena širdis“, finansuoto Europos Komisijos Lietuvoje lėšomis (1000 Eur), tikslas – priminti 2019 m. vykusią Europos Parlamento rinkimus ir 15 metų sukaktį, kai Lietuva tapo Europos Sąjungos (ES) nare bei aktyvinti komunikacijos kampanijas „#EUandME“ ir „ES drauge saugiau“. Dalyvavo ir paskaitas skaitė ambasadorius Algimantas Rimkūnas, Zarasų rajono mero pavaduotojas, Europos Sąjungos Regionų komiteto viceprezidentas Arnoldas Abramavičius, Zarasų „Ąžuolo“ gimnazijos mokytoja Daiva Matijošienė ir abiturientų komanda, Vilniaus teritorinės muitinės Mobiliosios grupės posto vyr. inspektorius Dovydas Mazaliauskas, knygos „Žmonės, kurie saugo Europą“ vienas iš herojų. Bendradarbiaujant su miesto mokyklomis, gegužės 9 dieną organizuota Europos dienos šventė vaikams, jaunimui ir suaugusiems.

Tęsimas nacionalinis projektas „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ (toliau – „Prisijungusi Lietuva“). Projekto tikslas – padėti gyventojams išmokti efektyviai, saugiai, atsakingai naudotis informacinėmis technologijomis ir internetu, taip pat jo teikiamomis galimybėmis. 2019 m. apmokyti 18 skaitmeninių lyderių, e-konsultantų. Jie ir projekto lektorė Danutė Kiltinavičienė aktyviai mokė ir konsultavo gyventojus.

Tęsimas nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos 2018–2021 metų projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje infrastruktūroje“ įgyvendinimas. Projektas

finansuojamas 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos lėšomis. Projekto tikslas – plėtoti ir atnaujinti viešosios prieigos kompiuterių ir interneto infrastruktūrą viešosiose bibliotekose, sudarant sąlygas gyventojams dalyvauti skaitmeninių kompetencijų ugdymo ir vietos skaitmeninio turinio kūrimo bei kitose skaitmeninės informacijos iniciatyvose. 2019 m. viešojoje bibliotekoje ir trijuose miestelių padaliniuose buvo atnaujintos 36 kompiuterizuotos darbo vietos vartotojams, viešojoje bibliotekoje sukurtos naujos darbo vietos darbui su vaizdo ir garso ir grafine medžiaga, asmenų inžinerinius gebėjimus lavinančiais konstruktoriais, robotikos rinkiniais.

Zarasų viešoji biblioteka – partnerė kitų bibliotekų projektuose

Partneris Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos projekte „Menų dūzgės kūrybingai vaikystei“. Vaikams Zarasų viešojoje bibliotekoje buvo organizuoti susitikimai su rašytoja Lina Žutaite, knygos „Draugystė ant straublio galo“ pristatymas ir kūrybinės dirbtuvės, „Raganiukės“ teatro edukacinis spektaklis „Bjaurusis ančiukas“, Vilniaus dailių amatų asociacijos Šešėlių teatro pasirodymas su edukacijomis, edukacinis spektaklis vaikams „Laimė yra lapė“.

Partneris Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos projekte „Literatūros ir kino dienos X“. Zarasų viešojoje bibliotekoje suorganizuoti susitikimai su nacionalinės kultūros ir meno premijų laureatais – rašytoju, literatūros kritiku Valentinu Sventicku ir kino režisieriumi Arūnu Mateliu.

Partneris Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos projekte „Stalo žaidimo „Kelionė į devintą stotį“ kūrimas“, skirtame Panevėžio regiono jaunesniojo ir vidutinio mokyklinio amžiaus vaikams. Zarasų Vaikų literatūros skyrius dalyvavo kuriant papildytos realybės inovatyvų žaidimą vaikams, pagrįstą mobilių aplikacijų naudojimu, pritaikytą „Android“ operacinės sistemos mobiliesiems įrenginiams. Mobilioje aplikacijoje, pasitelkus grafinio dizaino elementus, vaizdinę ir garsinę medžiagą, galima pateikti klausimų apie pasaulio lietuvius, kuriančius ir kūrusius vaikams.

X. BIBLIOTEKOS VEIKLOS ADMINISTRAVIMAS, PRIEŽIŪRA IR EFEKTYVUMAS

10.1. Darbuotojų gebėjimų ugdymas, kvalifikacijos kėlimas

Darbuotojų profesinė kvalifikacija ir įgūdžių tobulinimas bei atnaujinimas, darbuotojų profesinių bei intelektualinių gebėjimų panaudojimas yra lemiamas veiksnys, įtakojantis organizacijos veiklų rezultatus. 2019 m. darbuotojams buvo sudaryta galimybė dalyvauti viešojoje bibliotekoje organizuojamuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose bei respublikos: nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Lietuvos bibliotekinių draugijos, Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos, Zarasų rajono savivaldybės, Europos socialinio fondo (ESF) agentūros, Europos komisijos Lietuvoje, „Prisijungusi Lietuva“ projekto kvalifikaciniuose renginiuose. Mokymų bei kursų lektoriai – įvairių sričių profesionalai, turintys teorinės ir praktinės patirties. 2019 m. naujų žinių įgijo bei kvalifikaciją kėlė 37 tinklo darbuotojai, t. y. 71 % visų dirbančiųjų.

Kvalifikacijos kėlimas bibliotekoje

2019 m. viešojoje bibliotekoje vyko darbuotojų kvalifikacijos kėlimas – organizuoti 5 seminarai, kuriuose daugiausia dėmesio skirta darbui su konfliktiškais paaugliais, naujų darbo su vaikais formų ugdymui ir darbuotojų darbo aplinkos gerinimui.

Sausio mėnesį Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga viešojoje bibliotekoje organizavo mokymus „Europos Sąjungos investicijų teikiamos galimybės neįgaliųjų reikmėms“.

Balandžio mėnesį vyko seminaras specialistams, dirbantiems su vaikais. Seminarą rengė Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, įgyvendindama projektą „Lėlių teatras – kultūrinei vaikų edukacijai“. Lektorė – scenografė Julija Charsika supažindino su tradiciniu vaikų literatūros kūriniu ir scenos atradimų menu.

Bendradarbiaujant su Ignalinos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuru, bibliotekos darbuotojams organizuotas seminaras dėmesingo įsisamoningo ir streso valdymo temomis. Paskaitas skaitė psichologė Egidija Talalienė.

Rugsėjo mėn. organizuotas seminaras bibliotekos specialistams, dirbantiems su vaikais. Seminarą vedė Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų ir jaunimo literatūros departamento direktorė Aldonos Augustaitienė, pasakojusi apie knygos ir kitų menų ryšį ir darną.

Rugsėjo mėn. vyko seminaras Zarasų rajono bibliotekininkams „Darbo su socialinės rizikos vaikais ypatumai“, seminaro lektorė Gabrielė Tervydytė, Socialinės politikos ekspertė ir socialinė darbuotoja, VšĮ „Penki pojūčiai“ steigėja, dirbanti su įvairių visuomenės grupių psichine sveikata, sutrikimų turinčiais vaikais, jų šeimomis ir socialinių bei švietimo paslaugų specialistais.

Spalio mėn. Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyrius kartu su Zarasų viešąja biblioteka organizavo projekto „Stalo žaidimo „Kelionė į devintą stotį“ seminarą Panevėžio regiono vaikų skyrių specialistams. Dalyvavo 24 Zarasų viešosios bibliotekos darbuotojai.

Praktiniai mokymai. Rugsėjo mėn. 6, 7 d., vykdant projektą „Šiuolaikinė biblioterapija – socialinei atskirčiai mažinti“ suorganizuoti 16 valandų praktiniai I laipsnio mokymai „Biofeedback (Verim GSR) vyresniajai bibliotekininkei Zinai Černovienei ir vyriausiajai metodininkei Stanislovai Bikulčiūtei, skirti dirbti su nauja emocijų valdymo kompiuterine programa. Mokymus vedė Vilniaus rajono pedagoginės psichologinės tarnybos direktorius, psichologas, grįžtamojo ryšio programos specialistas Roman Juchnevič.

Kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų

Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos kvalifikacijos renginiai

Balandžio 4 d. visuotiniame narių susirinkime, skirtame nacionalinių Lietuvos projektų analizei, ilgalaikio tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo iki 2025 m. strategijos pristatymui, vykusiame Marijampolėje, dalyvavo direktorė Danutė Karlienė.

Gegužės 25–27 d. Nidoje, tarptautinėje bibliotekininkų bendruomenės konferencijoje „Pokyčių evoliucija bibliotekose: (DI) ir (EI)“ dalyvavo direktorė Danutė Karlienė.

Spalio 1–9 dienomis Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija organizavo tarptautinius tarpinstitucinius praktikos mokymus Ispanijoje įgyvendinant projektą „Tarptautinės tarpinstitucinės žinių dalijimosi praktikos Lietuva – Ispanija“. Dalyvavo direktorė Danutė Karlienė. Išvykos tikslas – plėtojant partnerystę stiprinti bendruomenės atvirumo ir mobilumo strategines kompetencijas, dalintis gerąja patirtimi ir skatinti inovatyvių paslaugų plėtrą.

Susipažinta su Madrido, Valensijos, Barselonos viešųjų bibliotekų teikiamos paslaugomis įvairaus amžiaus žmonėms, bibliotekos netradicinių erdvių sėkmingo įveiklinimo istorijomis.

Lietuvos bibliotekininkų draugijos kvalifikacijos renginiai

Balandžio 26 d. Kretingos viešojoje bibliotekoje tarptautinėje konferencijoje „Bibliotekų galimybės ir potencialas įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus“ dalyvavo direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė, skyrių vedėjos: Danutė Kiltinavičienė ir Saulė Pelekienė, vyresnioji bibliotekininkė ryšiams su visuomene Inesa Dumbravienė, vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė, vyresnioji bibliotekininkė Zina Černovienė.

Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos kvalifikacijos renginiai

Kovo 13 d. mokymuose „Nuotolinių paslaugų ir užsienio prenumeruojamų duomenų bazių administravimas“ dalyvavo direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė ir Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Saulė Pelekienė.

Balandžio 8 d. Zarasų viešojoje bibliotekoje organizuotas seminaras Anykščių, Ignalinos ir Zarasų viešosios bibliotekų vaikų literatūros skyrių specialistams „Lėlių teatras - kultūrinei vaikų edukacijai“. Dalyvavo Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos: Vidmina Alubeckaitė, Olga Černova, Zina Černovienė, Liudmila Vaitavičienė.

Balandžio 17 d. IBBY Lietuvos skyriaus organizuotame seminare „Vaikų ir paauglių literatūra Lietuvoje 2018 metais“, vykusiame Vilniuje, dalyvavo Vaikų skyriaus vedėja Vidmina Alubeckaitė.

Spalio 9 d. tarptautinėje konferencijoje „Vaizdų kalba vaikų literatūroje“, vykusiame Vilniuje, dalyvavo Vaikų literatūros skyriaus vedėja Vidmina Alubeckaitė, vyresnioji bibliotekininkė Zina Černovienė.

Gruodžio 2 d. seminare „Biržiškos skaitymai 2019. Bibliotekininkas – edukatorius: vaidmenys, kompetencijos ir paslaugų perspektyvos“, vykusiame Vilniuje, dalyvavo direktorė Danutė Karlienė ir vyresnioji bibliotekininkė Zina Černovienė.

Gruodžio 4 d. Bibliotekininkystės skyriaus organizuotame susitikime viešųjų bibliotekų tekstinių ataskaitų rengimo klausimais dalyvavo Jolanta Lementauskienė, direktoriaus pavaduotoja.

Gruodžio 6 d. seminare vadovams dėl savivaldybių viešųjų bibliotekų projektų įgyvendinimo rezultatų dalyvavo direktorė Danutė Karlienė.

Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos kvalifikacijos renginiai

Išvažiuojamieji mokymai Zarasų viešojoje bibliotekoje

Balandžio 9 d. tema „Bibliotekininkystė pradžiamokslis“ mokėsi sekretorė Irena Matulevičienė, Ūkio skyriaus vedėja Irena Sventickienė, knygrišė Žibutė Staugienė, buhalterė Jolanta Šyvokienė, vyresniosios bibliotekininkės Danguolė Davainienė, Kazimiera Andrejeva, Daiva Juozėnienė, Gina Račinskaitė.

Balandžio 9 d. tema „Skrajučių, plakatų, vizitinių kortelių maketavimas su atvirojo kodo programa „Inkscape“ mokėsi direktorė Danutė Karlienė, vyresniosios bibliotekininkės Jolanta Šepetovskaja, Asta Gudalienė, Nijolė Pilac, Vita Juškėnienė, Birutė Rodienė, Danutė Koroliova, Dalia Stankevičienė.

Balandžio 9 d. tema „Projektų rengimas. Praktika“ mokėsi vyresniosios bibliotekininkės Jelena Gurskaja, Eglė Steponavičienė, Vanda Stepanavičienė, Zina Černovienė, Inesa Dumbravienė, skyriaus vedėja Vidmina Alubeckaitė.

Balandžio 9 d. tema „Virtualių parodų kūrimas nemokamais Google įrankiais“ mokėsi vyresniosios bibliotekininkės Jolanta Purvinskienė, Liudmila Vaitavičienė, Rima Kornevienė,

Vida Mikštienė, Lidija Kiseliova, Aldona Kazlauskienė, Danutė Lysova, Olga Černova, Rima Survilaitė, vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė, skyriaus vedėja Saulė Pelekienė, direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė.

Lapkričio 26 d. tema „Skaitymo skatinimo programos ir knygų klubai skirtingoms amžiaus grupėms“ mokėsi vyresniosios bibliotekininkės Danguolė Davainienė, Asta Gudelienė, Jelena Gurskaja, Birutė Rodienė, Dalia Stankevičienė, Eglė Steponavičienė, Jolanta Šepetovskaja, Vanda Stepanavičienė, Danutė Koroliova, Daiva Juozėnienė, Olga Černova, Liudmila Vaitavičienė.

Lapkričio 26 d. tema „Openshot nuotraukų filmo kūrimas“ mokėsi vyresniosios bibliotekininkės Nijolė Pilac, Vita Juškėnienė, Lidija Kiseliova, Kazimiera Andrejeva, Inesa Dumbravienė, direktorė Danutė Karlienė, vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė.

Spalio 11–12 d. kvalifikacinėje išvykoje į Latvijos Rundalės, Jelgavos, Jūrmalos ir Ventspilio bibliotekas susipažinti su pasakojimo metodu šiose bibliotekose dalyvavo direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė ir Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Saulė Pelekienė.

Gruodžio 11 d. viešojoje bibliotekoje organizuoti praktiniai mokymai „Sensorinės įrangos naudojimas ir galimybės bibliotekoje. Mokėsi Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos Vidmina Alubeckaitė, Liudmila Vaitavičienė, Zina Černovienė, Olga Černova, vyresniosios bibliotekininkės Evalda Rožkova, Nijolė Pilac, Ūkio skyriaus vedėja Irena Sventickienė, vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė.

Nuotoliniai mokymai. Mokymus „Darbas debesyse“ nuotoliniu būdu baigė vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė ir vyresnioji bibliotekininkė Eglė Steponavičienė.

Zarasų rajono savivaldybės administracijos kvalifikacijos renginiai

Balandžio 18 d. mokymuose „Lyčių lygybė ir paslaugų teikimas“, skirtuose Zarasų rajono savivaldybės pavaldžių įstaigų darbuotojams, dalyvavo Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Saulė Pelekienė ir vyresnioji bibliotekininkė Lidija Kiseliova.

Lapkričio 26 d. Zarasų „Ažuolo“ gimnazijoje vykusiame mokyklų lyderystės renginyje „Kolegialūs susitarimai ir sprendimų priėmimas“ (lektorius Pieter Van Der Meche, Sociokratijos grupės Šiaurės ir Rytų Europos padalinio direktorius), mokėsi direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė.

Gruodžio 17 d. mokymuose „Elektroninės dokumentų valdymo sistemos @vilys valdymas“ mokėsi direktorė Danutė Karlienė, sekretorė Irena Matulevičienė, Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja Danutė Kiltinavičienė ir Ūkio skyriaus vedėja Irena Sventickienė.

2014–2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos kvalifikacijos renginiai

Vasario 18–19 d. Utenos viešojoje bibliotekoje projekto mokymuose „Skaitmeniniai atvirieji ženkleliai Bibliotekoms“ dalyvavo Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja Danutė Kiltinavičienė, vyresniosios bibliotekininkės Evalda Rožkova, Vita Juškėnienė, Zina Černovienė.

Kovo 15 d. Kaune projekto „Švietimui ir gerovei skirtų šeimos skaitmeninių veiklų centrų sukūrimas“ baigiamojoje konferencijoje dalyvavo projekto vadovė Jolanta Lementauskienė, projekto koordinatore Danutė Karlienė, projekto darbo grupės nariai: Danutė Kiltinavičienė, Donatas Merkys, Saulė Pelekienė, Evalda Rožkova, Inesa Dumbravienė, Zina Černovienė.

Balandžio 2 d. Daugpilio universitete projekto „Švietimui ir gerovei skirtų šeimos skaitmeninių veiklų centrų sukūrimas“ baigiamojoje konferencijoje „Biblioteka skaitmeniniame amžiuje“ dalyvavo projekto finansininkė Olga Butkevičienė.

Gegužės 23 d. Zarasų viešojoje bibliotekoje vyko tarptautinis informacinis seminaras anglų kalba, kurio tikslas – supažindinti pareiškėjus iš Lietuvos su Lietuvos –Latvijos bendradarbiavimo per sieną programos 3 šaukimo projektų kryptimis ir paraiškos tekstinės ir finansinės dalies pildymo sąlygomis. Dalyvavo direktorė Danutė Karlienė ir pavaduotoja Jolanta Lementauskienė,

Gruodžio 7 d. Daugpilio Latgalės centrinė biblioteka pristatė naujas skaitmenines paslaugas Šeimos skaitmeninių veiklų centre. Dalyvavo direktorė Danutė Karlienė, direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė.

Europos socialinio fondo (ESF) agentūros kvalifikacijos renginiai

Gegužės 21 d. Vilniuje, seminare projektų vykdytojams „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ dalyvavo vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė ir direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė.

Gruodžio 2 d. Kaune, seminare projektų vykdytojams „Kaip atrasti sėkmingo projekto formulę“, kurį vedė rašytojas, žurnalistas Giedrius Drukteinis, dalyvavo vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė ir direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė.

Ignalinos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro mokymai

Spalio 15 d. Zarasų švietimo pagalbos tarnybos patalpose vyko tęstiniai mokymai programos ASSIST dalyviams, skirti Zarasų rajono savivaldybės gyventojams pagalbą teikiantiems specialistams, kurie savo darbe susiduria su savižudybės grėsme. Juos baigė vyriausioji metodininkė Stanislova Bikulčiūtė, direktoriaus pavaduotoja Jolanta Lementauskienė ir Vaikų literatūros skyriaus vedėja Vidmina Alubeckaitė.

Lapkričio 27 d. Zarasų švietimo pagalbos tarnybos patalpose vyko tęstiniai mokymai supervizijos specialistams, skirti Zarasų rajono savivaldybės gyventojams pagalbą teikiantiems specialistams, kurie savo darbe susiduria su savižudybės grėsme. Juose mokėsi direktorė Danutė Karlienė.

Zarasų profesinės mokyklos mokymai

Birželio 11 d. mokyklos vyko seminaras „Edukacinės erdvės Zarasų švietimo įstaigų aplinkose“. Gruodžio 9 d. mokykloje organizuotas seminaras „Kalėdinių dekoracijų kūrybinės dirbtuvės su floriste Giedre Tartėnienė. Juose mokėsi vyresnioji bibliotekininkė Zina Černovienė.

„Prisijungusi Lietuva“ mokymai

Kovo 28 d. Utenoje, projekto „Prisijungusi Lietuva“ skaitmeninio raštingumo mokymuose dalyvavo projekto koordinatorė Stanislova Bikulčiūtė ir projekto lektoriai: Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja Danutė Kiltinavičienė ir automatizuotų bibliotekinių procesų inžinierius Donatas Merkys.

Spalio 15 d. Zarasų viešojoje bibliotekoje vyko mokymai skaitmeniniams lyderiams, konsultantams ir bibliotekininkams apie ateities technologijas, skaitmeninių iniciatyvų svarbą ir poveikį ir taikymą kasdieniniame gyvenime. Dalyvavo vyresniosios bibliotekininkės Lidija Kiseliova, Vita Juškėnienė, 16 Zarasų viešosios bibliotekos padalinių darbuotojai.

Europos Komisijos Lietuvoje renginiai

Kovo 7-8 d. Vilniuje ES informacijos tinklo Lietuvoje koordinaciniame susitikime dalyvavo Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Saulė Pelekienė.

10.2. Darbas su personalu

Darbuotojų ugdymo pagrindinių principų išskyrimui, komandinio darbo organizavimui, problemų sprendimui siekiant bibliotekos veiklos rezultatų, taikomos kelios darbo su personalu formos, iš kurių įprasčiausios darbuotojų susirinkimai, pasitarimai, vieši informavimai.

2019 m. Zarasų viešojoje bibliotekoje buvo organizuota 18 centralizuotos bibliotekos sistemos darbuotojų, viešosios bibliotekos darbuotojų ir administracijos ir skyrių vedėjų susirinkimų ir pasitarimų. Jų metu buvo aiškinamasi aktualūs darbo klausimai, aptariamos bibliotekininkystės darbo naujovės, nauji profesiniai dokumentai, analizuojami bibliotekų veiklos rodikliai, padėtis bibliotekose, dalinamasi bibliotekų veiklų sėkmėmis ir problemomis, dalinamasi gera patirtimi.

2019 m. CBS darbuotojų susirinkimų metu svarstyta CBS veiklos statistinių rodiklių lyginamosios analizės rezultatai, bibliotekų fondų problemos, pokyčių ir ateities vizijos, tinklo struktūra, asmens duomenų tvarkymo, metinių ataskaitų naujovių klausimai, pasidalinta gera patirtimi apsilankius užsienio bibliotekose, aptarti įgyvendinamų projektų rezultatai, pristatytos fondo „Švieskime vaikus“ dovanotos knygos. Darbuotojams pakviesti specialistai aiškino pensijų kaupimo naujoves, korupcijos prevencijos klausimus.

Administracijos ir skyrių vedėjų susirinkimuose svarstyti aktualūs klausimai dėl bibliotekos veiklos planų ir ataskaitų pateikimo, darbuotojų metų veiklos vertinimo, dėl bibliotekos renginių organizavimo, komandinio darbo organizavimo, kvalifikacijos kėlimo, dėl projektų įgyvendinimo problemų sprendimo. Aptarti bibliotekos rengiamų dokumentų projektai, darbuotojų atlyginimų klausimai, viešosios bibliotekos ir padalinių inventorizacijos klausimai.

2019 m. pradžioje Zarasų CBS buvo 52,05 etatai. 2019 m. lapkričio 11 d. Zarasų rajono savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 169 „Dėl didžiausio leistino pareigybių skaičiaus nustatymo Zarasų rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje“ buvo nustatyta leistinas pareigybių skaičius 48. Viešosios bibliotekos sistemoje buvo užimti 46,15 etato.

CBS darbuotojų pareigybės ir etatų skaičius 2019 gruodžio 31 d.

Eil. Nr.	Pareigybių pavadinimai	Etatų skaičius
1.	Direktorius	1
2.	Direktoriaus pavaduotojas	1
3.	Vyriausiasis metodininkas	1
4.	VB skyrių vedėjai	4
5.	Vyresn. bibliotekininkai viešojoje bibliotekoje	13,5
6.	Vyresn. bibliotekininkai struktūriniuose padaliniuose	12,7
7.	Bibliotekininkai struktūriniuose padaliniuose	3
8.	Bibliotekinių procesų automatizacijos inžinierius	1
9.	Dailininkas	1
10.	Buhalterija	2
11.	Techniniai darbuotojai	5,95
	IŠ VISO	46,15

2019 m. Zarasų CBS dirbo 51 darbuotojas: profesionalių bibliotekininkų – 39, kvalifikuotų specialistų – 5, techninių darbuotojų – 7 (sekretorius, vairuotojas, knygrišys, darbininkas, kiemsargis, valytojai).

Darbuotojų su aukštuoju išsimokslinimu (universitetiniu ir neuniversitetiniu) dirbo 20, su aukštesniuoju išsimokslinimu – 27, kitu išsimokslinimu – 4 darbuotojai.

2019 metais direktorius parengė ir patvirtino 26 įsakymus personalo, 47 įsakymus veiklos, 14 įsakymų komandiruočių, 10 įsakymų atostogų klausimais.

Efektyvumo rodikliai. 2019 m. vienai bibliotekinei pareigybei teko vidutiniškai 149 (2018 – 154) vartotojai, vidutiniškai 3433 (2018 m. – 3338) lankytojai. Tūkstančiui gyventojų teko 3 užimtos pareigybės, palyginti su 2019 m. 7,6 pareigybės Lietuvos savivaldybių darbuotojų vidurkiu.

Darbuotojų apdovanojimai. Balandžio 15-tąją, minint tarptautinę Kultūros dieną, Zarasų rajono savivaldybės mero padėkos raštai įteikti aktyviausiems pasižymėjusiems kultūros specialistams. Meras įteikė padėkos raštus geriausiems 2018 metų kultūros specialistams:

Danutei Kiltinavičienei, Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėjai, už profesionalų Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos fondų komplektavimą ir Zarasų krašto rašytinių šaltinių aktualizavimą.

Donatui Merkiui, Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos bibliotekinių procesų automatizacijos inžinieriui, už puikų informacinių technologijų taikymą kultūros paslaugų prieinamumui ir informaciniam raštingumui didinti Zarasų krašte.

10.3. Metodinė veikla

2019 m. organizuojamos metodinės veiklos tikslas – prisidėti prie kvalifikacijos ir kompetencijos ugdymo, reflektuoti savo darbą, ieškoti iškilusių problemų sprendimų, aptarti ir skleisti gerą patirtį ir siekti darbo kokybės. Inicijuotos nacionalinė bibliotekų savaitė „Ateik, sužinok, išmok“ ir „Knygų Kalėdos“. Darbuotojų susirinkimų metu supažindinta su profesiniais leidiniais, metodikos rekomendacijomis iš leidinio „Šiandien aktualu“.

Metodiniame darbe vadovaujamosi bibliotekų veiklas norminančiais dokumentais, Vyriausybės, Kultūros ministerijos patvirtintais teisės aktais, nutarimais, Zarasų rajono savivaldybės tarybos sprendimais, nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės centro parengtomis rekomendacijomis.

Viena iš veiklų – bibliotekininkų konsultavimas išvykų į padalinius metu, kurią vykdė vyriausioji metodininkė ir skyrių vedėjai. 2019 metais buvo organizuotos 23 išvykos į padalinius, vidutiniškai – vienas padalinys aplankytas 2 kartus. Vietoje spręsti kuriamos pozityvios aplinkos ir informacijos prieinamumo sąlygų vartotojams gerinimo klausimai, vykdyta bibliotekų veiklos ir pirminių apskaitos dokumentų pildymo kontrolė, tikrinta, kaip laikomasi „Asmens duomenų tvarkymo Zarasų viešojoje bibliotekoje taisyklių“.

Atliktos apklausos. 2019 m. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės centras vykdė tyrimą „Ką skaito nedidelių viešųjų bibliotekų vartotojai“, kuriuose įdiegti ir sėkmingai naudojami LIBIS komplektavimo ir skaitytojų aptarnavimo posistemiai. Tyrinėtos ir užpildytos Antalieptės, Dusetų, Ligoninės ir Imbrado padalinių anketos.

Metodinės rekomendacijos. 2019 m. vyriausioji metodininkė parengė metodines rekomendacijas: „2020 metų jubiliejinių datų kalendorius“, „Skyriaus / padalinio metų veiklos

plano parengimo metodika ir plano maketas“. Parengė instrukciją dėl elektroninio bibliotekos dienoraščio V dalies „Renginių apskaita“ pildymo.

10.4. Materialinės bazės aprūpinimas

Viešosios bibliotekos ir struktūrinių padalinių patalpų plotas. Patalpų išlaikymas. CBS struktūroje išlaikoma 17 pastatų. 2019 m. tinklo bibliotekų patalpos užėmė 3836 m² (2018 m. – 3840 m²), iš kurių 3398 m² naudingo ploto. Viešosios bibliotekos plotas 2471 m², iš kurio 2077 m² – naudingas plotas. Vienam struktūriniam padaliniui tenka vidutiniškai 82 m² naudingo ploto.

Zarasų CBS lentynos, kuriose talpinamas fondas, užima 2,93 km: VB – 1,12 km, miestelių padaliniuose – 0,41 km, kaimo padaliniuose – 0,9 km.

10 bibliotekų pastatų veikia centralizuotas šildymas. Autonominis – 7 pastatuose, kur kūrenama malkomis ir elektra. 2019 m. Avilių, Smalvų, Štadvilių ir Šniukštų padaliniuose organizuotas malkų paruošimas žiemai. Zarasų viešosios bibliotekos pastato šilumos įrenginiai paruošti šildymo sezonui ir suderinta su AB „Panevėžio energija“ Zarasų šilumos tinklų rajone.

Remontas. 2019 m. remonto darbų nevyko.

Telefonizavimas. 2019 m. bibliotekų centralizuotame tinkle buvo 31 laidinis telefonas, iš jų 15-oje padalinių. Zarasų Ligoninės padalinys netelefonizuotas.

Techninis aprūpinimas. Viešosios bibliotekos kompiuterinės įrangos tinklas centralizuotas. Tinklą aptarnauja 2 serveriai – tarnybinės stotys. Zarasų viešojoje bibliotekoje kompiuterių tinkle įdiegtą šviesolaidinio interneto ryšio liniją aptarnauja „Telia Lietuva“, AB. Padaliniuose prieiga prie interneto teikiama per AB Radijo ir televizijos centro paslaugą „Erdvės“ ir „Telia Lietuva“, AB. Kompiuteriniame tinkle įjungta 123 kompiuterių vartotojams bei 48 kompiuteriai darbuotojams.

2019 m. įsigytas turtas. Įgyvendinant projektą Nr. LLI-089 „Švietimui ir gerovei skirtų šeimos skaitmeninių veiklos centrų sukūrimas Rytų Aukštaitijoje ir Pietų Latgaloje“ įsigytos kėdės, sukamos apie savo ašį (2 vnt.), kompiuterių stalai (2 vnt.), stacionarūs kompiuteriai (2 vnt.), vaizdo kamera (1 vnt.), 3D pieštukai ir 3D plastiko rinkiniai (10 vnt.), papildomas Lego robotikos įrangos komplektas ir papildymas (1 vnt.). Įgyvendinant projektą Nr. 8.6.1-ESFA-V-911-07-0011 „Šiuolaikinė biblioterapija – socialinei atskirčiai mažinti“ įsigytas sintezatorius su akompanimentu ir Hasbro Board Game Risk–Walking Dead (1 vnt.), stovas sintezatoriui (1 vnt.), planšetiniai kompiuteriai (10 vnt.), LaQ japoniškų konstruktorių (12 vnt.), didelis magnetinis konstruktorius, futbolo stalas (1 vnt.), 3D pieštukai su ekranu (11 vnt.) ir plastikų 3D rinkinys, PLA spausdinimo medžiaga 3D spausdintuvams, programinės įrangos paketas Biofeedback (Biologinis grįžtamasis ryšys) VERIM ProNet 3.0, audiovizualinės stimuliacijos akiniai „Min Enchanter“ (1 vnt.), lavinamasis šviesos žaidimų staliukas (1 vnt.), priemonės darbui ant šviesos stalo, antstalis šviesos staliukui (1 vnt.), nešiojamas kompiuteris (1 vnt.), smėlio kūrybos lenta, kvarcinis smėlis, forminių įrankių ir formelių rinkinys, antistresiniai perlų glitėsiai bei spalvas keičianti šviesos lenta, tyrinėjimo antstalių komplektas šviesos lentai, smėlio komplektas. Įgyvendinant projektą „Viena Europa– viena širdis“ įsigyta ženkliukų gaminimo mašina (1 vnt.) ir molbertai (2 vnt.). Iš projekto „Skaitmeninių paslaugų centrų plėtra–interaktyvios gatvių istorijos“ lėšų įsigyta trikojis ekranas (nešiojamas) (1 vnt.) ir garso kolonėlė (1 vnt.). Iš projekto „Knygos šventė“ (Literatūriniai tiltai Utenos regione) lėšų įsigytas lauko suoliukas (2 vnt.), reklaminis stendas (1 vnt.), daugiafunkcinis pultas (1 vnt.) ir 3D spausdintuvo spausdinimo galvutės komplektas (1 vnt.).

10.5. Finansavimas

Gauta lėšų. 2019 m. Zarasų CBS gauta 610177,32 Eur (2018 m. – 566902,41 Eur).

2019 metais iš savivaldybės biudžeto gauta 578763,42 Eur (2018 m. – 552505,85 Eur), t. y. 4,5 % daugiau nei 2018 metais. 2019 m. Kultūros plėtros programai įgyvendinti skirta 514,7 tūkst. Eur (2018 m. – 490,3 tūkst. Eur), švietimo (neformalaus ugdymo) programai – 3777 Eur (2018 m. – 4649 Eur).

Už mokamas paslaugas gauta 869,62 Eur (2018 – 760,82 Eur). Paslaugų įplaukas sudarė lėšos už elektroninius skaitytojo pažymėjimus, kopijavimo ir spausdinimo paslaugas. 2019 m. gruodžio 19 d. Zarasų rajono tarybos sprendimu Nr. T-197 patvirtintas atnaujintas Zarasų rajono savivaldybės įstaigų teikiamų atlygintinų paslaugų kainų sąrašas. Įteisinta mokama naudojimąsi nuotolinio darbo vieta dalyvaujant Zarasų bendrystės erdvėje, nuotolinio darbo vietos dalyvaujant Zarasų bendrystės erdvėje rezervacijos paslauga, renginių salės nuomos ir mokymo salės nuomos paslauga, 3D spausdinimo paslauga.

Fizinių ir juridinių asmenų dovanos – 260,88 Eur (2018 m. – 365,74 Eur).

Programų, projektų įgyvendinimui – 30283,40 Eur (2018 m. – 13300 Eur).

Išlaidos. 2019 m. išleista 648074,99 Eur (2018 m. – 543335,76 Eur).

Darbo užmokesčiui. 2019 m. darbuotojų darbo užmokesčiui panaudota 434978,58 Eur (2018 m. – 310938,58 Eur). Išlaidos išaugo, nes nuo 2019 m. pradžios pasikeitė SODROS įmokų tarifai – buvo sujungtos darbdavio ir darbuotojo mokamos įmokos, todėl darbo užmokestis dirbantiems pagal darbo sutartis „popieriuje“ paaugo 1,289 karto. Be to, augo kultūros darbuotojų darbo užmokestis – jis buvo pakeltas po 0,4 koeficiento. Kilo minimalioji alga (555 Eur).

2019 m. kitoms išlaidoms (Sodrai, elektrai, šildymui, ryšiams, komandiruotėms, vandeniui, kurui, patalpų nuomai, trumpalaikiam turtui ir t.t.) panaudota 148419,53 Eur. (2018 m. – 189892,67 Eur). Kitų išlaidų suma sumažėjo dėl Sodros darbo užmokesčio reformos.

Automatizacijai: kompiuterinei ir programinei įrangai, interneto ryšio apmokėjimo išlaidos – 13505,16 Eur (2018 m. – 6091,98 Eur). Iš tos sumos interneto išlaidos sudarė 3,5 tūkst. Eur.

Vidutinė vieno lankytojo kaina per metus – 4,84 Eur (2018 m. – 4,06 Eur).

Išlaidos dokumentams įsigyti. 2019 m. dokumentų įsigijimui panaudota 50944,72 Eur (2018 m. – 36412,48 Eur). Iš jų: Kultūros ministerijos lėšos spaudiniams įsigyti – 13274 Eur (2018 m. – 13464 Eur.), savivaldybės – 12650 Eur (2018 m. – 12700 Eur), kitos – 25020 Eur (2018 m. – 10248,48).

81,8 % visų išleistų lėšų skirta knygų įsigijimui, 17 % skirta periodikai, 1,2 % – kitoms laikmenoms.

Knygoms – 41535,17 Eur (2018 m. – 26899,29 Eur)

Periodikai – 8796,81 Eur (2018 m. – 8800,04 Eur)

Elektroniniams ir kitų laikmenų dokumentams – 387,33 Eur (2018 m. – 14,64 Eur).

Neelektroniniams dokumentams – 225,41 Eur (2018 m. – 698,51 Eur)

2019 m. iš viso vienam rajono gyventojui dokumentų iš visų šaltinių įsigyta už 3,34 Eur (2018 m. – 2,32 Eur). Iš jų:

Kultūros ministerijos skirtų lėšų vienam rajono gyventojui teko 0,87 Eur.

■ Savivaldybės lėšų dokumentams įsigyti skirtų lėšų vienam rajono gyventojui teko 0,83 Eur.

■ Kitų lėšų (projektų, paramos, gyventojų 2% pajamų, privačių asmenų dovanų ir kt.) vienam rajono gyventojui teko 1,64 Eur.

■ 2019 m. **iš viso vienam bibliotekos vartotojui teko 9,6 Eur.** (2018 m. – 6,3 Eur.) dokumentams įsigyti skirtų lėšų. Iš jų:

■ Kultūros ministerijos skirtų lėšų vienam bibliotekos vartotojui teko 2,52 Eur.

■ Savivaldybės lėšų, skirtų dokumentams, vienam bibliotekos vartotojui teko 2,40 Eur.

■ Kitų lėšų (projektų, paramos, dovanų ir kt.) vienam bibliotekos vartotojui teko 4,76 Eur.

XI. IŠVADOS

Bibliotekos nėra vien žinių kaupimo ir saugojimo įstaigos, užtikrinančios informacijos prieigą, jų funkcijos plečiasi. Apžvelgiant 2019-uosius metus galima sakyti, kad rajono savivaldybės viešoji biblioteka savo infrastruktūra ir paslaugomis, orientuotomis į visas vartotojų grupes – išlieka svarbiu bendruomenės centru ir naujų bendrysčių kūrimo vieta, turiningo visuomenės laisvalaikio vieta.

2019 m. sutelkta 34,4 % gyventojų, vaikų iki 14 metų – 70,3 %. Rajono bibliotekų tinkle organizuota per 800 kultūros ir literatūros renginių, parodų ir edukacinių veiklų. Nemažai jų – bendradarbiaujant su kitomis bibliotekomis, rajono ir respublikos organizacijomis, asociacijomis. Vieniems lankytojams buvo svarbu švietimo paskaitos, susitikimai su žinomais žmonėmis, tradiciniai literatūros renginiai, gimstančios naujos literatūros iniciatyvos, skaitymai netradicinėse erdvėse, kitiems, daugiausia vaikams – 3D projektavimo, 3D pieštukų piešimo ir LEGO robotikos programavimo užsiėmimai arba edukacinės veiklos. Kūrėsi nauji kūrybinių veiklų saitai su kitomis sritimis – teatro, tapybos, šokio – dalyvaujant šių sričių profesionaliems kūrėjams, susiję su knygų turinio panaudojimu. Susidomėjimo sulaukė ir profesionalių menininkų parodos. 2019 m. startavęs Zarasai HUB – bendradarbystės projektas – atveria bibliotekai naujų galimybių prasmingai įveiklinti erdves.

Aktyviai veikė prie bibliotekų susibūrę klubai – literatų klubai „Virš tylos” ir „Atgaiva”, neformaliojo vaikų švietimo pedagogai su informatikos ir teatro vaikų būreliais. Zarasų literatai, inicijuoti viešosios bibliotekos, dalyvavo kūrybiniuose literatūros sambūriuose su profesionaliais poetais ir bardais visus metus. Literatūros renginiai „Ateik, dovanosiu ir Tau“ nusitęsė į Zarasų, Utenos, Ignalinos, Anykščių, Molėtų viešąsias bibliotekas. Bibliotekos suaugusiųjų teatro „Juodai balta” trupė bibliotekos vardą garsino net Vokietijoje, Lampertheim-Hüttenfeld miestelyje įsikūrusioje Vasario 16-osios gimnazijoje. Stiprėjo laisvalaikio funkcija – organizuoti muzikos vakarai, visus mokslo metus vyko jaunimo protmūšiai.

Džiugina, kad nuo 2017 m. kasmet auga lankomumo rodiklis. 2019 m. viešojoje bibliotekoje jis išaugo 3,1 %. Bet gaila, kad daugeliui lankytojų biblioteka yra veikiau tik erdvė bendravimui, bet ne žinių talpykla.

Paslaugų plėtrai ir kokybei užtikrinti padėjo laimėtų projektų veiklos. 2019 m. viešojoje bibliotekoje, įgyvendinant bibliotekos ir nacionalinius projektus, sėkmingai įsisavintos naujos skaitmeninės technologijos, reikalingos šiuolaikinei žinių visuomenei kurti – sukurtas modernus Šeimos skaitmeninių veiklų centras, viešosios bibliotekos ir miestelių padalinių vartotojams atnaujintos kompiuterizuotos darbo vietos, įkurti kūrybiniai, inžineriniai ir programavimo technologiniai paketai.

Skaitmeninės technologijos atvėrė antrąjį – skaitmeninio platinimo kanalą. Bendradarbiaujant su Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės Regioninio skaitmeninio centru suskaitmenintas dar vienas rankraštis. Vis didesnė bibliotekos kraštotyros fondo dalis pasiekama internete. Gyventojams aktyviai organizuoti skaitmeninio raštingumo mokymai.

Bibliotekininkai, laikomi daugiau informacijos specialistais, neformalaus švietimo populiarintojais, vis labiau tampa ir socialiniais darbuotojais. Todėl darbuotojų kompetencijos ir gebėjimų nuolatinis stiprinimas – viena iš prioritetinių sričių. Dabartinis kvalifikacijos tobulinimas išlieka labiau atsitiktinis nei nuolatinis, nėra efektyviai susietas su motyvacija. Lyginant Lietuvos viešojo sektoriaus kultūros darbuotojų darbo užmokestį su kitomis viešojo sektoriaus paslaugų sritimis, darbuotojų atlyginimas nėra aukštas, bet absoliučiai didžiajai daliai kultūros darbuotojų, taip pat ir bibliotekininkams, keliami patys aukščiausi profesinio meistriškumo reikalavimai. Zarasų rajonas nėra ekonomiškai stiprus. 2019 m. biblioteka, įgyvendindama biudžetą, siekė paslaugų teikimo efektyvumo ir vietos gyventojų poreikių patenkinimo, o trūkstant lėšų bibliotekos darbuotojų kvalifikacijai ir atlyginimams, kyla sunkumai ir problemos įgyvendinant šiuos tikslus. Bet džiugina, kad 2019 m. bibliotekų darbuotojams buvo keliami atlyginimai.

Knygoms tradiciškai biblioteka skiria daug dėmesio. Zarasų CBS dokumentų fondo atnaujinimui ir komplektavimui lėšas skiria Kultūros ministerija, Zarasų rajono savivaldybė. 2019 m. lėšų iš šių šaltinių skirta mažiau nei 2018 m., bet bendras fondo atnaujinimas per metus buvo aukštesnis nei įprastai ir siekė 6,8 %. Gavimo rodiklį padidino Dusetų gimnazijos bibliotekos fondo dalies įjungimas į CBS fondus. Augo knygų ir periodinių leidinių kainos. 2019 m. už vieną knygą vidutiniškai mokėta po 8,74 euro. (2018 m. vidurkis – 7,62 Eur). Todėl išlieka komplektavimo spragos. 2019 m. registruota mažiau skaitytojų, todėl bendras skaitymo rodiklis neaugo, bet džiugina, kad vaikų skaitomumas išaugo 5,7 %, palyginti su 2018 m. Keičiantis visuomenei, keičiasi ir biblioteka. Ir viena pagrindinių užduočių išlieka, kokiomis formomis ar veiklomis parodyti skaitymo galią, poveikį ir naudą. Daugiau dėmesio skirti pradinio skaitymo įgūdžių ugdymui.

Išlieka CBS tinklo infrastruktūros atnaujinimo poreikis – Salako, Degučių, Antazavės padalinių patalpose reikalingi remontai. Nerandama lėšų viešosios bibliotekos fasado dalies, kurią reikia atnaujinti, remontui.

Bibliotekos veiklų daugiafunkciškumas iškelia vis naujų iššūkių. LR Vyriausybės nutarimu „Dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo“ 2019 m. birželio 26 d. Nr. 665 patvirtintoje kultūros politikos 2030 strategijoje apibrėžtos vienos iš kultūros prioritetinių kryptių – „Kūrybinga asmenybė ir tvirtos tapatybės visuomenė“ ir „Vertę kurianti kultūra“ yra svarbios bibliotekoms. Kultūra dinamiška ir konkurencinga – ji išsiskleidžia visomis galimybėmis tada, kai skatina gyvą auditorijos interesą ir poreikį, traukia dalyvauti ir reaguoti. Ir bibliotekos turi kurti tinkamas sąlygas ją pažinti, jungtis į kūrybingos visuomenės audinį.

